

**PROGRAMACIÓN
6°ED. PRIMARIA**

CURSO 2022/2023

TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS – Curso 2022 - 2023 LINGUA CASTELÁ 6º Nivel

Do 8 ó 9 de setembro: Benvinda, presentación de cada alumno, presentación do profesorado, normas de convivencia e hábitos, horario, relación de material, **avaliación inicial**.

DATAS	PRIMER TRIMESTRE
<p>12 – IX</p> <p>30 – IX</p>	<p>Tema 1: ¡Pínteme un retrato!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer en silencio sin vocalizar ni utilizar guías el texto narrativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Aplicar las normas de acentuación en palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas. • Conocer y distinguir los diferentes tipos de nombres. • Diferenciar los nombres comunes en cuanto al género de los nombres epicenos. • Conocer los diferentes tipos de diccionario y sus características. • Conocer los usos de la lengua dependiendo de la situación comunicativa: coloquial y formal. • Reconocer los géneros literarios. • Reconocer algunos temas recurrentes de la literatura. • Redactar textos cotidianos que suelen aparecer en los tablones de anuncios escolares. • Crear un tablón de anuncios para la clase.
<p>3– X</p> <p>21 – X</p>	<p>Tema 2: Doña Tres</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer en silencio sin vocalizar ni utilizar guías el texto narrativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de Comprensión lectora. • Conocer el concepto y la ortografía de diptongos, triptongos e hiatos. • Conocer y utilizar correctamente los determinantes artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos. • Buscar e identificar sinónimos. • Encontrar y utilizar palabras antónimas. • Conocer y usar los conectores textuales más frecuentes para indicar adición, contraste y causa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Escribir una anécdota personal utilizando los conectores estudiados. • Reconocer comparaciones y personificaciones y completar comparaciones dadas. • Crear un texto que tenga personificaciones. • Reconocer y crear metáforas y metonimias. • Realizar un gráfico.
<p>24 – X</p> <p>11 – XI</p>	<p>Tema 3: <i>Julio Verne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados. • Responder correctamente las preguntas de Comprensión lectora. • Conocer y aplicar la norma ortográfica que determina el uso de la tilde diacrítica. • Conocer el concepto de adjetivo e identificarlo. • Conocer y analizar los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo. • Conocer el concepto de polisemia y diferenciar los significados de palabras polisémicas, utilizándolas en contextos adecuados. • Diferenciar palabras homónimas. • Reconocer y utilizar algunos procedimientos de cohesión de los textos. • Diferenciar personajes principales y secundarios en una narración. • Imaginar y escribir la descripción de un personaje secundario. • Ser capaz de documentarse sobre un tema.
<p>14 – XI</p> <p>30 – XI</p>	<p>Tema 4: <i>Fauna poética</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con el ritmo y entonación adecuados las poesías iniciales. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Conocer el concepto de palabras compuestas y las normas de acentuación. • Utilizar y escribir correctamente las palabras que introducen oraciones interrogativas o exclamativas. • Conocer la función de los pronombres y sus diferencias con los determinantes. • Reconocer palabras derivadas mediante sufijos añadidos a un lexema. • Identificar el significado que aportan al lexema determinados sufijos. • Describir objetivamente la información de una imagen y expresar el sentimiento que esta produce.

	<ul style="list-style-type: none"> • Conocer las características de un retrato literario. • Elaborar un banco de palabras.
PRIMEIRA AVALIACIÓN 28 – XI ao 2 - XII	AVALIACIÓN REPASO
1 – XII 22 -XII	<p>Tema 5: <i>Esto es Troya</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer adecuadamente el texto teatral inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Conocer el uso de la coma, el punto y el punto y coma. • Distinguir en las formas verbales persona, número, tiempo, modo y voz. • Conocer y distinguir palabras derivadas con prefijos. • Reconocer y trabajar con descripciones objetivas y subjetivas. • Conocer las características de la leyenda y el cuento popular. • Trabajar con esquemas y mapas conceptuales.

DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
09 – I 27– I	<p>Tema 6: <i>Nuestro pequeño mundo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer adecuadamente el texto informativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Emplear correctamente los dos puntos y los puntos suspensivos en los casos más habituales. • Distinguir verbos regulares e irregulares. • Saber emplear los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos para crear nuevos significados en las palabras primitivas. • Colaborar en la redacción de un informe sobre las tareas escolares. • Preparar y contar la biografía de un familiar siguiendo un esquema propuesto. • Organizar la agenda para un evento cultural
30– I	<p>Tema 7: <i>Preguntas curiosas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto divulgativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Emplear con corrección las comillas y el paréntesis. • Distinguir los adverbios como clases de palabras. • Distinguir y clasificar diferentes adverbios.

17 - II	<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer palabras del mismo campo semántico. • Reconocer palabras que forman parte de la misma familia. • Escribir un texto instructivo. • Diferenciar los subgéneros teatrales de la tragedia y la comedia. • Elaborar un mural siguiendo unas pautas dadas.
23 - II 10 - III	<p>Tema 8: Versos viajeros</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con el ritmo y la entonación adecuados el poema inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Escribir correctamente con b o v palabras que siguen las reglas estudiadas. • Distinguir preposiciones y conjunciones como palabras que sirven para relacionar. • Clasificar conjunciones en sus diferentes tipos. • Definir correctamente sustantivos y adjetivos. • Realizar una entrevista. • Describir el esquema métrico de una estrofa. • Reconocer estrofas de dos, tres y cuatro versos: pareado, terceto, copla y cuarteto. • Diseñar la cubierta y la contracubierta de un libro.
13 - III 31 - III	<p>AVALIACIÓN</p> <p>Tema 9: Sueños</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas la narración inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Conocer y aplicar normas ortográficas que rigen el uso de la g y de la j. • Conocer los diferentes tipos de sujetos que pueden aparecer en una oración. • Identificar los diferentes tipos de predicado y conocer el atributo. • Conocer cómo se forman los verbos. • Conocer y aplicar los procedimientos para definir un verbo. • Improvisar pequeñas escenas teatrales mudas. • Reconocer los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico. • Recitar un soneto o ilustrar un romance. • Trabajar con un cómic.

DATAS	TERCEIRO TRIMESTRE
-------	--------------------

<p>11 – IV 28 - IV</p>	<p>Tema 10: <i>La jirafa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto divulgativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Conocer y aplicar normas ortográficas que rigen el uso de la ll, la y, la s y la x. • Identificar el CD, el CI y el CC en oraciones. • Saber sustituir los CD (la, lo, las, los) y CI (le, les) en oraciones. • Conocer expresiones de nuestra lengua utilizadas en sentido figurado y aplicarlas en contextos adecuados. • Reconocer y analizar expresiones y frases hechas de nuestra lengua. • Conocer el concepto de palabras comodín e identificar aquellas más comunes. • Participar en la elaboración de un reportaje de actualidad. • Comentar un poema siguiendo el modelo propuesto. • Conocer el lenguaje publicitario
<p>2–V 19 – V</p>	<p>Tema 11: <i>Jasón y los argonautas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. • Conocer y aplicar las normas ortográficas en palabras con z, c, d y h. • Conocer los diferentes tipos de oraciones. • Conocer las interjecciones. • Identificar extranjerismos, neologismos y arcaísmos. • Conocer las palabras tabú y explicar las razones para la utilización de eufemismos. • Comprender los argumentos que aparecen en el texto periodístico propuesto. • Argumentar y defender argumentos en un debate. • Colaborar en la continuación de la escena del guion cinematográfico propuesto. • Escribir una noticia.
	<p>Título 12: <i>Poesía cotidiana</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leer con el ritmo y la entonación adecuados el poema inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora.

22 – V 09– VI	<ul style="list-style-type: none"> • Conocer el concepto de palabra homófona e identificar los diferentes significados de palabras homófonas. • Conocer las lenguas oficiales que existen en España. • Comprender el concepto de español de América y valorar la riqueza cultural que esto supone. • Diferenciar siglas de abreviaturas y memorizar las más comunes en ambos casos. • Reconocer algunas figuras retóricas en anuncios publicitarios. • Elaborar un anuncio publicitario empleando alguna de las figuras retóricas vistas. • Reconocer en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios
TERCEIRA AVALIACIÓN 12 -VI. AI 21-VI	AVALIACIÓN REPASO

UNIDAD 1				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer en silencio sin vocalizar ni utilizar guías el texto narrativo inicial. Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	Lectura y comprensión de un texto narrativo de ficción: <i>¡Pínteme un retrato!</i>	1. Leer un texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido.	1.1. Lee un texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido.	CCL, CD, CAA, CEC.
Aplicar las normas de acentuación en palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	La tilde en palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	2. Recordar y aplicar las reglas de acentuación de las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.	2.1. Aplica las reglas de acentuación a las palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas. 2.2. Explica la presencia o ausencia de tilde en una palabra.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Conocer y distinguir los diferentes tipos de nombres. Diferenciar los nombres comunes en cuanto al género de los nombres epicenos. 	<ul style="list-style-type: none"> Clases de nombres. El género y el número en los nombres. 	3. Analizar las diferencias entre nombres comunes y propios, concretos y abstractos, contables y no contables, individuales y colectivos. 4. Diferenciar los nombres comunes en cuanto al género de los nombres epicenos.	3.1. Diferencia entre nombre común y propio, concreto, abstracto, contable, no contable, individual y colectivo. 4.1. Sabe que debe utilizar el artículo para diferenciar el género en los nombres de género común y epicenos.	CCL, CD
Conocer los diferentes tipos de diccionario y sus características.	Tipos de diccionarios.	5. Conocer los diferentes tipos de diccionarios y sus características. 6. Conocer el significado de nuevas palabras utilizando el DRAE.	5.1. Conoce los distintos tipos de diccionarios y las características de cada uno de ellos. 5.2. Sabe a qué tipo de diccionario debe acudir para obtener una información concreta. 6.1. Conoce el significado de nuevas palabras utilizando el	CCL, CD, CAA

			DRAE.	
Conocer los usos de la lengua dependiendo de la situación comunicativa: coloquial y formal.	Usos de la lengua: coloquial y formal.	7. Diferenciar y utilizar los usos de la lengua según la situación comunicativa: coloquial y familiar.	7.1. Conoce los diferentes usos de la lengua. 7.2. Es capaz de utilizar la lengua de manera adecuada según la situación comunicativa.	CCL, CD, CEC CAA, CSYC
<ul style="list-style-type: none"> Reconocer los géneros literarios. Reconocer algunos temas recurrentes de la literatura. 	Los géneros y temas literarios.	8. Diferenciar los géneros lírico, narrativo y dramático. 9. Reconocer el tema en los modelos propuestos 10. Crear fichas por género incluyendo autores que le interesen.	8.1. Diferencia los géneros lírico, narrativo y dramático. 9.1. Reconoce el tema en los modelos propuestos. 10.1. Crea fichas por género incluyendo autores que le interesen.	CCL, CEC CAA
<ul style="list-style-type: none"> Redactar textos cotidianos que suelen aparecer en los tabloneros de anuncios escolares. Crear un tablón de anuncios para la clase. 	Creación de un tablón de anuncios para el aula	11. Escribir los textos para un cartel o un mural.	11.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	CCL, CAA, SIEP, CEC

UNIDAD 1

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE	<p>La primera unidad refuerza conceptos aprendidos en cursos anteriores: clases de palabras según la sílaba tónica y reglas de acentuación, qué se entiende por lengua oral frente a lengua escrita o géneros y temas literarios.</p> <p>En la Lectura, el narrador en tercera persona presenta a los personajes que dialogan. Uno de ellos le pide a un pintor que le pinte varios retratos. La autora, a partir de la frase hecha «este retrato parece que habla», irá presentando a lo largo del libro varios estilos pictóricos.</p> <p>En Ortografía se repasan las reglas de acentuación en los casos de palabras agudas, llanas, esdrújulas y sobresdrújulas.</p> <p>El apartado de Gramática comienza con una palabra que ya conocen, el nombre. Se repasan los tipos de nombres por el significado y los modos de indicar género y número.</p> <p>El apartado de Vocabulario presenta diferentes tipos de diccionarios: normativos, enciclopédicos, bilingües, de sinónimos y antónimos y técnicos. Como en todas las unidades, en estos apartados aparecen actividades relacionadas con la lectura.</p>
-------------------------------	---

	<p>La Expresión oral y escrita se dedica a presentar los diferentes usos de la lengua dependiendo de la situación comunicativa. En Literatura la primera unidad repasa el concepto de género literario y muestra algunos temas recurrentes en la historia de la Literatura: tres fragmentos, de José Martí (lírico), E. Salgari (narrativo) y Shakespeare (dramático), muestran la amistad, la aventura y el amor respectivamente. El desafío final propone la creación de un tablón de anuncios y ofrece pautas para crear distintos tipos de anuncios. La unidad se cierra con el Repaso de la unidad: esquema de conceptos, actividades de refuerzo, actividades de ampliación (Avanzo) y un dictado.</p>		
<p>ORIENTACIONES METODOLÓGICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. Agrupamento flexible. Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	<p>PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á</p>

	☐ Outros.	☐ Outros.	unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones dadas. Responde a las preguntas sobre el texto que ha escuchado.

	Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar un cuento a partir de imágenes. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y de gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o la audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirles acotaciones sobre diferentes aspectos.
	Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.

Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la colaboración activa en ámbitos de participación establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
	Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
	Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorizaciones, esquemas...
	Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	

UNIDAD 2				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer en silencio sin vocalizar ni utilizar guías el texto narrativo inicial. Responder correctamente las preguntas de Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión de un texto narrativo de ficción: <i>Doña Tres</i>. 	1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto inicial y analizar su contenido.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizando el texto inicial y analiza su contenido.	CCL, CD, CAA, CEC
Conocer el concepto y la ortografía de diptongos, triptongos e hiatos.	<ul style="list-style-type: none"> Diptongos, triptongos e hiatos. 	2. Identificar diptongo, triptongo e hiatos y aplicar correctamente las normas de acentuación.	2.1. Distingue diptongos, triptongos e hiatos. 2.2 Aplica las normas de uso de la tilde en diptongos, triptongos	CCL, CD, CAA

			e hiatos.	
<p>Conocer y utilizar correctamente los determinantes artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Los determinantes. 	<p>3. Conocer y utilizar correctamente los determinantes artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos.</p>	<p>3.1. Utiliza correctamente los distintos tipos de determinantes. 3.2. Distingue las distintas clases de determinantes en un texto.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Buscar e identificar sinónimos. • Encontrar y utilizar palabras antónimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sinónimos y antónimos. 	<p>4. Reconocer e identificar sinónimos y antónimos. 5. Formar palabras antónimas utilizando los prefijos i-, im-, in-, des-, anti-. 6. Encontrar los sinónimos de palabras dadas.</p>	<p>4.1. Identifica sinónimos y antónimos en palabras dadas. 5.1. Forma palabras antónimas y utiliza también los prefijos i-, im-, in-, des-, anti-. 6.1. Encuentra los sinónimos de palabras dadas.</p>	<p>CCL, CD CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer y usar los conectores textuales más frecuentes para indicar adición, contraste y causa. • Escribir una anécdota personal utilizando los conectores estudiados. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los conectores en los textos. 	<p>7. Reconocer y usar conectores de adición, contradicción y causa en los textos.</p>	<p>7.1. Reconoce conectores de adición, contradicción y causa en los textos. 7.2. Usa los conectores textuales más frecuentes para indicar adición, contraste y causa en la creación de un texto.</p>	<p>CCL, CEC CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer comparaciones y personificaciones y completar comparaciones dadas. • Crear un texto que tenga personificaciones. 	<ul style="list-style-type: none"> • La comparación, la personificación, la metáfora y la metonimia. 	<p>8. Reconocer las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y crearlas en textos propios. 9. Reconocer y diferenciar las metáforas y metonimias del texto propuesto.</p>	<p>8.1. Reconoce las personificaciones y comparaciones del texto propuesto y las crea en textos propios. 9.1. Reconoce y diferencia las metáforas y metonimias del texto propuesto.</p>	<p>CCL, CD CEC</p>
<p>Realizar un gráfico</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización de un gráfico. 	<p>10. Realizar e interpretar un gráfico.</p>	<p>10.1. Realiza e interpreta un gráfico.</p>	<p>CCL, CEC, SIEP,</p>

UNIDAD 2

**DESCRIPCIÓN DA
UNIDADE**

La **Lectura** es la adaptación de un cuento tradicional de origen chino. Forma parte de la *Antología de cuentos de hadas y brujas*. Así que el título *A las buenas y a las malas* hace referencia a estos dos tipos de personajes. El tono dominante es el humor, y muchos de los cuentos son tradicionales.

El apartado de **Ortografía** continúa con las reglas de acentuación vistas en la unidad anterior, pero, ahora, de diptongos, triptongos e hiatos. Lógicamente, se explican antes dichos conceptos.

La **Gramática**, después de estudio del nombre, se centra en otros tipos de palabras identificables por su función de acompañar al nombre. Se trata de los determinantes: artículos, demostrativos, posesivos, numerales, indefinidos, interrogativos y exclamativos.

En **Vocabulario** se trabajan palabras sinónimas y antónimas como una de las relaciones de significado que pueden establecer los signos lingüísticos. Además del empleo de lexemas diferentes para crear antónimos se ven algunos prefijos como **i-**, **in-**, **im-**, **des-** o **anti**.

La **Expresión oral y escrita** continúa con los procedimientos de cohesión textual que se trabajan en las preguntas de Comprensión lectora de la lectura inicial. En el apartado se explica qué son los conectores textuales y se trabajan algunos de los más habituales para indicar adición, contraste, causa y consecuencia.

En **Literatura**, tras repasar los géneros literarios, se comienza con la lengua de la literatura: la comparación, la personificación, la metáfora y la metonimia.

En **El desafío** se propone la realización de un gráfico a partir de las opiniones de los alumnos y las alumnas sobre algunos personajes de ficción.

La unidad se cierra con el **Repaso de la unidad**: esquema de conceptos, actividades de refuerzo, actividades de ampliación (Avanzo) y un dictado.

**ORIENTACIONES
METODOLÓGICAS**

MODELOS METODOLÓGICOS

- Modelo discursivo/expositivo.
- Modelo experiencial.
- Obradoiros.
- Aprendizaxe cooperativa.
- Trabajo por tarefas.
- Trabajo por proxectos.
- Outros.

PRINCIPIOS METODOLÓGICOS

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Motivación.
- Personalización.
- Inclusión.
- Interacción.
- Significatividad.
- Funcionalidad.
- Globalización.
- Avaliación formativa.

AGRUPAMENTO

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.
- Parellas.
- Pequeno grupo.
- Gran grupo.
- Grupo interclase.
- Outros.

		☐ Outros.	
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. <p style="margin-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		

COOPERATIVO			
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
		Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar un cuento a partir de imágenes. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
		Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
		Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y con los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
		Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.

		Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirles acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la colaboración activa en ámbitos de participación establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.

**PLAN DE FOMENTO
DA LECTURA**

Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.

UNIDAD 3				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Leer un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados. • Responder correctamente las preguntas de Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión de un texto biográfico: <i>Julio Verne</i>. 	1. Leer un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y utilizar estrategias sencillas para su comprensión.	1.1. Lee un texto biográfico con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados y responde correctamente a las actividades de comprensión.	CCL, CD, CAA, CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer y aplicar la norma ortográfica que determina el uso de la tilde diacrítica. 	<ul style="list-style-type: none"> • Acentuación de monosílabos: la tilde diacrítica. 	2. Conocer y aplicar la norma ortográfica que determina el uso de la tilde diacrítica.	2.1. Aplica correctamente las reglas ortográficas de acentuación de monosílabos. 2.2. Conoce los distintos significados y la función de los monosílabos según lleven o no lleven tilde.	CCL, CD,
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer el concepto de adjetivo e identificarlo. • Conocer y analizar los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los grados del adjetivo. 	3. Identificar los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo. 4. Reconocer las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	3.1. Identifica los diferentes grados en los que puede aparecer un adjetivo. 4.1. Reconoce las distintas formas en las que se puede graduar un adjetivo.	CCL, CD
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer el concepto de polisemia y diferenciar los significados de palabras polisémicas, utilizándolas en contextos adecuados. • Diferenciar palabras homónimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Polisemia y homonimia. 	5. Conocer el concepto de polisemia y diferenciar los significados de palabras polisémicas, utilizándolas en contextos adecuados. 6. Diferenciar palabras homónimas.	5.1. Reconoce los distintos significados de palabras polisémicas. 5.2. Utiliza palabras polisémicas con su significado adecuado de acuerdo con el contexto. 6.1. Distingue y reconoce palabras homónimas.	CCL, CD, CAA

			6.2. Diferencia palabras polisémicas, homónimas y parónimas.	
<ul style="list-style-type: none"> Reconocer y utilizar algunos procedimientos de cohesión de los textos. 	<ul style="list-style-type: none"> Otros procedimientos de cohesión textual: conectores y palabras relacionadas por su significado con otras del texto. 	7. Conocer y utilizar palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	7.1. Conoce los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente. 7.2. Utiliza palabras referidas a otras del texto y los conectores textuales habituales para señalar el comienzo de un texto, anunciar una explicación y reformular algo dicho anteriormente.	CCL, CMCT, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Diferenciar personajes principales y secundarios en una narración. Imaginar y escribir la descripción de un personaje secundario. 	<ul style="list-style-type: none"> Los personajes principales y secundarios. 	8. Diferenciar personajes principales y secundarios en una narración. 9. Imaginar y escribir la descripción de un personaje secundario.	8.1. Diferencia en una narración los personajes principales de los secundarios. 9.1. Imagina y escribe la descripción de un personaje secundario.	CCL, CD, CEC, CCL, SIEP
<ul style="list-style-type: none"> Ser capaz de documentarse sobre un tema. 	<ul style="list-style-type: none"> Los planos. 	10. Crear e interpretar un plano.	10.1. Crea e interpreta un plano.	CCL, CAA, SIEP, CEC

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>La Lectura, un texto de Jordi Cabré y Víctor Escandell, es un fragmento de la biografía de Julio Verne escrita en forma autobiográfica. El libro forma parte de la colección de biografías de personajes famosos <i>Yo me llamo</i>. En la Comprensión lectora se trabaja el contenido de la lectura desde lo más literal hasta las inferencias y la reflexión.</p> <p>En Ortografía, se exponen las reglas que rigen para las palabras monosílabas y se presenta el concepto de tilde diacrítica.</p> <p>En Gramática los alumnos y las alumnas reconocerán el valor que adquiere el adjetivo según la expresión del grado en que puede aparecer.</p> <p>El apartado de Vocabulario continúa con las relaciones de significado entre las palabras. En esta unidad se explican y se trabajan las palabras polisémicas, las homónimas y las parónimas. Como en todas las unidades, en estos apartados aparecen actividades relacionadas con la lectura.</p> <p>La Expresión oral y escrita continúa con la cohesión de los textos. En este apartado se repasan algunos procedimientos de cohesión en un texto expositivo: el empleo de sinónimos, determinantes y pronombres, y se presentan otros conectores.</p> <p>En Literatura, tras haber recordado los géneros literarios y haber estudiado algunos recursos semánticos de la lengua literaria, se empieza el estudio de la narrativa con el análisis de los personajes. Se ven algunos personajes principales de obras clásicas de la literatura infantil y se trabaja el cuento de <i>La Tetera</i>, de Andersen, para analizar el personaje principal y los secundarios.</p> <p>En El desafío los alumnos y las alumnas pondrán en práctica cómo documentarse sobre un tema y trabajarán con un plano.</p> <p>La unidad se cierra con el Repaso de la unidad: esquema de conceptos, actividades de refuerzo, actividades de ampliación (Avanzo) y un dictado.</p>		
<p>ORIENTACIONES METODOLÓGICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p>

	diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO

TRANSVERSAIS	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
		Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
		Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
		Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
		Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
		Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
		Competencia matemática y competencias básicas en ciencia	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos

	y tecnología	(números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 4

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
-------------------	-----------------	-----------------------------	------------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Leer con el ritmo y entonación adecuados las poesías iniciales. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión de los poemas iniciales <i>Arañas</i> y <i>La lagartija y el mago</i>. 	<p>1. Leer con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.</p>	<p>1.1. Lee con la entonación y el ritmo adecuados los poemas iniciales y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.</p>	<p>CCL, CD, CAA, CEC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer el concepto de palabras compuestas y las normas de acentuación. • Utilizar y escribir correctamente las palabras que introducen oraciones interrogativas o exclamativas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Acentuación de palabras compuestas, interrogativas y exclamativas. 	<p>2. Escribir de forma correcta las palabras compuestas y las que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.</p> <p>3. Distinguir las oraciones interrogativas directas y las indirectas.</p>	<p>2.1. Escribe de forma correcta las palabras compuestas.</p> <p>2.2. Escribe de forma correcta las palabras que introducen las oraciones interrogativas y exclamativas.</p> <p>3.1. Distingue las oraciones interrogativas directas y las indirectas.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer la función de los pronombres y sus diferencias con los determinantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • El pronombre: personal, demostrativo y posesivo. 	<p>4. Identificar y utilizar los pronombres, personales, demostrativos y posesivos.</p>	<p>4.1. Identifica y utiliza diferentes clases de pronombres y los diferencia de los determinantes.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer palabras derivadas mediante sufijos añadidos a un lexema. • Identificar el significado que aportan al lexema determinados sufijos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palabras derivadas (l). 	<p>5. Conocer y distinguir palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.</p> <p>6. Formar palabras derivadas a partir de una primitiva.</p> <p>7. Indicar palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.</p>	<p>5.1. Conoce y distingue palabras primitivas y derivadas dentro de una lista de palabras.</p> <p>6.1. Forma palabras derivadas a partir de una primitiva.</p> <p>7.1. Indica palabras primitivas de las que proceden una serie de palabras derivadas.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Describir objetivamente la información de una imagen y expresar el sentimiento que esta produce. 	<ul style="list-style-type: none"> • El lenguaje no verbal. 	<p>8. Describir objetivamente la información de una imagen.</p> <p>9. Expresar el sentimiento que la imagen le produce.</p>	<p>8.1. Describe objetivamente la información de una imagen.</p> <p>9.1. Expresa el sentimiento que la imagen le produce</p>	<p>CCL, CAA, CEC</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Conocer las características de un retrato literario. 	<ul style="list-style-type: none"> • El retrato literario. 	10. Reconocer en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos. 11. Completar un retrato.	10.1. Reconoce en un retrato literario realista los rasgos físicos y psicológicos. 11.1. Completa un retrato.	CCL, CD, CEC SIEP
<ul style="list-style-type: none"> • Elaborar un banco de palabras. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración de un banco de palabras. 	12. Elaborar un banco de palabras.	12.1. Elabora un banco de palabras.	CCL, SIEP

UNIDAD 4

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE	<p>La Lectura son dos poesías de <i>Hagamos caso al tigre</i>, de Ana Merino. Sus sorprendentes animales nos envuelven en el misterio y la magia. La autora ha sido ganadora de los prestigiosos premios de poesía Adonáis y Fray Luis de León. En la Comprensión lectora se trabaja el contenido de la lectura desde lo más literal hasta las inferencias y la reflexión.</p> <p>En Ortografía se exponen las reglas para escribir correctamente las palabras compuestas. Además, se estudian las palabras que introducen oraciones interrogativas y exclamativas. En el «Taller del dictado» se trabaja con estos tipos de palabras.</p> <p>En el apartado de Gramática, tras el nombre y el adjetivo vistos en unidades anteriores, se explican el pronombre y sus clases: personales, demostrativos y posesivos.</p> <p>Con el apartado de Vocabulario profundizarán en la riqueza léxica que aporta el procedimiento de la derivación con sufijos.</p> <p>La Expresión oral y escrita se dedica a la comunicación no verbal centrada en las imágenes. Se trabaja la información, objetiva y subjetiva, que transmiten los cuadros.</p> <p>En Literatura, continuamos con el género narrativo. Después de haber visto los personajes principales y secundarios, se estudia la técnica del retrato. Un texto de Stevenson y otro de Quevedo son el modelo.</p> <p>En El desafío los alumnos y alumnas aprenderán a elaborar sus propios bancos de palabras.</p> <p>Se cierra con el Repaso de la unidad: esquema de conceptos, actividades de refuerzo, actividades de ampliación (Avanzo) y un dictado.</p> <p>En el Repaso trimestral se presentan, organizados en sus apartados, ejercicios sobre algunos contenidos de Ortografía, Gramática y Vocabulario estudiados a lo largo del trimestre. El repaso se cierra con un dictado y un poema, «El otoño», de Luis García Montero, que los alumnos y las alumnas tendrán que memorizar y recitar.</p>		
ORIENTACIONES METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo.

	☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. <ul style="list-style-type: none"> • Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	

INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura.
		Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan.	Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito.
		Responde a preguntas sobre el texto que ha leído.	Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan.
		Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.	Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.
		Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea.	Cuenta vivencias personales.
		Sabe contar instrucciones.	Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.	

	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.	
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.	
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.	
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.	
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.	
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.	
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorizaciones, esquemas...	
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de los textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías e ilustraciones.	
	PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 5				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer adecuadamente el texto teatral inicial. Responder 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión del texto teatral inicial: <i>Esto es</i> 	1. Leer con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responder correctamente a las preguntas de	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto dramático inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora	CCL, CD, CAA

correctamente las preguntas de la Comprensión lectora.	<i>Troya.</i>	comprensión lectora.		
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer el uso de la coma, el punto y el punto y coma. 	<ul style="list-style-type: none"> • La coma, el punto y el punto y coma. 	2. Identificar el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza. 3. Reconocer, analizar y aplicar los casos en los que se utiliza punto y coma.	2.1. Identifica el uso ortográfico de la coma y el punto y los diferentes casos en los que se utiliza. 3.1. Reconoce, analiza y aplica los casos en los que se utiliza punto y coma.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir en las formas verbales persona, número, tiempo, modo y voz. 	<ul style="list-style-type: none"> • El verbo (I). 	4. Conocer y diferenciar lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	4.1. Conoce y diferencia lexema y desinencias en una forma verbal, así como formas personales y no personales.	CCL, CD
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer y distinguir palabras derivadas con prefijos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los prefijos de lugar o negación. 	5. Identificar prefijos en palabras derivadas y conocer sus significados sub-, sobre-, extra-, inter-, intra-, a-, de-, des-, dis-, i-, in-, im-, anti-, contra- .	5.1. Forma palabras derivadas utilizando prefijos de lugar: sub-, sobre-, extra-, inter-, intra- , y de negación: a-, de-, des-, dis-, i-, in-, im-, anti-, contra- .	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer y trabajar con descripciones objetivas y subjetivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • La descripción. 	6. Aprender a describir de manera objetiva y subjetiva.	6.1. Aprende a describir de manera objetiva y subjetiva.	CCL, CD
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer las características de la leyenda y el cuento popular. 	<ul style="list-style-type: none"> • La leyenda y el cuento popular. 	7. Reconocer la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos. 8. Escribir una leyenda.	7.1. Reconoce la leyenda y el cuento popular como subgéneros narrativos. 8.1. Escribe una leyenda.	CCL, CD, CCL, CSYC
<ul style="list-style-type: none"> • Trabajar con esquemas y mapas conceptuales. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los esquemas y mapas conceptuales. 	9. Realizar un mapa conceptual.	9.1. Realiza un mapa conceptual.	CCL, CAA, SIEP

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>La Lectura presenta el primer texto teatral, y cómico, del año: Ulises en compañía de sus marineros está a punto de invadir Troya, pero antes debe cerciorarse de que han desembarcado en el lugar correcto.</p> <p>En Ortografía se dan por terminadas las reglas de acentuación y empiezan las unidades dedicadas a la puntuación. Las normas para el empleo del punto, la coma y el punto y coma ocupan esta primera unidad.</p> <p>En Gramática se estudia el verbo: la información que proporcionan las desinencias en cuanto al número, la persona, el tiempo y el modo. Se distinguen las formas personales de las no personales y se introduce la voz activa y la voz pasiva.</p> <p>En Vocabulario se presentan, como medio para crear palabras derivadas a partir de las primitivas, algunos prefijos que denotan lugar o negación.</p> <p>La Expresión oral y escrita trabaja la descripción objetiva y subjetiva.</p> <p>En Literatura se recuerdan algunos subgéneros narrativos: la leyenda y el cuento popular. El alumnado escuchará un fragmento de la leyenda del rey Arturo y los caballeros de la tabla redonda y contestará a las preguntas sobre sus elementos mágicos. Buscará en grupo otras leyendas para leerlas y resumirlas.</p> <p>Con El desafío los alumnos aprenderán a realizar mapas conceptuales.</p> <p>En el Repaso se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos estudiados, y el apartado se cierra con un dictado.</p>		
<p>ORIENTACIONES METODOLÓGICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<p>unidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura.

		Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
	Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
	Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
	Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Escucha con atención a sus compañeros y respeta el turno de palabra.
	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos)
		Juega con números y letras para aprender el abecedario.

		geométricos...) en situaciones cotidianas.	
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 6

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIA
------------	----------	----------------------	-----------------	-------------

<ul style="list-style-type: none"> • Leer adecuadamente el texto informativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto narrativo inicial: <i>La guerra de los minúsculos.</i> 	1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar el texto narrativo inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Emplear correctamente los dos puntos y los puntos suspensivos en los casos más habituales. 	<ul style="list-style-type: none"> • Signos de puntuación (II). 	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas que determinan el uso de los dos puntos y de los puntos suspensivos.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir verbos regulares e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • El verbo (II). 	3. Distinguir verbos regulares e irregulares.	3.1. Distingue verbos regulares e irregulares.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Saber emplear los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos para crear nuevos significados en las palabras primitivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diminutivos, aumentativos y despectivos. 	4. Utilizar correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	4.1. Utiliza correctamente los sufijos aumentativos, diminutivos y despectivos, diferenciando los matices de significado que aportan cada uno.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Colaborar en la redacción de un informe sobre las tareas escolares. 	<ul style="list-style-type: none"> • El informe. 	5. Colaborar en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	5.1. Colabora en la redacción de un informe sobre las tareas escolares.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Preparar y contar la biografía de un familiar siguiendo un esquema propuesto 	<ul style="list-style-type: none"> • La biografía y la autobiografía. 	6. Elaborar una biografía.	6.1. Elabora una biografía.	CCL, CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Organizar la agenda para un evento cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> • La agenda. 	7. Analizar y completar la información de una agenda.	7.1. Analiza y completa la información de una agenda.	CCL, SIEP, CEC.

UNIDAD 6

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>La Lectura es un fragmento de <i>La guerra de los minúsculos</i>, de Andreu Martín. El texto imita el tono de un niño que explica los fenómenos que ha ocasionado la sobrepoblación de la Tierra. El humor se abre paso a través del desorden en la exposición y de lo disparatado de las explicaciones.</p> <p>En Ortografía se tratan las reglas de utilización de los dos puntos y de los puntos suspensivos. Las actividades y el «Taller del dictado» afianzan el correcto empleo de estos signos.</p> <p>En el apartado Gramática se trabajan los verbos regulares e irregulares. Las actividades del LA y de la PD están orientadas para que los alumnos identifiquen estos tipos de verbos.</p> <p>En Vocabulario continuamos con la derivación de las palabras y el empleo de sufijos para crear palabras nuevas o para añadir matices significativos a las palabras primitivas. Se explican los aumentativos, diminutivos y despectivos.</p> <p>La Expresión oral y escrita explica cómo hacer un informe, y en el «Taller de expresión» se propone una actividad dirigida a la redacción final de un informe sobre las tareas escolares a partir de los datos obtenidos en clase.</p> <p>La Literatura presenta un fragmento de <i>Mi último suspiro</i>, las memorias de Luis Buñuel. Se distingue entre biografía y autobiografía. En el «Taller de expresión» se guía a los alumnos para que escriban una mini biografía de algún familiar o amigo.</p> <p>En El desafío los alumnos se encargarán de organizar la agenda para la semana cultural del colegio.</p> <p>En el Repaso se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos estudiados, se dan actividades de ampliación en el Avanzo y se cierra la unidad con un dictado.</p>		
<p>ORIENTACIONES METODOLÓGICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓGICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p>

	<p>diario.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
<p>ENSINANZA INDIVIDUALIZADA</p>	<p>MELLORA</p>	<p>OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
<p>TRABALLO COOPERATIVO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
<p>ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
<p>CONTIDOS TRANSVERSAIS</p>	<p>COMPETENCIA</p>	<p>DESCRITOR</p>	<p>DESEMPEÑO</p>
	<p><i>Comunicación lingüística.</i></p>	<p>Disfrutar con la lectura.</p>	<p>Muestra interés por la lectura.</p>

		Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
	Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
	Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
	Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos
		Juega con números y letras para aprender el abecedario.

		geométricos...) en situaciones cotidianas.	
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorizaciones, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 7

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
-------------------	-----------------	-----------------------------	------------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto divulgativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto divulgativo inicial <i>Preguntas curiosas.</i> 	<p>1. Leer el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.</p>	<p>1.1. Lee el texto informativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Emplear con corrección las comillas y el paréntesis. • Diferenciar los subgéneros teatrales de la tragedia y la comedia. • Elaborar un mural siguiendo unas pautas dadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los signos de puntuación (III). 	<p>2. Utilizar las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.</p>	<p>2.1. Utiliza las comillas y los paréntesis de acuerdo con la norma ortográfica aprendida.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir los adverbios como clases de palabras. • Distinguir y clasificar diferentes adverbios. 	<ul style="list-style-type: none"> • El adverbio. 	<p>3. Conocer las características morfológicas y semánticas del adverbio.</p>	<p>3.1. Conoce las características morfológicas y semánticas del adverbio.</p>	<p>CCL, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer palabras del mismo campo semántico. • Reconocer palabras que forman parte de la 	<ul style="list-style-type: none"> • Campo semántico. • Familia de palabras. 	<p>4. Reconocer el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.</p> <p>5. Reconocer a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.</p>	<p>4.1. Reconoce el campo semántico al que pertenecen palabras propuestas.</p> <p>5.1. Reconoce a qué familia pertenecen determinadas palabras propuestas.</p>	<p>CCL, CAA</p>

misma familia.				
• Escribir un texto instructivo.	• El texto instructivo.	6. Redactar un texto instructivo.	6.1. Redacta un texto instructivo.	CCL, CSYC
• Diferenciar los subgéneros teatrales de la tragedia y la comedia.	• El teatro: subgéneros teatrales.	7. Reconocer los rasgos básicos de la tragedia. 8. Reconocer los rasgos básicos de la comedia.	7.1. Reconoce los rasgos básicos de la tragedia. 8.1. Reconoce los rasgos básicos de la comedia.	CCL, CEC
• Elaborar un mural siguiendo unas pautas dadas.	• Trabajar con carteles y murales.	9. Escribir los textos para un cartel o un mural.	9.1. Escribe los textos para un cartel o un mural.	CCL, CAA, SIEP, CEC

UNIDAD 7

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

La **Lectura** son tres pequeños textos informativos cuyos títulos son: *¿Qué hacen los osos en invierno?*, *¿Cómo respiran los peces?* y *¿Cómo medir la edad de un árbol?* La finalidad explicativa de los tres queda evidente con el título-pregunta.

La **Ortografía**, después de los dos puntos y los puntos suspensivos, se ocupa del empleo de las comillas y del paréntesis. Todas las actividades, incluido el dictado, insisten en los usos más importantes de uno y otro signo.

En **Gramática** se define, por su forma y su función, qué es un adverbio, y se clasifican por su significado. Como es habitual, las actividades trabajan los tres aspectos anteriores.

En el apartado de **Vocabulario** se explican los conceptos de campo semántico y familias de palabras, que presuponen un conocimiento de la realidad de la que se habla, y se proponen actividades para identificar y clasificar las palabras en diferentes campos semánticos y familias de palabras.

En la **Expresión oral y escrita** trabajamos con los textos instructivos. Los alumnos y alumnas trabajarán en grupos para crear las normas de uso de la biblioteca del centro.

El apartado de **Literatura** inicia al alumnado en los subgéneros dramáticos más clásicos: la tragedia y la comedia.

En **El desafío** se propone la realización en grupo de un mural sobre Leonardo da Vinci. Se dan pautas para la búsqueda de información y la presentación general del mural.

En el **Repaso** se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos estudiados y se dan actividades de ampliación en el Avanzo; se cierra la unidad con un dictado.

	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.

			<ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
		Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
Respetar las normas de comunicación en cualquier		Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros	

		contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	y respeta el turno de palabra.
		Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
		Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
		Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.

	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 8				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Leer con el ritmo y la entonación adecuados el poema inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del poema <i>Cuando sea mayor pienso ir a verlo</i>. • Realizar entrevistas. 	1. Leer poemas con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Escribir correctamente con b o v palabras que siguen las reglas estudiadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palabras con b y con v. 	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la b y de la v .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la b y de la v .	CCL, CD, CAA

<ul style="list-style-type: none"> Distinguir preposiciones y conjunciones como palabras que sirven para relacionar. Clasificar conjunciones en sus diferentes tipos. 	<ul style="list-style-type: none"> Preposiciones y conjunciones. 	<p>3. Comprender el concepto de preposición y locuciones prepositivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.</p> <p>4. Comprender el concepto de conjunción y locuciones conjuntivas y su función, reconocerlas y utilizarlas en oraciones.</p>	<p>3.1. Reconoce las preposiciones y las locuciones prepositivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.</p> <p>4.1. Reconoce las conjunciones y las locuciones conjuntivas y las utiliza para completar o escribir oraciones.</p>	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Definir correctamente sustantivos y adjetivos. 	<ul style="list-style-type: none"> Formación y definición de nombres y de adjetivos. 	<p>5. Identificar las características del método para definir nombres y adjetivos y saber realizar algunas definiciones.</p>	<p>5.1. Identifica las características del método para definir nombres y adjetivos y sabe realizar algunas definiciones.</p>	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Realizar una entrevista. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizar entrevistas. 	<p>6. Escribir la introducción y las preguntas de una entrevista.</p>	<p>6.1. Escribe la introducción y las preguntas de una entrevista.</p>	CCL, CEC
<ul style="list-style-type: none"> Describir el esquema métrico de una estrofa. Reconocer estrofas de dos, tres y cuatro versos: pareado, terceto, copla y cuarteto. 	<ul style="list-style-type: none"> El poema (I). 	<p>7. Reconocer la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.</p> <p>8. Escribir un poema formado por una copla o dos pareados.</p>	<p>7.1. Reconoce la forma métrica del pareado, terceto, cuarteto y copla.</p> <p>8.1. Escribe un poema formado por una copla o dos pareados.</p>	CCL, CEC
<ul style="list-style-type: none"> Diseñar la cubierta y la contracubierta de un libro. 	<ul style="list-style-type: none"> La cubierta y contracubierta de un libro. 	<p>9. Conocer las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.</p>	<p>9.1. Conoce las características de la cubierta y la contracubierta de un libro.</p>	CCL, CEC

UNIDAD 8			
DESCRIPCIÓN DA UNIDADE	<p>La Lectura es un poema del clásico libro de Stevenson <i>Jardín de versos para niños</i>. Un niño sueña con lugares exóticos y maravillosos a los que quiere viajar cuando sea mayor. Está escrito formando pareados.</p> <p>El apartado de Ortografía empieza con las de repaso de las reglas para la escritura de palabras, en este caso el uso de la b y de la v. En Gramática la unidad se dedica a los nexos: preposiciones, locuciones prepositivas, conjunciones y locuciones conjuntivas. Se distinguen unas de otras y se ofrecen ejercicios que ayuden a los alumnos a ver las diferencias entre ellas.</p> <p>En Vocabulario se explica cómo formar y definir nombres y adjetivos y evitar la aparición de lo definido en la definición. Los ejercicios guían a los alumnos en el modo de conseguirlo.</p> <p>En la Expresión oral y escrita el comienzo de una entrevista a Muñoz Puelles sirve de pauta para que los alumnos en pareja preparen y escriban una entrevista.</p> <p>La Literatura introduce el concepto de estrofa. Se presentan algunos modelos de pareados, tercetos, cuartetos y redondillas, es decir, de estrofas de dos, tres y cuatro versos.</p> <p>En El desafío los alumnos y alumnas aprenderán a diseñar cubiertas de libros.</p> <p>En el Repaso se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades de refuerzo y ampliación en el Avanzo y se cierra la unidad con un dictado.</p> <p>En el Repaso trimestral se presentan, organizados en sus apartados, ejercicios sobre algunos contenidos de Ortografía, Gramática y Vocabulario estudiados a lo largo del trimestre. El repaso se cierra con un dictado y un poema, «El jazminero», de Ana María Romero Yebra, que los alumnos y las alumnas tendrán que memorizar y recitar.</p>		
ORIENTACIONES METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMIENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Trabajo por tarefas. ☐ Trabajo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS			

DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO

TRANSVERSAIS	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura.
		Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan.	Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito.
		Responde a preguntas sobre el texto que ha leído.	Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan.
		Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.	Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.
		Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea.	Cuenta vivencias personales.
		Sabe contar instrucciones.	Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe.
	Competencia digital	Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.
	Conciencia y expresiones culturales	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.
		Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas.	Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Competencias sociales y cívicas	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).

		leer textos en cualquier situación.	
		Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
		Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto.
	Aprender a aprender	Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.	Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.
		Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos establecidos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 9				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer con la velocidad y entonación adecuadas la narración inicial. Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión del texto inicial: <i>Sueños</i>. 	1. Leer con la entonación adecuada el texto teatral inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee con la entonación adecuada el texto teatral inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Conocer y aplicar normas ortográficas que rigen el uso de la 	<ul style="list-style-type: none"> Palabras con g y con j. 	2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la g y de la j .	2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la g y de la j .	CCL, CD, CAA

g y de la j.				
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer los diferentes tipos de sujetos que pueden aparecer en una oración. • Identificar los diferentes tipos de predicado y conocer el atributo. 	<ul style="list-style-type: none"> • El sujeto y el predicado. 	<p>3. Conocer los diferentes tipos de sujetos que pueden aparecer en una oración.</p> <p>4. Identificar los diferentes tipos de predicado y conocer las palabras que funcionan como atributo.</p>	<p>3.1. Define el concepto de oración e identifica el sujeto, el predicado y el núcleo del sujeto.</p> <p>3.2. Compone oraciones con el sujeto elíptico o en diferentes posiciones.</p> <p>4.1. Reconoce el tipo de predicado en una oración.</p> <p>4.2. Completa oraciones con diferentes tipos de predicado.</p> <p>4.3. Identifica el atributo por la palabra que lo desempeña.</p>	CCL.
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer cómo se forman los verbos. • Conocer y aplicar los procedimientos para definir un verbo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formación y definición de verbos. 	<p>5. Formar verbos.</p> <p>6. Conocer y aplicar los procedimientos para definir un verbo.</p>	<p>5.1. Sabe formar verbos añadiendo prefijos a sustantivos y adjetivos.</p> <p>6.1. Sabe definir un verbo.</p>	CCL, CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Improvisar pequeñas escenas teatrales mudas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Improvisar escenas teatrales. 	<p>7. Utilizar lenguaje no verbal para representar una escena.</p>	<p>7.1. Utiliza lenguaje no verbal para representar una escena.</p>	CCL, SIEP, CSYC, CEC
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico. • Recitar un soneto o ilustrar un romance. 	<ul style="list-style-type: none"> • El poema (II). 	<p>8. Reconocer los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.</p> <p>9. Conocer las características de un soneto y un romance.</p>	<p>8.1. Reconoce los cuartetos y los tercetos en un soneto clásico.</p> <p>9.1. Conoce las características de un soneto y un romance.</p>	CCL, CAA, CSYC
<ul style="list-style-type: none"> • Trabajar con un cómic. 	<ul style="list-style-type: none"> • El cómic. 	<p>10. Conocer el procedimiento para crear un cómic.</p>	<p>10.1. Conoce el procedimiento para crear un cómic.</p>	CCL, CAA, CSYC

UNIDAD 9

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

La **Lectura** es una cómica escena teatral entre un zapatero y su mujer. Es del autor catalán Joles Sennell, seudónimo de Josep o Pep Albanell, nombre con el que firma sus libros para adultos. La escena, con aire costumbrista, da entrada a los sueños liberadores, a la fantasía.

En **Ortografía** se repasan las reglas del uso de la **g** y la **j**. Las actividades insisten en las reglas referidas a las palabras derivadas de otra con **g** o **j** en las formas verbales que llevan estas letras.

La **Gramática** se centra en el sujeto y el predicado. Se estudian y ejercitan las clases de palabras que pueden desempeñar la función de sujeto, así como el sujeto elíptico, la concordancia entre el núcleo del sujeto y el verbo o núcleo del predicado. También se distinguen los dos tipos de predicado: el verbal y el nominal, para pasar a estudiar, en este último, el atributo.

El apartado de **Vocabulario**, tras haber trabajado la definición de los nombres y adjetivos, se dedica a los modos de definir el verbo.

En la **Expresión oral y escrita** se proponen ejercicios de improvisación a partir de objetos y de situaciones, para representar escenas individualmente y en pareja.

En **Literatura**, después de haber trabajado algunos tipos de estrofas, como el cuarteto y el terceto, se presenta ahora un soneto, la forma culta por excelencia de la poesía clásica. Además servirá como resumen de la métrica que han aprendido en el curso.

En **El desafío** los alumnos y las alumnas aprenderán a dibujar un cómic.

En el **Repaso** se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos, se dan actividades de ampliación y se cierra la unidad con un dictado.

ORIENTACIONES METODOLÓGICAS

MODELOS METODOLÓGICOS

- Modelo discursivo/expositivo.
- Modelo experiencial.
- Obradoiros.
- Aprendizaxe cooperativa.
- Trabajo por tarefas.
- Trabajo por proxectos.
- Outros.

PRINCIPIOS METODOLÓGICOS

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Motivación.
- Personalización.
- Inclusión.
- Interacción.
- Significatividade.
- Funcionalidade.
- Globalización.
- Avaliación formativa.
- Outros.

AGRUPAMENTO

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.
- Parellas.
- Pequeno grupo.
- Gran grupo.
- Grupo interclase.
- Outros.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN

INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN

SISTEMA DE CUALIFICACIÓN

<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
<p>ENSINANZA INDIVIDUALIZADA</p>	<p style="text-align: center;">MELLORA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<p style="text-align: center;">OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
<p>TRABALLO COOPERATIVO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
<p>ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		

	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
		Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
		Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor...	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
		Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros, en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
		Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
		Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos	Juega con números y letras para aprender el abecedario.

	y tecnología	(números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 10				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS

<ul style="list-style-type: none"> • Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto divulgativo inicial. • Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura y comprensión del texto inicial: <i>El mundo de los animales</i>. 	<p>1. Leer en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.</p>	<p>1.1. Lee en silencio sin guías ni vocalizar la lectura inicial y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer y aplicar normas ortográficas que rigen el uso de la ll, la y, la s y la x. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palabras con ll, y, s y x. 	<p>2. Conocer y aplicar las normas ortográficas de la ll y de la y.</p> <p>3. Conocer palabras con x y s y explicar las normas que rigen su uso.</p>	<p>2.1. Conoce y aplica las normas ortográficas de la ll y de la y.</p> <p>2.2. Escribe formas verbales con ll o con y de acuerdo con las normas estudiadas.</p> <p>3.1. Selecciona la palabra adecuada para una determinada oración entre parónimos con s y con x.</p> <p>3.2. Escribe correctamente palabras relacionadas con la norma ortográfica estudiada.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar el CD, el CI y el CC en oraciones. • Saber sustituir los CD (la, lo, las, los) y CI (le, les) en oraciones. 	<ul style="list-style-type: none"> • Los complementos del verbo. 	<p>4. Conocer e identificar los complementos del verbo.</p>	<p>4.1. Reconoce los complementos (CD, CI, CC) en oraciones y completa oraciones con complementos.</p>	<p>CCL, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer expresiones de nuestra lengua utilizadas en sentido figurado y aplicarlas en contextos adecuados. • Reconocer y analizar expresiones y frases hechas de nuestra lengua. • Conocer el concepto de 	<ul style="list-style-type: none"> • Sentido propio, sentido figurado, frases hechas, refranes y palabras comodín. 	<p>5. Conocer expresiones de nuestra lengua utilizadas en sentido figurado y aplicarlas en contextos adecuados.</p> <p>6. Conocer el concepto de palabras comodín e identificar aquellas más comunes.</p>	<p>5.1. Distingue cuándo una expresión es utilizada en sentido propio o figurado.</p> <p>5.2. Explica el significado de frases hechas utilizadas habitualmente.</p> <p>5.3. Relaciona frases hechas con su significado correspondiente.</p> <p>6.1. Reconoce las palabras comodín más comunes en nuestra lengua y las</p>	<p>CCL, CAA</p>

palabras comodín e identificar aquellas más comunes.			sustituye por otras de significado más preciso.	
• Participar en la elaboración de un reportaje de actualidad.	• El reportaje.	7. Conocer las características del reportaje y ser capaz de elaborar uno.	7.1. Conoce las características del reportaje y es capaz de elaborar uno.	CCL, CAA, CSYC, SIEP, CEC
• Comentar un poema siguiendo el modelo propuesto.	• Comentar un poema.	8. Comentar un poema siguiendo el modelo propuesto.	8.1. Comenta un poema siguiendo el modelo propuesto.	CCL, CD, CAA, CSYC
• Conocer el lenguaje publicitario.	• Hacer un anuncio publicitario.	9. Saber utilizar el lenguaje publicitario.	9.1. Sabe utilizar el lenguaje publicitario.	CCL, CSYC, CD, SIEP CEC

UNIDAD 10

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

La **Lectura** inicial es un texto expositivo interesante e instructivo sobre las jirafas. Informa sobre su modo de crecimiento y de alimentación, sobre sus hábitos, su manera de dormir...

En **Ortografía**, los ejercicios y el «Taller del dictado» repasan las reglas de uso de la **ll** y la **y**, con especial atención a los verbos cuyo infinitivo no tiene esas letras. También se exponen las reglas que ayudarán a evitar la confusión de las grafías de la **s** y de la **x**. Después de haber estudiado la diferencia entre predicado nominal y predicado verbal en la unidad anterior, en el apartado de **Gramática** se explican los complementos del verbo.

El apartado de **Vocabulario** propone actividades para que los alumnos trabajen con el sentido figurado de las palabras y con frases hechas cuyo significado no procede de la suma de los significados de las palabras que los forman. Además, se ocupa de estudiar las frases hechas y se presentan algunas palabras comodín para mostrar la falta de precisión que encierran y evitar su uso.

En **Expresión oral y escrita** se presenta el reportaje. Los alumnos en grupo elaborarán un reportaje sobre algún tema de actualidad. La **Literatura** vuelve a la poesía. Comentar poemas es especialmente difícil para los niños. En el apartado nos proponemos sobre todo que pierdan el miedo. No es necesario decir ni muchas ni grandes cosas. Se puede escoger un verso porque hace gracia, porque sorprende, porque emociona... y será suficiente en este nivel con señalar algún aspecto de su forma.

	<p>En El desafío los alumnos y las alumnas tendrán que hacer un reportaje y preparar una campaña solidaria.</p> <p>En el Repaso se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos estudiados, se dan actividades de ampliación en el Avanzo y se cierra la unidad con un dictado.</p>		
<p>ORIENTACIONES METODOLÓGICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓGICOS</p>	<p>PRINCIPIOS METODOLÓGICOS</p>	<p>AGRUPAMENTO</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á</p>

	colectivo. ☐ Outros.	☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de		Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea.	

	información.	Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor...	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros, en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas. Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales. Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético. Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos. Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.

		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.		Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.	
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 11				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer con la velocidad y entonación adecuadas el texto inicial. Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión del texto inicial: <i>Jasón y los argonautas</i>. 	1. Leer el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee el texto narrativo con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lector.	CCL, CD, CAA

<ul style="list-style-type: none"> • Conocer y aplicar las normas ortográficas en palabras con z, c, d y h. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palabras con z, c, d y h. 	<p>2. Conocer y utilizar las normas ortográficas relacionadas con palabras que tengan z, c, -cc-, -d.</p> <p>3. Conocer y aplicar las normas ortográficas referidas al uso de la h en palabras que empiezan por herm-, hum-, hipo-, hidro- y homo-.</p> <p>4. Saber que se escriben con h intercalada las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.</p>	<p>2.1. Escribe y aplica las normas ortográficas referentes a z, c, -cc-, -d.</p> <p>3.1. Conoce y aplica las normas ortográficas referidas al uso de la h.</p> <p>4.1. Aplica la norma ortográfica en las palabras que contengan el diptongo ue precedido de vocal.</p>	<p>CCL, CD, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer los diferentes tipos de oraciones. 	<ul style="list-style-type: none"> • Clases de oraciones. 	<p>5. Clasificar las oraciones por la actitud del hablante.</p>	<p>5.1. Conoce los tipos de oraciones que existen por la actitud del hablante y escribe oraciones que expresen esas actitudes.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer las interjecciones. 	<ul style="list-style-type: none"> • Las interjecciones. 	<p>6. Conocer el concepto de interjección.</p>	<p>6.1. Completa oraciones con interjecciones dadas y escribe oraciones encabezadas por interjecciones.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar extranjerismos, neologismos y arcaísmos. • Conocer las palabras tabú y explicar las razones para la utilización de eufemismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Extranjerismos, neologismos, arcaísmos, palabras tabú y eufemismos. 	<p>7. Identificar y distinguir extranjerismos, neologismos y arcaísmos.</p> <p>8. Relacionar o sustituir palabras tabú por el eufemismo correspondiente.</p>	<p>7.1. Reconoce y relaciona extranjerismos con su significado en español.</p> <p>8.1. Sustituye las palabras tabú por su eufemismo en oraciones dadas.</p>	<p>CCL, CAA, CEC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Argumentar y defender argumentos en un debate. 	<ul style="list-style-type: none"> • El debate. 	<p>9. Comprender los argumentos de una exposición.</p> <p>10. Saber participar en un debate propuesto.</p>	<p>9.1. Comprende los argumentos de una exposición.</p> <p>10.1. Sabe participar en un debate propuesto.</p>	<p>CCL, CEC CAA</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Colaborar en la continuación de la escena del guión cinematográfico propuesto. 	<ul style="list-style-type: none"> • El guión cinematográfico. 	11. Colaborar en la continuación de la escena del guión propuesto.	11.1. Colabora en la continuación de la escena del guión propuesto.	CCL, CEC, CSYC
<ul style="list-style-type: none"> • Comprender los argumentos que aparecen en el texto periodístico propuesto. • Escribir una noticia. 	<ul style="list-style-type: none"> • La noticia. 	12. Leer y escribir una noticia en soporte digital y en papel.	12.1. Lee y escribe una noticia en soporte digital y en papel.	CCL, CSYC, SIEP, CEC

UNIDAD 11

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

La **Lectura** cuenta quiénes eran algunos de los argonautas que acompañaron a Jasón en su búsqueda del vellocino de oro: Hércules, Cástor y Pólux, Teseo, Orfeo o Linceo serán descritos con sus rasgos más característicos.

El apartado de **Ortografía** presenta las reglas relativas al empleo de la **-c-** y la **-cc-**, y de la **-z** y la **-d** finales. También se estudian las palabras con **h**. Como es habitual, las actividades y el dictado inciden en la asimilación de estas reglas.

La **Gramática** clasifica las oraciones según la actitud del hablante y propone actividades de reconocimiento y de creación de oraciones. Al mismo tiempo se explica qué es una interjección y los diferentes valores que con ella se expresan.

En **Vocabulario** se explican los conceptos de extranjerismos, neologismos y arcaísmos. Los ejercicios se destinan al reconocimiento de diversos mecanismos para la creación de nuevas palabras y aconsejan el empleo de extranjerismos solo cuando sean necesarios. Además, se explican los conceptos de tabú y eufemismo, y se proponen actividades de sustitución de palabras tabú por otras socialmente aceptadas.

La **Expresión oral y escrita** propone que los alumnos lean un texto periodístico en el que se explican y argumentan los problemas que ocasiona el uso excesivo de teléfono móvil. Los alumnos atenderán a los argumentos que aparecen en el texto. Al mismo tiempo se sugieren otros temas para debatir.

La **Literatura** muestra un fragmento de una secuencia del guion cinematográfico de *El espíritu de la Colmena*, de Víctor Erice: las dos niñas dialogan en la cama antes de dormirse. Los alumnos verán que el cine y la literatura cuentan historias y que las películas antes de filmarse tienen un guion escrito.

En **El desafío** los alumnos escribirán en parejas una noticia para un periódico digital, de manera que podrán familiarizarse con el lenguaje periodístico.

En el **Repaso** se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos en la unidad. A continuación se proponen actividades para reforzar los contenidos estudiados, se dan actividades de ampliación en el Avanzo y se

	cierra la unidad con un dictado.		
ORIENTACIONES METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS	AGRUPAMENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á

	colectivo. ☐ Outros.	☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de		Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea.	

	información.	Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
	Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor.	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
	Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros y en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
	Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Muestra interés y disfruta al Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas elaborar textos escritos.
	Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
	Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en los ámbitos	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.

		establecidos.	
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDAD 12				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> Leer con el ritmo y la entonación adecuados el poema inicial. Responder correctamente las preguntas de la Comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura y comprensión de <i>La palma de mi mano</i> y <i>La mesa donde escribo</i>. 	1. Leer poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analizar su contenido y responder correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	1.1. Lee poemas con la velocidad, entonación y ritmo adecuados y analiza su contenido y responde correctamente a las preguntas de comprensión lectora.	CCL, CD, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Conocer el concepto de palabra homófona e 	<ul style="list-style-type: none"> Palabras homófonas. 	2. Conocer el concepto de palabra homófona e identificar los diferentes	2.1. Diferencia los significados de palabras homófonas.	CCL, CD,

identificar los diferentes significados de palabras homófonas.		significados de palabras homófonas.	2.2. Completa adecuadamente oraciones con palabras homófonas.	CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Conocer las lenguas oficiales que existen en España. • Comprender el concepto de español de América y valorar la riqueza cultural que esto supone. 	<ul style="list-style-type: none"> • Las lenguas de España. El español de América. 	3. Conocer las lenguas oficiales que existen en España y el concepto de español de América, y valorar la riqueza cultural que esto supone.	3.1. Asocia provincias españolas a sus lenguas vernáculas. 3.2. Conoce los países de habla española en América.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Diferenciar siglas de abreviaturas y memorizar las más comunes en ambos casos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Siglas y acrónimos. Abreviaturas. 	4. Diferenciar siglas de abreviaturas y memorizar las más comunes en ambos casos.	4.1. Identifica el significado de siglas. 4.2. Diferencia una sigla de un acrónimo. 4.3. Aprende y aplica las normas para formar abreviaturas.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer algunas figuras retóricas en anuncios publicitarios. • Elaborar un anuncio publicitario empleando alguna de las figuras retóricas vistas. 	<ul style="list-style-type: none"> • El lenguaje publicitario. 	5. Reconocer algunas figuras retóricas en anuncios. 6. Elaborar un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	5.1. Reconoce algunas figuras retóricas en anuncios. 6.1. Elabora un anuncio empleando alguna de las figuras retóricas estudiadas.	CCL, CEC, CSYC
<ul style="list-style-type: none"> • Reconocer en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> • La literatura y la prensa escrita. 	7. Reconocer en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	7.1. Reconoce en la crónica propuesta algunos procedimientos literarios.	CCL, CSYC, CEC

		8. Escribir una carta.	8.1. Escribe una carta.	CCL, CD, CAA, CSYC
--	--	------------------------	-------------------------	-----------------------------

UNIDAD 12

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE	<p>La Lectura ofrece dos poemas de <i>La alfombra mágica</i>, de J.C. Martín, poeta que obtuvo en 2003 el Premio Lazarillo de literatura infantil, por <i>Poemamundi</i>. Los primeros versos de los dos poemas <i>La palma de mi mano</i> y <i>La mesa donde escribo</i> señalan su interés por lo cotidiano que se transforma en algo mágico.</p> <p>La Ortografía plantea uno de los problemas que a los alumnos les causa más dificultad, el de las palabras homófonas, pero no homógrafas. Las actividades se dirigen a la distinción por el significado de las diferentes grafías en los homófonos más comunes.</p> <p>La Gramática aprovecha esta última unidad para introducir el tema de la diversidad lingüística en España: lenguas oficiales junto al castellano y variedades geográficas del castellano. Por último, se recuerdan los países latinoamericanos en los que se habla español (el español de América).</p> <p>En el apartado de Vocabulario se trabaja con un método muy actual de creación de palabras nuevas, las siglas; y dentro de estas, los acrónimos. Se muestran también las abreviaturas de uso más común.</p> <p>La Expresión oral y escrita estudia algunos recursos literarios que también emplea la publicidad. Se proponen imágenes o eslóganes que son metáforas, hipérbolos, personificaciones, metonimias o la aparición de rimas.</p> <p>La Literatura trabaja la relación entre periodismo y literatura. Se parte de un fragmento de <i>Relato de un naufrago</i>, que apareció por primera vez en un periódico como una sucesión de crónicas.</p> <p>En El desafío los alumnos y las alumnas aprenderán a preparar un homenaje.</p> <p>En el Repaso se empieza por un cuadro en el que deben completar las definiciones de los principales conceptos vistos. A continuación se proponen actividades para reforzarlos, se dan actividades de ampliación en el Avanzo y se cierra la unidad con un dictado.</p>		
	ORIENTACIONES METODOLÓGICAS	MODELOS METODOLÓGICOS	PRINCIPIOS METODOLÓGICOS
☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Trabajo por tarefas. ☐ Trabajo por proxectos. ☐ Outros.		☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.

		☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. <ul style="list-style-type: none"> Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Disfrutar con la lectura.	Muestra interés por la lectura. Disfruta leyendo y sigue las indicaciones que se le dan. Lee otros libros recomendados en clase.
		Comprender el sentido de los textos escritos.	Comprende la información de un texto escrito. Responde a preguntas sobre el texto que ha leído. Utiliza el diccionario para consultar el significado de las palabras que no conoce.
		Comprender el sentido de los textos orales.	Escucha con atención un texto oral y sigue las indicaciones que se le dan. Responde a preguntas sobre el texto que ha escuchado.
		Expresar oralmente, de manera ordenada y clara, cualquier tipo de información.	Sabe expresarse oralmente adecuando el discurso a la situación comunicativa que se plantea. Cuenta vivencias personales. Sabe contar instrucciones. Utiliza un vocabulario adecuado y variado.
		Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor...	Cumple las normas o las órdenes orales que recibe. Escucha con atención la intervención de sus compañeros y respeta el turno de palabra.
		Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros, en las diversas situaciones comunicativas.	Se expresa oralmente con las expresiones y los gestos adecuados según el contexto comunicativo.
Utilizar el conocimiento de las estructuras lingüísticas, normas		Se esfuerza por escribir con buena caligrafía respetando las normas de ortografía y gramática estudiadas.	

		ortográficas y gramaticales para elaborar textos escritos.	Muestra interés y disfruta al elaborar textos escritos.
		Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.	Sabe buscar y seleccionar información en diferentes fuentes (libros, diccionarios, Internet...).
	Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología	Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.	Juega con números y letras para aprender el abecedario.
	Competencia digital	Utilizar herramientas digitales.	Realiza actividades en el entorno digital.
	Conciencia y expresiones culturales	Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.	Expresa sus emociones a partir de la lectura o audición de un texto. Sabe continuar escenas dadas y añadirle acotaciones sobre diferentes aspectos.
		Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.	Realiza los trabajos con limpieza, claridad y orden.
	Competencias sociales y cívicas	Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Es respetuoso con sus compañeros en la realización de trabajos en común.
		Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.	Se esfuerza y persevera en su aprendizaje: atiende, participa y realiza las actividades con interés.
	Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor	Ser constante en el trabajo, superando las dificultades.	Identifica sus errores en las diferentes tareas escolares.
		Gestionar el trabajo del grupo coordinando tareas y tiempos.	Sigue bien las instrucciones dadas para elaborar una tarea en pareja o en grupo.
	Aprender a aprender	Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.	Utiliza técnicas básicas de estudio que posibilitan el aprendizaje: resúmenes, memorización, esquemas...
		Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.	Comparte emociones, reflexiones y opiniones con el resto de compañeros. Desarrolla su creatividad a través de la realización de

			textos orales y escritos. Realiza actividades a partir de fotografías y dibujos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS – Curso 2022 - 2023 LINGUA GALEGA 6º Nivel

Do 8 ó 9 de setembro: Benvida, presentación de cada alumno, presentación do profesorado, normas de convivencia e hábitos, horario, relación de material, **avaliación inicial**.

DATAS	PRIMEIRO TRIMESTRE
12 – IX 30 – IX	Título 1: A chave do mundo <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido á biblioteca. • Os dicionarios. • As linguas oficiais e a normalización lingüística. • O seseo e gheada. • A elaboración dunha recensión. • Os xéneros literarios. • Elas contan: María Castaña e María Pita.
3– X 21 – X	Título 2: A Illa do Tesouro <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ao comedor. • Os sinónimos e os antónimos. • Os tipos de substantivos. • O xénero e o número. • As regras de acentuación. • As cantigas. • A métrica e a rima. • Elas contan: Concepción Arenal
24 – X 11 – XI	Título 3: Traballo en equipo <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ao ximnasio. • As palabras polisémicas e as homónimas. • Os determinantes. • Os casos especiais de acentuación. • A escrita de poemas. • As estrofas. • Elas contan: Chus Lago.
	Título 4: O profesor de música

14 – XI	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido á aula de música.
30 – XI	<ul style="list-style-type: none"> • Os campos semánticos. • Os adxectivos e os seus graos. • O acento diacrítico. • Os aleluias. • Algúns recursos poéticos. • Elas contan: Cristina Pato e Susana Seivane.
PRIMEIRA AVALIACIÓN 28 – XI ao 2 - XII	REPASO AVALIACIÓN
1 – XII	<p>Título 5: O xenio e o vermiño</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ao prado. • As frases feitas. • Os pronomes persoais. • A colocación do pronome átono. • O punto e a coma. • O sentido na escrita. • O xénero narrativo. • Elas contan: Maruja Mallo.
22 -XII	

DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
09 – I	<p>Título 6: A loba branca</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos animais. • Os diminutivos, os aumentativos e os despectivos.
27– I	<ul style="list-style-type: none"> • Os demais pronomes. • Outros signos de puntuación. • A biografía. • O narrador. • Elas contan: Beatriz Pérez Maquieira.

<p>30– I</p> <p>17 - II</p>	<p>Título 7: Vai polo mar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos peixes e ao marisco. • As palabras primitivas, derivadas e compostas. • Os verbos. • As comiñas e as parénteses. • O estilo directo. • Os personaxes. • Elas contan: Ángeles Alvariño.
<p>23 - II</p> <p>10 – III</p>	<p>Título 8: Vén polo vento</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ás aves. • As familias léxicas. • A voz activa e a voz pasiva. • As palabras con <i>b</i> e con <i>v</i>. • O estilo indirecto. • O espazo e o tempo. • Elas contan: Ruth Muñiz
<p>SEGUNDA AVALIACIÓN 13 -III al 17 - III</p>	<p>REPASO AVALIACIÓN</p>

DATAS	TERCEIRO TRIMESTRE
<p>13 – III</p> <p>31 - III</p>	<p>Título 9: Na casa da tía Perfecta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ao fogar. • As siglas e as abreviaturas. • As preposicións e as conxuncións. • Os grupos consonánticos. • O xornal. • Os temas da literatura. • Elas contan: María Luz Morales.

<p>11 – IV 28 - IV</p>	<p>Título 10: No outro lado do mar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos medios de comunicación. • Os neoloxismos e os estranxeirismos. • Os enunciados. • As clases de oracións. • O suxeito e o predicado. • As palabras con z, zz e s. • As cartas ao director. • Os <i>haikus</i>. • Elas contan: Uxía Senlle.
<p>2–V 19 – V</p>	<p>Título11: Escrito na auga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido á auga. • Os acurtamentos. • Os tipos de predicado. • As palabras rematadas en <i>-cia/ -za</i> e <i>-ciol/ -zo</i>. • A análise dunha noticia. • As obras de teatro. • Elas contan: María Casares.
<p>22 – V 09– VI</p>	<p>Título 12: Última estación</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos transportes. • Os castelanismos. • Os complementos do predicado verbal. • As palabras con <i>ex-</i> e <i>es-</i>. • A reportaxe. • O monólogo teatral. • Elas contan: Sofía Casanova.
<p>TRECEIRA AVALIACIÓN 12 -VI. AI 21-VI</p>	<p>REPASO AVALIACIÓN</p>

UNIDADE 1				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto. 2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. escoita textos orais atentamente. 2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión. 	<p>CCL, CD, CSC, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente o léxico referido á biblioteca. • Coñecer e manexar os diferentes tipos de dicionarios. 	<p>Adquisición de novo vocabulario referido á biblioteca e utilización de dicionarios xerais e especializados.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á biblioteca e manexar os diferentes tipos de dicionario. 	<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á biblioteca e palabras novas. 3.2. Recoñece e emprega os diferentes tipos de dicionario. 	<p>CCL, CSIEE, CSC CCL, CD</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Comprender os conceptos de lingua oficial e normalización lingüística. 	<ul style="list-style-type: none"> • As linguas oficiais e a normalización. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Comprender os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística. 	<ol style="list-style-type: none"> 4.1. Comprende os conceptos de lingua oficial e de normalización lingüística. 	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer os trazos básicos do seseo e da gheada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificación do seseo e da gheada. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Identificar o seseo e a gheada como fenómenos dialectais. 	<ol style="list-style-type: none"> 5.1. Recoñece o seseo e a gheada e sabe en que consiste cada un deles. 	<p>CCL, CCEC, CMCT, CD</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Escribir a recensión dun libro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración dunha recensión. 	6. Elaborar unha recensión.	6.1. Identifica as características das recencións e é capaz de elaborar unha sobre un libro.	CCL, CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar os diferentes xéneros da literatura. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecemento dos diferentes xéneros. 	7. Distinguir os principais xéneros literarios.	7.1. Sabe identificar os xéneros literarios a partir das súas características básicas.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres relevantes da nosa cultura.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 1

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

Esta unidade inicial pretende destacar a importancia da lingua como identidade do pobo e como «chave a través da cal se abre o mundo». Con esa finalidade, o libro comeza cun poema de Manuel María que define o idioma cunha serie de metáforas e servirá de eixe temático da unidade: así os alumnos e as alumnas familiarizaranse cos conceptos de lingua oficial e normalización lingüística, coñecerán trazos referidos á lingua oral, ampliarán o seu vocabulario sobre as bibliotecas, manexarán dicionarios xerais e especializados...

O primeiro reto proposto en forma de «desafío» consiste en investigar sobre os topónimos máis cercanos ao alumnado para apreciar a riqueza lingüística que os caracteriza. Ademais, nesta unidade foméntanse valores como o respecto a todas as linguas e ás súas diferentes variedades dialectais.

Pola súa banda, o apartado de «Expresión» presenta as características básicas das recencións e na sección de «Literatura» faise un repaso dos xéneros literarios a través de diferentes textos .

Cada unidade reserva un espazo para o apartado «Elas contan», grazas ao que o alumnado irá coñecendo a diferentes mulleres galegas que destacan.

A dobre páxina final é un repaso que recolle os conceptos fundamentais da unidade e ofrece unha serie de exercicios para practicalos. A través das diferentes actividades propostas na unidade, preténdese que o alumnado adquiera e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.

	<ul style="list-style-type: none"> • Léxico referido á biblioteca. • Os dicionarios. • As linguas oficiais e a normalización lingüística. • O seseo e gheada. • A elaboración dunha recensión. • Os xéneros literarios. 		
<p style="text-align: center;">ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p style="text-align: center;">PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á</p>

	colectivo. ☐ Outros.	☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
Utilizar o coñecemento das		Entende a importancia de respectar as normas gramaticais	

		estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	e ortográficas para unha mellor expresión.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Continúa un texto literario e pasa un poema a prosa.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora a recensión dun libro que leu previamente.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario como manual de consulta e fai buscas na Rede.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
		Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.	Interpreta correctamente un mapa e extrae información.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Fai o comentario da lectura inicial segundo unhas pautas dadas e elabora a recensión dun libro aplicando os pasos indicados.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando as actividades do repaso.

PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de Dereito refrendado por unha norma suprema chamada <i>Constitución Española</i> .	É consciente de que a sociedade en xeral e a lingua en particular se rexen e protexen ao amparo das leis.
		<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva. Valora e respecta a lingua e as súas variedades dialectais como ben cultural que define un pobo.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos que ofrecen as bibliotecas como apoio no proceso de aprendizaxe.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e supera as dificultades que xorden.
		Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	É consciente da necesidade de xestionar o tempo e coordinar o traballo do grupo.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a obra literaria de Eduardo Pondal e valora a historia e as lendas sobre as heroínas galegas.
		Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	É consciente da riqueza cultural que supón a existencia de moitas linguas e a súa preservación.
		Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e vivencias a través de sinxelos textos literarios.
Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.			

UNIDADE 2				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS

<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto. 2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. escoita textos orais atentamente. 2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión. 	<p>CCL, CD, CSC, CAA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente o vocabulario referido ao comedor. • Relacionar palabras sinónimas e antónimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido ao comedor e • uso de palabras sinónimas e antónimas. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao comedor e relacionar palabras sinónimas e antónimas. 	<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao comedor e palabras novas. 3.2. Relaciona palabras sinónimas e antónimas. 	<p>CCL, CSIEE, CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Diferenciar as clases de nomes e identificar o xénero e o número. 	<ul style="list-style-type: none"> • A clasificación dos substantivos. • O xénero e o número. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Diferenciar as clases de substantivos e identificar o xénero e o número. 	<ol style="list-style-type: none"> 4.1. Distingue as diferentes clases de substantivos e clasifícaos correctamente. 4.2. Identifica o xénero e o número dos nomes e é capaz de modificalo. 	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e aplicar as regras básicas de acentuación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Regras básicas de acentuación. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Coñecer as regras básicas de acentuación. 	<ol style="list-style-type: none"> 5.1. Acentúa correctamente as palabras que seguen as normas xerais. 	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Recitar cantigas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recitado de cantigas. 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Identificar e recitar cantigas. 	<ol style="list-style-type: none"> 6.1. Identifica as cantigas e recítaas con 	<p>CCL,</p>

			corrección.	CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> Identificar a métrica e a rima dun poema. 	<ul style="list-style-type: none"> Análise da métrica e da rima. 	7. Analizar a métrica e a rima dun poema.	7.1. É quen de analizar a métrica e a rima dun poema.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 2

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

A lectura que introduce esta unidade está tomada do libro *A bordo da Gaivota*. O seu autor, Fernando Alonso, preséntanos un grupo de nenos que veranean nunha vila de pescadores e acoden á taberna A Illa do Tesouro para coñecer un papagaio que din que é alucinante. Este mundo de camareiros e comidas presentado na dobre páxina inicial será a liña común dos contidos desta unidade, na que se traballará o vocabulario referido ao comedor e aos utensilios necesarios para cociñar, as palabras sinónimas e antónimas, os tipos de substantivos, o xénero e o número, as regras básicas de acentuación... O apartado de «Exposición» achega as claves necesarias para recitar correctamente varias cantigas e na Literatura trabállase a rima e a métrica.

O «desafío», nesta ocasión, consiste en crear un código secreto para axudar os nenos da lectura a comunicarse entre eles sen ser sorprendidos por ninguén; o obxectivo é que o alumnado empregue a creatividade e a súa capacidade lóxica, tanto para a creación do código como para a descodificación.

A dobre páxina final é un repaso que recolle os conceptos fundamentais da unidade e ofrece unha serie de exercicios para practicalos. A través das diferentes actividades propostas na unidade, preténdese que o alumnado adquiera e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido ao comedor.
- Os sinónimos e os antónimos.
- Os tipos de substantivos.
- O xénero e o número.
- As regras de acentuación.
- As cantigas.

	<ul style="list-style-type: none"> • A métrica e a rima. 		
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	AGRUPAMENTO <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. 	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.

	☐ Outros.	☐ Outros.	Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.	Utiliza a linguaxe matemática de maneira lúdica para crear códigos secretos.
CONTIDOS TRANSVERSAIS	<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo

			desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza as estratexias necesarias para o correcto recitado de cantigas e para a dramatización da conversa do apartado «Escoito e falo».
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora un texto narrando experiencias propias.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario como manual de consulta e fai buscas na Rede.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
		Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Emprega as novas tecnoloxías como fonte para elaborar información propia.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersoal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.

		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario da lectura inicial segundo unhas pautas dadas e recita unha cantiga coas indicacións facilitadas.	
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades do repaso.	
	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.	
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.	
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.	
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca...).	
		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Prioriza a consecución dos obxectivos como grupo, en lugar dos individuais.	
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese polos textos de Curros Enríquez e valora o papel rompedor que tivo Concepción Arenal na súa época.	
		Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e vivencias a través de textos sinxelos.	
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza e a riqueza que supón a literatura popular oral.	
	PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 3				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS

<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CMCT, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente o vocabulario referido ao ximnasio. • Coñecer e utilizar con corrección as palabras polisémicas e as homónimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido ao ximnasio. • Recoñecemento de palabras polisémicas e homónimas. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao ximnasio e recoñecer as palabras polisémicas e as homónimas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao ximnasio e palabras novas. 3.2. Recoñece e diferenza as palabras polisémicas e as palabras homónimas.	CCL, CSIEE, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar os determinantes e diferenciar as súas clases. 	<ul style="list-style-type: none"> • A clasificación dos determinantes. 	4. Identificar e clasificar os determinantes.	4.1. Identifica e clasifica os determinantes.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e aplicar as regras especiais de acentuación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os casos especiais de acentuación. 	5. Coñecer e aplicar as regras de acentuación para os casos especiais.	5.1. Coñece e aplica as normas de acentuación para casos especiais.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Escribir poemas. 	<ul style="list-style-type: none"> • A escrita guiada de poemas. 	6. Escribir un poema de xeito guiado.	6.1. É capaz de escribir un poema seguindo unhas pautas dadas.	CCL, CSIEE

• Distinguir os principais tipos de estrofa.	• As clases de estrofas.	7. Distinguir as estrofas básicas.	7.1. Diferenza os principais tipos de estrofas.	CCL, CCEC
	• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 3

DESCRICIÓN DA UNIDADE

O tema ao redor do que xira esta unidade é o deporte; a través da lectura inicial, Pasqual Alapont, o seu autor, preséntanos a unha nena chamada Morgana que xoga nun equipo de baloncesto e escribe o que lle sucede cada día no seu diario. O «desafío», nesta ocasión, consiste en elaborar unha táboa de exercicios de ximnasia para que Morgana e as súas compañeiras de equipo estean en plena forma para as próximas competicións.

Nestas páxinas, o alumnado ampliará o vocabulario referido ao ximnasio e ás actividades que nel se poden realizar, repasará as diferenzas entre as palabras polisémicas e as palabras homónimas, estudiará os determinantes e as súas clases e coñecerá a acentuación daquelas palabras que non seguen as normais xerais.

O apartado de «Expresión» indica os pasos que se poden seguir para escribir poemas e na «Literatura» expóñense os tipos de estrofa máis coñecidos ..

dobre páxina final é un repaso que recolle os conceptos fundamentais da unidade e ofrece unha serie de exercicios para practicalos.

Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido ao ximnasio.
- As palabras polisémicas e as homónimas.
- Os determinantes.
- Os casos especiais de acentuación.
- A escrita de poemas.
- As estrofas.

ORIENTACIÓNS

MODELOS METODOLÓXICOS

PRINCIPIOS METODOLÓXICOS

AGRUPAMENTO

METODOLÓXICAS	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa.

			• Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.	É consciente da necesidade de facer exercicio físico de maneira continuada.
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en	Manexa elementos de comunicación non verbal cando dramatiza unha conversa nun restaurante.		

		diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.	
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe poemas usando a creatividade.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora un texto a modo de diario narrando experiencias propias.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario como manual de consulta e fai buscas na Rede.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
		Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Emprega as novas tecnoloxías como fonte para elaborar información propia.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersoal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario da lectura inicial segundo unhas pautas dadas e crea unha táboa de ximnasia seguindo indicacións.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades do repaso.

	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca...).
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e supera os problemas que xorden.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese polos textos de Rosalía de Castro e por coñecer as fazañas conseguidas pola alpinista Chus Lago.
		Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e vivencias a través de sinxelos textos.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotidiano.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
	PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	

UNIDADE 4				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
• escoitar textos orais con atención.	• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
• Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial.	• Lectura e comprensión dun texto narrativo.	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun	CCL, CAA

<ul style="list-style-type: none"> • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 			<p>texto e responde cuestións de comprensión.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente o vocabulario referido á aula de música. • Coñecer e formar campos semánticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido á aula de música e formación de campos semánticos. 	<p>3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á aula de música e formar campos semánticos.</p>	<p>3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao ximnasio e palabras novas.</p> <p>3.2. Recoñece e diferencia as palabras polisémicas e as palabras homónimas.</p>	<p>CCL, CSIEE, CSC</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar os adxectivos e coñecer os seus graos. 	<ul style="list-style-type: none"> • A clasificación e a gradación dos adxectivos. 	<p>4. Clasificar os adxectivos e identificar os seus diferentes graos.</p>	<p>4.1. Identifica e clasifica os determinantes.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar adecuadamente o acento diacrítico. 	<ul style="list-style-type: none"> • O acento diacrítico. 	<p>5. Coñecer e aplicar a acentuación diacrítica.</p>	<p>5.1. Coñece e aplica as normas de acentuación para casos especiais.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Crear e recitar aleluis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os aleluis. 	<p>6. Identificar, crear e recitar aleluis.</p>	<p>6.1. É capaz de escribir un poema seguindo unhas pautas dadas.</p>	<p>CCL, CSIEE</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir os principais recursos poéticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algúns recursos poéticos. 	<p>7. Distinguir a repetición e a personificación.</p>	<p>7.1. Diferenza os principais tipos de estrofas.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	<p>8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.</p>	<p>8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.</p>	<p>CCL, CCEC, CD</p>

UNIDADE 4

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>A lectura desta unidade está tomada do libro <i>El profesor de música</i>, de Yaël Hassan, e preséntanos a Simón Klein e aos seus alumnos o primeiro día de curso. O campo semántico que vertebrará as páxinas seguintes será a música e o desafío proposto polo profesor consistirá en representar un conto sonoro.</p> <p>O apartado de «Expresión» presenta os aleluias como mostra de literatura popular oral e o «Obradoiro de expresión» propón a creación dun ficheiro común de aleluias entre toda a clase co obxectivo de que despois sexan recitados. Pola súa parte, na «Literatura» estúdanse os principais recursos poéticos (a repetición e a personificación</p> <p>Por último, despois do desafío inclúense varias páxinas que lles servirán aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon, autoavaliarse e reflexionar sobre a súa propia aprendizaxe: repaso da unidade, repaso trimestral e portfolio trimestral.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquiera e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido á aula de música. • Os campos semánticos. • Os adxectivos e os seus graos. • O acento diacrítico. • Os aleluias. • Algúns recursos poéticos. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	unidade. <ul style="list-style-type: none"> ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
CONTIDOS TRANSVERSAIS	<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións,	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.

		indicacións, relatos...	
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe aleluias imitando modelos.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora unha listaxe de normas a seguir na aula.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario como manual de consulta e fai buscas na Rede.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples</i> : Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersoal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.

		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario da lectura inicial segundo unhas pautas dadas e crea un conto sonoro seguindo indicacións.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades do repaso da unidade e do repaso trimestral.
		Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	Reflexiona sobre a súa propia aprendizaxe a través do portfolio trimestral.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>		<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais cando traballa en grupo e é capaz de resolver pequenos conflitos.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>		Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca...).
		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	É capaz de antepoñer os intereses do grupo aos individuais.
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.
		Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.	Asume riscos e propón ideas no desenvolvemento do traballo en grupo.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis	Mostra interese pola obra de Ramón Cabanillas e por

		importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	coñecer o traballo das gaiteiras Cristina Pato e Susana Seivane.
		Expressar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e vivencias a través de sinxelos textos.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
		Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Preocúpase polo valor estético e artístico do conto sonoro representado.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 5				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar con corrección o vocabulario referido ao prado. • Coñecer e utilizar con corrección as frases feitas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido ao prado e coñecemento do significado das frases feitas. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao prado e coñecer o significado das frases feitas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao prado e palabras novas. 3.2. Coñece o significado dalgunhas frases feitas e úsaas en contextos adecuados.	CCL, CSIEE, CSC

<ul style="list-style-type: none"> • Identificar os pronomes persoais e as súas formas. • Coñecer e aplicar as normas básicas de colocación do pronome átono. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os pronomes persoais. 	4. Identifica os pronomes persoais e colócaos correctamente.	4.1. Identifica e clasifica os pronomes persoais. 4.2. Coñece e aplica as regras básicas de colocación do pronome átono.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar adecuadamente o punto e a coma. 	<ul style="list-style-type: none"> • O punto e a coma. 	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e da coma.	5.1. Utiliza correctamente o punto e a coma.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Respectar a orde lóxica e o sentido na escrita de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> • O sentido na escrita. 	6. Escribir textos que respecten a orde lóxica e o sentido.	6.1. Escribe textos que manteñen unha orde lóxica no contido.	CCL, CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir os principais textos do xénero narrativo. 	<ul style="list-style-type: none"> • O xénero narrativo. 	7. Distinguir os diferentes textos propios do xénero narrativo.	7.1. Identifica as novelas, os contos, as fábulas e as lendas.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC

UNIDADE 5

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

A lectura desta unidade está tomada do conto «O verme e o xenio», de Jordi Sierra i Fabra, e fálanos dun verme descontento coa súa condición de verme que se atopa cun xenio que lle concede desexos. A través destes desexos chegamos á ensinanza final da lectura, na que o verme conclúe que é mellor seguir sendo un verme. O campo semántico do prado e a súa contorna será o que nos guíe ao longo da unidade na que o desafío consistirá en converter esta historia nun cómic.

Por outra banda, a «Gramática» afonda nas formas dos pronomes persoais e repasa as normas básicas de colocación do pronome átono; pola súa parte, a sección de «Ortografía» inaugura un bloque de unidades dedicado aos signos de puntuación.

O apartado de «Expresión» céntrase nas claves da escrita (manter o sentido do texto, establecer unha orde nos contidos...), mentres que a «Literatura» presenta os textos principais do xénero narrativo (a novela, o conto, a fábula e a lenda

	<p>Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ao prado. • As frases feitas. • Os pronomes persoais. • A colocación do pronome átono. • O punto e a coma. • O sentido na escrita. • O xénero narrativo. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos.

	individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
Gozar coa lectura.		Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.	

		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Converte unha narración nun cómic e escribe un conto colectivo.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora o resumo da lectura inicial da unidade.
	<i>Competencia dixital</i>		Empregar distintas fontes para a busca de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
<i>Aprender a aprender</i>		<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos	Fai o comentario da lectura inicial e converte a lectura inicial nun cómic seguindo unhas pautas.

		resultados intermedios.	
		Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	É consciente de que se pode aprender de diferentes maneiras e que cada procedemento require estratexias diferentes.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais cando traballa en grupo e é capaz de resolver pequenos conflitos.
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca...).
		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	É capaz de antepoñer os intereses do grupo aos individuais.
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a obra artística de Maruja Mallo.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.

		Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Preocúpase polo valor estético e artístico do cómic creado.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 6				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar con corrección o vocabulario referido aos animais. • Diferenciar os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido aos animais terrestres e identificación dos sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos animais terrestres e diferenciar os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos animais e palabras novas. 3.2. Diferenza os sufixos diminutivos, aumentativos e despectivos.	CCL, CSIEE, CSC

<ul style="list-style-type: none"> Identificar os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos 	<ul style="list-style-type: none"> Os demais pronomes. 	4. Identificar os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	4.1. Identifica os pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e coma, dos dous puntos e dos puntos suspensivos. 	<ul style="list-style-type: none"> Outros signos de puntuación. 	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do punto e coma, dos dous puntos e dos puntos suspensivos.	5.1. Utiliza correctamente o punto e coma, os dous puntos e os puntos suspensivos.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Distinguir as biografías e coñecer os seus rasgos característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> A biografía. 	6. Distinguir as biografías e coñecer os seus trazos característicos.	6.1. É capaz de distinguir unha biografía e de recoñecer os seus rasgos característicos.	CCL, CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> Identificar o narrador nun texto e indicar a súa tipoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> O narrador. 	7. Identificar o narrador nun texto e indicar a súa tipoloxía.	7.1. Identifica o narrador nun texto e indica se é interno ou externo.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>A presente unidade ábrese coa lenda da loba branca, extraída do libro de Carme Hermida Guliás <i>Uxío Novoneyra. O gran lobo branco</i>. Nesta ocasión, o desafío propón a elaboración en grupo dun pequeno traballo de investigación sobre os animais en perigo de extinción, xa que os animais serán o eixe vertebrador destas páxinas.</p> <p>Por outra banda, a «Gramática» presenta as formas dos pronomes demostrativos, posesivos, numerais e indefinidos, mentres que a sección de «Ortografía» continúa co bloque de signos de puntuación iniciado na unidade anterior.</p> <p>O apartado de «Expresión» está centrado na biografía e nos seus rasgos principais, e a «Literatura» expón os diferentes tipos de narrador que podemos atopar</p> <p>Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquiera e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos animais. • Os diminutivos, os aumentativos e os despectivos. • Os demais pronomes. • Outros signos de puntuación. • A biografía. • O narrador. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p>	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p>	<p>AGRUPAMENTO</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p>

	<p>diario.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
<p>ENSINANZA INDIVIDUALIZADA</p>	<p>MELLORA</p>	<p>OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
<p>TRABALLO COOPERATIVO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
<p>ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
<p>CONTIDOS TRANSVERSAIS</p>	<p>COMPETENCIA</p>	<p>DESCRITOR</p>	<p>DESEMPEÑO</p>
	<p><i>Comunicación lingüística.</i></p>	<p>Comprender o sentido de textos</p>	<p>Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como</p>

		escritos.	outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escrebe a súa autobiografía e a biografía dunha persoa da súa contorna.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Recompila información e elabora un resumo sobre a historia do tiburón Gastón.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
		Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea contidos a partir da información que obtén de Internet para as actividades de «Elas contan» e para «O desafío».

	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario da lectura inicial e o traballo de investigación sobre os animais en perigo de extinción seguindo unhas pautas.
		Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	É consciente de que se pode aprender de diferentes maneiras e que cada procedemento require estratexias diferentes.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais cando traballa en grupo e é capaz de resolver pequenos conflitos.
		Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).	
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	É responsable coas tarefas encomendadas dentro dos traballos grupais.	

		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	É capaz de antepoñer os intereses do grupo aos individuais.
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a obra literaria de Castelao e o traballo da bióloga Beatriz Pérez Maquieira.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotidiano.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
		Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Redacta a súa autobiografía e a biografía dunha persoa da súa contorna.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 7				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente.	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o poema inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto poético. 	2. Ler un texto poético con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto poético con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar con corrección o vocabulario 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido aos peixes e ao marisco 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos peixes e ao marisco e diferenciar as palabras	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos peixes e ao marisco e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC

<p>referido aos peixes e ao marisco.</p> <ul style="list-style-type: none"> Diferenciar as palabras primitivas, derivadas e compostas. 	<p>e identificación das palabras primitivas, derivadas e compostas.</p>	<p>primitivas, derivadas e compostas.</p>	<p>3.2. Diferenza as palabras primitivas, derivadas e compostas.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer a forma dos verbos e as súas conxugacións. 	<ul style="list-style-type: none"> Os verbos. 	<p>4. Coñecer a forma dos verbos e as súas conxugacións.</p>	<p>4.1. Separa o lexema das desinencias. 4.2. Coñece a conxugación dos verbos regulares e dalgúns irregulares.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer e aplicar as normas de uso das comiñas e das parénteses. 	<ul style="list-style-type: none"> As comiñas e as parénteses. 	<p>5. Coñecer e aplicar as normas de uso das comiñas e das parénteses.</p>	<p>5.1. Coñece e aplica as normas de uso das comiñas. 5.2. Coñece e aplica as normas de uso das parénteses.</p>	<p>CCL</p>
<ul style="list-style-type: none"> Distinguir o estilo directo nunha narración e transformar un texto dun estilo a outro. 	<ul style="list-style-type: none"> O estilo directo. 	<p>6. Distinguir o estilo directo nunha narración.</p>	<p>6.1. Distingue o estilo directo nunha narración. 6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.</p>	<p>CCL, CSIEE</p>
<ul style="list-style-type: none"> Identificar e clasificar os personaxes dunha obra narrativa. 	<ul style="list-style-type: none"> Os personaxes. 	<p>7. Identificar e clasificar os personaxes dun texto.</p>	<p>7.1. Identifica e clasifica os personaxes dun texto.</p>	<p>CCL, CCEC</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento dalgúns mulleres importantes da nosa cultura. 	<p>8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.</p>	<p>8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.</p>	<p>CCL, CCEC, CD</p>

UNIDADE 7			
DESCRIPCIÓN DA UNIDADE	<p>Os peixes son os protagonistas desta unidade que se abre coa «Canción para ir ao mar de pesca», de Bernardino Graña; a partir destes versos propónse como desafío a elaboración dun mural sobre os diferentes tipos de embarcacións empregadas para pescar. Doutra banda, a «Gramática» presenta as formas dos verbos e as súas conxugacións, mentres que a sección de «Ortografía» remata o bloque de signos de puntuación iniciado nas unidades anteriores.</p> <p>Os apartados de «Expresión» e «Literatura» céntranse no xénero narrativo; en concreto, nas características do estilo directo e na diferente tipoloxía de personaxes cos que nos podemos atopar.</p> <p>Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá ao alumnado e as alumnas para revisar o que aprenderon.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido aos peixes e ao marisco. • As palabras primitivas, derivadas e compostas. • Os verbos. • As comiñas e as parénteses. • O estilo directo. • Os personaxes. 		
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSEINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 		

COMPLEMENTARIAS	• Lecturas complementarias.		
	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe relatos e adiviñas seguindo unhas pautas.
	Competencia dixital	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
		Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea contidos a partir da información que obtén de Internet para levar a cabo «O desafío».

	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade.
		Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	É consciente de que se pode aprender de diferentes maneiras e que cada procedemento require estratexias diferentes.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais cando traballa en grupo e é capaz de resolver pequenos conflitos.
		Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).	
	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	É responsable coas tarefas encomendadas dentro dos traballos grupais.	

		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	É capaz de antepoñer os intereses do grupo aos individuais.
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a obra literaria de Álvaro Cunqueiro e o traballo da bióloga Ángeles Alvariño.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
		Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Preocúpase polo resultado estético do mural sobre os barcos pesqueiros.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 8				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto expositivo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto expositivo. 	2. Ler un texto expositivo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto expositivo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Aumentar o vocabulario referido ás aves. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido ás aves e coñecemento 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ás aves e recoñecer as familias léxicas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ás aves e palabras novas.	CCL, CSIEE, CSC

<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer e formar familias léxicas. 	das familias léxicas.		3.2. Recoñece e forma familias léxicas.	
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir a voz activa e a pasiva e transformar oracións dunha voz a outra. 	<ul style="list-style-type: none"> • A voz activa e a voz pasiva. 	4. Distingue a voz activa da voz pasiva e transforma oracións.	4.1. Identifica a voz activa e a voz pasiva. 4.2. Transforma oracións de voz activa a voz pasiva.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e aplicar as normas de uso do b e do v. 	<ul style="list-style-type: none"> • As palabras con <i>b</i> e con <i>v</i>. 	5. Coñecer e aplicar as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	5.1. Coñece e aplica as normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i> .	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir o estilo indirecto nunha narración e transformar un texto dun estilo a outro. 	<ul style="list-style-type: none"> • O estilo indirecto. 	6. Distingue o estilo indirecto nunha narración.	6.1. Distingue o estilo indirecto nunha narración. 6.2. Transforma un texto dun estilo a outro.	CCL, CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar o espazo e o tempo dunha obra narrativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • O espazo e o tempo 	7. Identificar o espazo e o tempo nos que se desenvolve unha obra narrativa.	7.1. Identifica o espazo nunha obra narrativa. 7.2. Identifica o tempo nunha obra narrativa.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

<p>DESCRIPCIÓN DA UNIDADE</p>	<p>Esta unidade comeza cun texto expositivo sobre as pardelas e cunha ficha técnica que complementa a información inicial. A partir deste exemplo, o desafío propón a elaboración da ficha da aguiña harpía, especie de cuxa protección se encarga a ornitóloga Ruth Muñiz. Continuando co vocabulario referido ás aves, na sección de «Vocabulario» traballárase a formación de familias léxicas e reforzárase o emprego de prefixos e sufixos como estratexia de creación de palabras.</p> <p>Doutra banda, a «Gramática» presenta as diferenzas entre a voz activa e a voz pasiva, así como o procedemento de transformación de oracións dunha voz a outra; por outra banda, na «Ortografía» afondárase nas normas de uso do <i>b</i> e do <i>v</i>.</p> <p>Os apartados de «Expresión» e «Literatura» continúan revisando o xénero narrativo; neste caso, presentarase o estilo indirecto e o marco espacial e temporal dos relatos.</p> <p>Por último, inclúense varias páxinas que lles servirán aos alumnos e alumnas para revisar o que aprenderon e autoavaliarse: repaso da unidade, repaso do trimestre e portfolio trimestral.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido ás aves. • As familias léxicas. • A voz activa e a voz pasiva. • As palabras con <i>b</i> e con <i>v</i>. • O estilo indirecto. • O espazo e o tempo. 		
	<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p>	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p>
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 		<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>

DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO

TRANSVERSAIS		
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
	Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
	Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
	Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
	Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Participa en actividades de grupo agardando a súa quenda e prestando atención ás intervencións dos seus compañeiros e compañeiras.
	Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe unha historia poñendo en práctica a súa creatividade.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Escribe unha anécdota.
<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
	Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	<i>Intelixencias múltiples:</i>	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a

<i>Aprender a aprender</i>	Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	intelixencia interpersoal.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
	Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	Reflexiona sobre a súa propia aprendizaxe a través do portfolio trimestral.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Mostra interese por participar en actividades grupais.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais cando traballa en grupo e é capaz de resolver pequenos conflitos.
	Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).
	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.

	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a obra literaria de Vicente Risco e o traballo da ornitóloga Ruth Muñiz.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 9				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Aumentar o vocabulario referido ao fogar. • Coñecer o significado e o uso das siglas e abreviaturas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido ao fogar e identificación das siglas e as abreviaturas. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas ao fogar e recoñecer as siglas e as abreviaturas.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo ao fogar e palabras novas. 3.2. Identifica e usa con corrección as siglas e as abreviaturas.	CCL, CSIEE, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir e utilizar con corrección as 	<ul style="list-style-type: none"> • As preposicións e as conxuncións. 	4. Distinguir e utilizar con corrección as preposicións e as conxuncións.	4.1. Identifica e utiliza con corrección as preposicións e as conxuncións.	CCL

preposicións e as conxuncións				
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i>, <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Os grupos consonánticos <i>-pt-</i>, <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i>. 	5. Utilizar correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	5.1. Utiliza correctamente os grupos consonánticos <i>-pt-</i> , <i>-pc-</i> e <i>b + consoante</i> .	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Identificar as partes da portada dun xornal e as súas seccións. 	<ul style="list-style-type: none"> O xornal. 	6. Identifica as partes da portada dun xornal e as súas seccións.	6.1. Identifica as partes da portada dun xornal. 6.2. Recoñece as seccións dun xornal.	CCL,
<ul style="list-style-type: none"> Coñecer os temas que máis se repiten na literatura. 	<ul style="list-style-type: none"> Os temas da literatura. 	7. Coñecer os principais temas da literatura	7.1. Distingue os temas que máis se repiten na literatura.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura. 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 9

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

A presente unidade comeza cun texto narrativo de Teresa González Costa, extraído do libro *A filla do ladrón de bicicletas*, a través do que coñecemos a Serafina e a casa da súa puntillosa tía Perfecta. A partir desta historia, o desafío propón a elaboración dunha tarxeta de visita para axudar a Serafina cando algo se estropee na casa.

O campo semántico traballado será o do fogar e no apartado do «Vocabulario» tamén se estudiarán as siglas e as abreviaturas. Doutra banda, a «Gramática» presenta as preposicións e as conxuncións e na «Ortografía» figuran as palabras que presentan os grupos consonánticos *-pt-*, *-pc-* e *b + consoante*.

Pola súa parte, na «Expresión» estúdanse as seccións dos xornais así coma os elementos que forman as portadas.

Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon.

Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido ao fogar.
- As siglas e as abreviaturas.

	<ul style="list-style-type: none"> • As preposicións e as conxuncións. • Os grupos consonánticos. • O xornal. • Os temas da literatura. . 		
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.

	☐ Outros.	☐ Outros.	<p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas		Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.	

		ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta a quenda de palabra e as normais xerais de comunicación.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Confecciona unha tarxeta de visita.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade e confecciona unha tarxeta de visita seguindo as pautas dadas.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.

		Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaaas.
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e é capaz de solucionar as dificultades que xorden.
		Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda cando esta é necesaria.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer o traballo da xornalista María Luz Morales.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 10				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA

<ul style="list-style-type: none"> • Aumentar o vocabulario referido aos medios de comunicación. • Identificar os neoloxismos e os estranxeirismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido aos medios de comunicación e identificación dos neoloxismos e estranxeirismos. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos medios de comunicación e recoñecer os neoloxismos e os estranxeirismos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos medios de comunicación e palabras novas. 3.2. Identifica os neoloxismos e os estranxeirismos, e evita os últimos cando é posible.	CCL, CSIEE, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Distinguir os enunciados oracionais e os non oracionais. • Clasificar as oracións segundo a súa tipoloxía 	<ul style="list-style-type: none"> • O enunciado e as clases de oracións. 	4. Diferenciar enunciados oracionais e non oracionais e clasificar oracións.	4.1. Diferenza os enunciados oracionais e os non oracionais. 4.2. Clasifica as oracións segundo a súa tipoloxía.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar o suxeito e o predicado nunha oración. 	<ul style="list-style-type: none"> • O suxeito e o predicado. 	5. Identificar o suxeito e o predicado nunha oración.	5.1. Identifica o suxeito e o predicado nunha oración.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente as palabras con z, zz e s. 	<ul style="list-style-type: none"> • As palabras con z, zz e s. 	6. Coñecer e aplicar as normas de uso do z, zz e s.	6.1. Coñece e aplica as normas de uso do z, zz e s.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer a sección do xornal «Cartas ao director». 	<ul style="list-style-type: none"> • As cartas ao director. 	7. Identificar a sección «Cartas ao director».	7.1. Identifica a sección «Cartas ao director».	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar os <i>haikus</i> como manifestación literaria da cultura xaponesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os <i>haikus</i>. 	8. Coñecer manifestacións literarias doutras culturas: os <i>haikus</i> .	8.1. Recoñece os <i>haikus</i> como manifestación literaria da cultura xaponesa.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dalgunhas mulleres 	9. Coñecer algunhas mulleres galegas	9.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas	CCL,

	importantes da nosa cultura.	destacadas.	destacadas.	CCEC, CD
--	------------------------------	-------------	-------------	-------------

UNIDADE 10

DESCRICIÓN DA UNIDADE

Nesta ocasión a unidade ábrese coa carta de Amina ao seu curmán Edu, extraída do texto de Fina Casalderrey *A lagoa das nenas mudas*. Amina é unha nena de Lagos que acaba de instalarse en Galicia coa súa nai, e escíbelle esta carta a Edu para contarlle o feito máis importante que vai vivir: vai ir á escola, dereito reservado só para os nenos no seu país. O tema dos medios de comunicación será o que estructure a unidade, así como tamén se tratará a partir do texto e do apartado «Escoito e falo» a importancia de que todos os nenos e todas as nenas reciban unha educación.

Nesta unidade a «Gramática» ocupa un espazo máis amplo do habitual e presenta os diferentes tipos de enunciado, a clasificación das oracións e as partes das oracións (suxeito e predicado); pola súa banda, a «Ortografía» trata as palabras que posúen a grafía z, zz ou s.

Na páxina dedicada á «Expresión» coñecerán a sección «Cartas ao director» dun xornal, e no apartado de «Literatura» familiarizaranse cos *haikus* como exemplo de manifestación literaria doutra cultura.

Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon.

Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido aos medios de comunicación.
- Os neoloxismos e os estranxeirismos.
- Os enunciados.
- As clases de oracións.
- O suxeito e o predicado.
- As palabras con z, zz e s.
- As cartas ao director.
- Os *haikus*.

ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS

MODELOS METODOLÓXICOS

- Modelo discursivo/expositivo.
- Modelo experiencial.
- Obradoiros.
- Aprendizaxe cooperativa.

PRINCIPIOS METODOLÓXICOS

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Motivación.
- Personalización.

AGRUPAMENTO

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.
- Parellas.
- Pequeno grupo.

	☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. <ul style="list-style-type: none"> • Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	

INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta a quenda de palabra e as normas xerais de comunicación.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe <i>haikus</i> seguindo algún exemplo.
Entender o contexto socio-cultural		Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade	

		da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	e mostra interese por usalo con corrección.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Escribe un texto para a sección «Cartas ao director» dun xornal.
<i>Competencia dixital</i>		Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
<i>Aprender a aprender</i>		<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersoal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade e realiza un programa de radio seguindo as pautas dadas.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>		<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais co obxectivo de resolver conflitos.
		Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaa.

	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e é capaz de solucionar as dificultades que xorden.
		Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda cando esta é necesaria.
		Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.	É consciente da necesidade de xestionar o tempo correctamente.
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo polos proxectos realizados en grupo.
		Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	É capaz de priorizar os obxectivos grupais fronte aos seus individuais.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer o labor musical de Uxía Senlle.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 11				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
• escoitar textos orais con atención.	• Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo».	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente	CCL, CD, CSC

<ul style="list-style-type: none"> Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto narrativo inicial. Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura e comprensión dun texto narrativo. 	2. Ler un texto narrativo con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto narrativo con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> Aumentar o vocabulario referido á auga. Distinguir e utilizar os acurtamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> Adquisición de novo vocabulario referido á auga e identificación dos acurtamentos. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas á auga e recoñecer os acurtamentos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo á auga e palabras novas. 3.2. Identifica e utiliza os acurtamentos.	CCL, CSIEE, CSC
<ul style="list-style-type: none"> Identificar os diferentes tipos de predicado e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> Os tipos de predicado. 	4. Diferenciar o predicado nominal do predicado verbal e coñecer as súas características principais.	4.1. Diferencia o predicado nominal do predicado verbal. 4.2. Distingue o verbos transitivos e os verbos intransitivos.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Utilizar correctamente as palabras rematadas en <i>-cial/ -za</i> e <i>-cio/ -zo</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> As palabras rematadas en <i>-cia / -za</i> e <i>-cio / -zo</i>. 	5. Utilizar correctamente as terminacións <i>-cia / -za</i> e <i>-cio / -zo</i> .	5.1. Utiliza correctamente as terminacións <i>-cial-za</i> e <i>-ciol-zo</i> .	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Analizar unha noticia dun xornal. 	<ul style="list-style-type: none"> A análise dunha noticia. 	6. Analizar unha noticia dun xornal.	6.1. Analiza unha noticia dun xornal.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer as obras de teatro e as súas partes. 	<ul style="list-style-type: none"> As obras de teatro. 	7. Recoñecer as obras de teatro e as súas partes.	7.1. Recoñece as obras de teatro e as súas partes.	CCL, CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento 	8. Coñecer algunhas mulleres galegas	8.1. Mostra interese por coñecer	CCL,

	dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	destacadas.	algunhas mulleres galegas destacadas.	CCEC, CD
UNIDADE 11				
DESCRINCIÓN DA UNIDADE	<p>Esta unidade ábrese cun texto narrativo de Marcos Calveiro, extraído do libro <i>Palabras de auga</i>, que nos presenta a tribo dos Wakati e a problemática que para eles supón a escaseza de auga. Este será o campo semántico traballado nas seguintes páxinas: a auga. O desafío proposto continúa co mundo da interpretación e consistirá en elaborar unha crítica sobre unha película. Doutra banda, a «Gramática» presenta os tipos de predicado e as súas características principais, mentres que a «Ortografía» se centra nas terminacións <i>-cial -za e -ciol -zo</i>.</p> <p>A sección de «Expresión» continúa o bloque de contidos relacionados cos xornais, centrándose na análise das noticias, e a páxina de «Literatura» trata as obras de teatro e as partes que as compoñen.</p> <p>Por último, despois do desafío inclúese unha dobre páxina de repaso da unidade que lles servirá aos alumnos e ás alumnas para revisar o que aprenderon.</p> <p>Ao longo desta unidade, preténdese que o alumnado adquira e reforce os coñecementos seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito. • Léxico referido á auga. • Os acurtamentos. • Os tipos de predicado. • As palabras rematadas en <i>-cial -za e -ciol -zo</i>. • A análise dunha noticia. • As obras de teatro. 			
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO	
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.	

		☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Registros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		

	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta a quenda de palabra e as normais xerais de comunicación.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe unha escena teatral seguindo unhas pautas.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora o resumo e a análise dunha noticia, e escribe a crítica dunha película.
		Competencia dixital	Empregar distintas fontes para a busca de información.
Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.		
	Intelixencias múltiples: Desenvolver	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a	

<i>Aprender a aprender</i>	as distintas intelixencias múltiples.	intelixencia interpersoal.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
	Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade e elabora a crítica dunha película.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
	Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais e reflexiona especialmente no apartado «Penso e falo».
	Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaaas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).
	Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e é capaz de solucionar as dificultades que xorden.
	Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda cando esta é necesaria.
<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer a María Casares.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.

**PLAN DE FOMENTO
DA LECTURA**

Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.

UNIDADE 12				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • escoitar textos orais con atención. 	<ul style="list-style-type: none"> • Audición do texto da lectura e o do apartado «Escoito e falo». 	1. escoitar textos orais en silencio, mostrando interese e respecto.	1.1. escoita textos orais atentamente	CCL, CD, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Ler co ritmo e a entoación adecuados o texto teatral inicial. • Responder correctamente ás preguntas da comprensión lectora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura e comprensión dun texto teatral 	2. Ler un texto teatral con fluidez e comprensión.	2.1. Le un texto teatral con fluidez e corrección. 2.2. Comprende o sentido global dun texto e responde cuestións de comprensión.	CCL, CAA
<ul style="list-style-type: none"> • Aumentar o vocabulario referido aos medios de transporte. • Identificar e evitar os castelanismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición de novo vocabulario referido aos medios de transporte e identificación dos castelanismos. 	3. Enriquecer o vocabulario con palabras referidas aos medios de transporte e recoñecer os castelanismos.	3.1. Asimila e aplica o vocabulario aprendido: léxico relativo aos medios de transporte e palabras novas. 3.2. Recoñece e evita os castelanismos.	CCL, CSIEE, CSC
<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer os diferentes complementos do predicado verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os complementos do predicado verbal. 	4. Identificar os diferentes complementos do predicado verbal.	4.1. Identifica os diferentes complementos do predicado verbal.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar correctamente as palabras con ex- e es-. 	<ul style="list-style-type: none"> • As palabras con ex- e es-. 	5. Utilizar correctamente as palabras con ex- e es-.	5.1. Utiliza correctamente as palabras con ex- e es-.	CCL

• Coñecer as características das reportaxes.	• A reportaxe.	6. Distinguir as partes das reportaxes.	6.1. Distingue as partes das reportaxes.	CCL
• Recoñecer os monólogos teatrais.	• O monólogo teatral.	7. Recoñecer os monólogos teatrais e as súas características.	7.1. Recoñece os monólogos teatrais e as súas características.	CCL, CCEC
	• Coñecemento dalgunhas mulleres importantes da nosa cultura.	8. Coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	8.1. Mostra interese por coñecer algunhas mulleres galegas destacadas.	CCL, CCEC, CD

UNIDADE 12

DESCRICIÓN DA UNIDADE

A última unidade péchase cunha peza de teatro de Euloxio R. Ruibal extraída do libro *Teatro infantil e xuvenil*, que nos presenta a uns nenos que viaxan por todo o mundo nun tren moi especial. O desafío proposto, xa que este é o último curso de Primaria e moitos alumnos e alumnas cambiarán de centro, consistirá en elaborar un libro de recordo do colexio.

A sección de «Expresión» remata o bloque de contidos relacionados cos xornais, analizando os rasgos principais das reportaxes, e a páxina de «Literatura» traballa os monólogos teatrais.

As páxinas de «Gramática» tratan os complementos do predicado verbal e as súas características principais, mentres que a «Ortografía» se centra nas palabras que comezan por *ex-* e *es-*.

Logo do desafío, inclúense varias páxinas que lles servirán aos alumnos e alumnas para revisar o que aprenderon e para autoavaliarse: repaso da unidade, repaso do trimestre e portfolio trimestral.

A través das diferentes actividades propostas na unidade, preténdese que o alumnado adquiera e reforce os coñecementos seguintes:

- Comprensión do sentido xeral dun texto, oral ou escrito.
- Léxico referido aos transportes.
- Os castelanismos.
- Os complementos do predicado verbal.
- As palabras con *ex-* e *es-*.
- A reportaxe.
- O monólogo teatral.

<p style="text-align: center;">ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p style="text-align: center;">MODELOS METODOLÓXICOS</p>	<p style="text-align: center;">PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p>	<p style="text-align: center;">AGRUPAMENTO</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p style="text-align: center;">PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p style="text-align: center;">PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p style="text-align: center;">INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p style="text-align: center;">SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p>

	☐ Outros.	☐ Outros.	Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas complementarias. 		
	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
CONTIDOS TRANSVERSAIS	<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido de textos escritos.	Le de maneira comprensiva tanto a lectura inicial como outros textos da unidade.
		Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...	Garda silencio e desenvolve a atención necesaria para entender o sentido dun texto oral.
		Gozar coa lectura.	Desenvolve o interese cara á lectura como fonte de aprendizaxe e entretemento.
		Expresar oralmente de maneira ordenada e clara calquera tipo de información.	Responde en voz alta preguntas de comprensión da lectura inicial. Participa activamente en actividades de grupo desenvolvidas oralmente.
		Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas	Entende a importancia de respectar as normas gramaticais e ortográficas para unha mellor expresión.

		ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.	
		Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Respecta a quenda de palabra e as normais xerais de comunicación.
		Entender o contexto socio-cultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma.	Valora o galego como a lingua propia da nosa comunidade e mostra interese por usalo con corrección.
		Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Escribe e interpreta un monólogo cómico.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Elabora unha reportaxe e acompaña de imaxes.
	<i>Competencia dixital</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Utiliza o dicionario, as bibliotecas e Internet como fontes de información.
		Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.	É consciente de que non todas as fontes son fiables.
	<i>Aprender a aprender</i>	<i>Intelixencias múltiples:</i> Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Colabora en actividades de grupo, desenvolvendo a intelixencia interpersonal.
		Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Utiliza técnicas de traballo que facilitan a aprendizaxe.
		Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.	Fai o comentario guiado da lectura que abre a unidade e crea un libro de recordo do colexio.
		Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Avalía os coñecementos adquiridos realizando o «Obradoiro ortográfico» e as actividades de repaso.
		Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.	Reflexiona sobre a súa propia aprendizaxe a través do portfolio trimestral.

	<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	<i>Educación en valores:</i> Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Valora a tolerancia e o compañeirismo e rexeita calquera actitude discriminatoria ou ofensiva.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	Mostra unha actitude responsable na realización das tarefas e interese por mellorar.
		Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.	Dialoga cos demais e ten en conta as súas opinións cando traballa en equipo.
		Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Recoñece a riqueza da diversidade de opinións e ideas e respéctaa.
	<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.	Utiliza os recursos dos que dispón como apoio no proceso de aprendizaxe (dicionarios, biblioteca, Internet...).
		Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de acadar obxectivos.	Transmite entusiasmo pola tarefa aos outros integrantes do grupo de traballo.
		Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Ten iniciativa e promove accións propias.
		Ser constante no traballo superando as dificultades.	É constante no traballo e é capaz de solucionar as dificultades que xorden.
		Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.	Pide axuda cando esta é necesaria.
	<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Mostrar respecto cara as obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.	Mostra interese por coñecer o traballo de Sofía Casanova.
		Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotiá.	Valora a beleza dos textos literarios traballados.
	PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	

TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS – Curso 2022-2023   MATEMÁTICAS   6º Nivel

Do 8 ó 9 de setembro: Benvida, presentación de cada alumno, presentación do profesorado, normas de convivencia e hábitos, horario, relación de material, **avaliación inicial**

DATAS	PRIMEIRO TRIMESTRE
<p>12 – IX</p> <p>30 – IX</p>	<p>TEMA 1: Los estorninos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeración. • Números de 9 cifras • Lectura y escritura • Descomposición • Ordenación. • Números romanos • Operaciones • Operaciones básicas • Términos • Propiedades • Jerarquía • Problemas • Uso calculadora • Problemas con varias operaciones
<p>3 – X</p> <p>21 – X</p>	<p>TEMA 2: Lucy y los mamuts</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencias. • Base y exponente • Potencias de base 10 • Descomposición polinómica • Raíces • Raíz cuadrada de un número • Raíz cuadrada aproximada • Problemas • Orientarse en el plano y en el espacio • Problemas con raíces y potencias.

<p>24 – X</p> <p>11 – XI</p>	<p>TEMA 3: Las montañas rusas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Múltiplos y divisores • Divisores de un número • M.c.m y m.c.d. • Criterios de divisibilidad • Números primos • Primos y compuestos • Criba de Eratóstenes • Descomposición en factores primos • Problemas • Buscar datos en una imagen • Problemas con múltiplos y divisores
<p>14 – XI</p> <p>26 – XI</p>	<p>TEMA 4: De la Tierra a la Luna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fracciones. • Fracción de un número • Fracción irreducible • Reducción a común denominador • Operaciones • Suma y resta con diferentes denominadores • Multiplicación y división de fracciones • Problemas • Completar enunciados • Problemas con fracciones
<p>PRIMEIRA AVALIACIÓN 28 – XI ao 2 - XII</p>	<p>AVALIACIÓN REPASO</p>

DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
<p>5 - XII</p> <p>22– XII</p>	<p>TEMA 5: Deportes de vela.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Números • Números decimales • Recta numérica • Comparaciones

	<ul style="list-style-type: none"> • Redondeo • Operaciones • Suma, resta, multiplicación y división • Problemas • Planificación de resoluciones • Problemas con números decimales.
9 - I 27 - I	TEMA 6: El aceite de oliva. <ul style="list-style-type: none"> • Proporcionalidad • Magnitudes proporcionales • Reducción a la unidad • Regla de tres • Escalas • Porcentajes • Métodos de cálculo • Descuentos • Incrementos • Problemas • Problemas • Selección de los datos • Problemas de proporcionalidad
30 - II 17—II	TEMA 7: El desierto de Gobi. <ul style="list-style-type: none"> • Números enteros • Recta numérica • Comparación • Ordenación • Sumas y restas • Coordenadas • Ejes y cuadrantes • Coordenadas cartesianas • Orientación en el espacio • Problemas • Uso de la calculadora • Problemas con números negativos

<p>23- II</p> <p>10- III</p>	<p>TEMA 8: La vuelta al mundo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiempo • Sistema sexagesimal • Unidades de tiempo • Suma y restos de tiempos • Ángulos • Unidades de medidas de ángulos • Suma y restas • Ángulos complementarios y suplementarios • Problemas • Deducir la pregunta del problema • Problemas con diferentes magnitudes
<p>SEGUNDA AVALIACIÓN 13 -III al 17 - III</p>	<p>AVALIACIÓN-REPASO</p>

DATAS	TERCEIRO TRIMESTRE
<p>20 – III</p> <p>31 - III</p>	<p>TEMA 9: La ballena azul.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Longitud • Submúltiplos y múltiplos del metro • Equivalencias • Expresiones • Otras unidades • Masa • Submúltiplos y múltiplos del gramo • Equivalencias • Expresiones • Otras unidades • Capacidad • Submúltiplos y múltiplos del litro • Equivalencias • Expresiones • Otras unidades

	<ul style="list-style-type: none"> • Problemas • Seleccionar los datos del problema • Problemas con diferentes magnitudes
11- IV 28 - V	TEMA 10: Las cataratas. <ul style="list-style-type: none"> • Superficie • Unidades • Cambios de unidades • Unidades agrarias • Volumen • Unidades • Cambio de unidades • Relación volumen y capacidad • Problemas • Efectuar repartos desiguales • Problemas con medidas de magnitudes.
2 - V 19 - V	TEMA 11: Cráteres. <ul style="list-style-type: none"> • Áreas • Los cuadriláteros • Los triángulos • Los polígonos regulares • Volúmenes • Cuerpos geométricos • Cuerpos de revolución • Polígonos regulares • Problemas • Resolución gráfica de problemas • Problemas con medidas de magnitudes
22 - V 9 - VI	TEMA 12: Fruta de temporada. <ul style="list-style-type: none"> • Estadística • Tipos de variables y frecuencias • Media aritmética y mediana • Moda y rango • Gráficos

	<ul style="list-style-type: none"> • Probabilidade • Experimentos aleatorios • Resultados posibles • Probabilidade • Problemas • Uso de dibujos en los problemas • Problemas con dibujos geométricos
<p>TERCEIRA AVALIACIÓN 12 – VI 21 - VI</p>	<p>REPASO Y EVALUACIÓN</p>

OBXECTIVOS	COMPETENCIAS CLAVE
<p>b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Competencias sociais e cívicas. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender</p>
<p>e) Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.</p>	<p>Comunicación lingüística. Aprender a aprender. Competencias sociais e cívicas.</p>
<p>g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Aprender a aprender. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</p>
<p>h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Aprender a aprender. Sociais e cívicas. Conciencia e expresións culturais.</p>
<p>i) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Dixital.</p>

Matemáticas ante as mensaxes que reciban e elaboren.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.

UNIDADE 1	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de la calculadora. – Descomposición de los números. – Operaciones con números naturales. – Propiedades de las operaciones. – Jerarquía de las operaciones. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. Superar bloqueos e inseguridades ante la resolución de situaciones desconocidas. • Interpretar diferentes tipos de números según su valor, en situaciones de la vida cotidiana. • Operar con los números teniendo en cuenta la jerarquía de las operaciones, aplicando las propiedades de las mismas, las estrategias personales y los diferentes procedimientos que se utilizan según la naturaleza del cálculo que se ha de realizar, decidiendo sobre el uso más adecuado.
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estrategias y procesos de razonamiento en la re-resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Apr. a aprender</i> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Profundiza en problemas resueltos analizando la coherencia de la solución. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Se habitúa al planteamiento de preguntas y a la búsqueda de respuestas adecuadas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> <p>Toma decisiones en los procesos de resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Resuelve actividades ayudándose con un dibujo, tabla o diagrama. Act. 4, 6 Actividad competencial – Reflexiona sobre los procesos de resolución de distintas actividades puramente matemáticas. Act. 24 Razona – Busca soluciones alternativas. Act. 21 – Resuelve actividades con varias propuestas de solución, analizando la coherencia de las distintas soluciones. Act. 20 – Se plantea algunas preguntas y respuestas que le ayudan a plantearse la resolución de la actividad. Act. 16 Practica <p>En el proceso de resolución de problemas, toma decisiones valorando sus consecuencias y su conveniencia. Actividad cooperativa</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Lee, escribe y ordena en textos numéricos y de la vida cotidiana, números. <i>Aprender a aprender</i> • Descompone, compone y redondea números naturales y decimales. <i>C. Lingüística</i> • Realiza operaciones con números naturales. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Identifica y usa los términos propios de la multiplicación y de la división. <i>Aprender a aprender</i> • Aplica las propiedades de las operaciones y las relaciones entre ellas. <i>Aprender a aprender</i> • Aplica la jerarquía de las operaciones y los usos del paréntesis. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Descompone números atendiendo al valor posicional de sus cifras. <i>C. Lingüística</i> • Elabora y usa estrategias de cálculo mental. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> <p>Usa la calculadora aplicando las reglas de su funcionamiento, investigado y resolviendo problemas. <i>C. Digital</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Lee, escribe y ordena números naturales de más de seis cifras en textos numéricos y de la vida cotidiana. Act. 2 – Descompone y compone sin dificultad números naturales. Act. 1 – Realiza operaciones mixtas con números naturales: suma, resta, multiplicación y división. Act. 22 – Identifica y usa los términos propios de la multiplicación. Act. 5 Practica – Identifica y usa los términos propios de la división. Act. 11 – Aplica las propiedades de las operaciones y las relaciones entre ellas. Act. 12 – Aplica la jerarquía de las operaciones y los usos del paréntesis en operaciones combinadas. Act. 9 Practica – Descompone de forma aditiva números mayores que un millón, atendiendo al valor posicional de sus cifras. Act. 1 – Escribe, con letras o cifras, números naturales en función del valor posicional de sus cifras. Act. 1 Practica – Elabora y usa estrategias de cálculo mental para sumar y restar 99. Act. Cálculo mental <p>Aprender a calcular el resto de la división con la calculadora. Act. Resolución de problemas</p>
--	--

UNIDADE 2

CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para obtener información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas y presentar resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> • Expresar verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema. • Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas, en contextos numéricos, geométricos y funcionales, valorando su utilidad para hacer predicciones. • Planificar y controlar las fases de método de trabajo científico en situaciones adecuadas al nivel. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático.

<ul style="list-style-type: none"> - Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. Potencia de un número. - Potencias de base 10. - Descomposición polinómica de un número. - Raíz cuadrada. - Raíz cuadrada aproximada. - Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. 	<ul style="list-style-type: none"> • Superar bloqueos e inseguridades ante la resolución de situaciones desconocidas. <p>Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretar diferentes tipos de números según su valor, en situaciones de la vida cotidiana. • Operar con los números teniendo en cuenta la jerarquía de las operaciones, aplicando las propiedades de las mismas, las estrategias personales y los diferentes procedimientos que se utilizan según la naturaleza del cálculo que se ha de realizar, decidiendo sobre el uso más adecuado.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Comunica verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema de Matemáticas o en contextos de la realidad. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Identifica patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio, en contextos numéricos, geométricos y funcionales. <i>C. Lingüística – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Elabora conjeturas y busca argumentos que las validen o las refuten, en situaciones a resolver. <i>C. Lingüística – Apr. a aprender – Sentido de inic. y espíritu emprendedor</i> • Desarrolla y aplica estrategias de razonamiento para crear e investigar conjeturas y construir y defender argumentos. <i>C. Lingüística – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Toma decisiones en los procesos de resolución de problemas valorando las consecuencias de las mismas y su conveniencia. <i>C. Lingüística – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Utiliza la calculadora para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problema. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Lee, escribe y ordena en textos numéricos y de la vida cotidiana, números, utilizando razonamientos 	<ul style="list-style-type: none"> - Explica verbalmente los pasos seguidos para la realización de un problema puramente matemático. Act. 1 Actividad cooperativa - Explica verbalmente los pasos seguidos para la realización de un problema que se aplica a su realidad inmediata. Act. 2-3 Actividad cooperativa - Identifica el patrón para realizar descomposiciones polinómicas de números. Act.22 - Realiza recuentos utilizando la ley del producto. Act. 9 Aplica - Analiza alternativas para escoger la mejor opción. Act. 2 Actividad cooperativa - Desarrolla y aplica argumentos lógicos para defender sus respuestas. Actividad cooperativa - Desarrolla y aplica estrategias de razonamiento para crear conjeturas. Act. 1 ¡Ponte a prueba! - En el proceso de resolución de actividades, toma decisiones valorando si se ajusta a lo que está buscando. Actividad cooperativa - Aprende nuevas funcionalidades de la calculadora y las utiliza para resolver actividades con ellas. Act. 16 ProfundizaLee, escribe y ordena razonadamente números naturales de más de seis cifras en textos numéricos y de la vida cotidiana, a partir de la interpretación del valor posicional de sus cifras. Act. 20 - Descompone números naturales. Act. 23

<p>apropiados e interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras. <i>C. Lingüística</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Descompone, compone y redondea números naturales y decimales, interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Resuelve problemas utilizando la multiplicación para realizar recuentos, en disposiciones rectangulares en los que interviene la ley del producto. <i>Aprender a aprender</i> • Calcula cuadrados, cubos y potencias de base 10. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Compone números naturales. Act. 24 – Redondea números naturales, interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras. Act. 28 – Interpreta el valor posicional de las cifras de los números naturales. Act. 25 – Resuelve actividades utilizando la multiplicación para realizar recuentos en disposiciones rectangulares. Act. 35 – Calcula cuadrados y cubos de números. Act. 6-7 – Calcula potencias de base 10. Act. 13
--	---

UNIDADE 3	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Análisis y comprensión del enunciado.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para obtener información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas y presentar resultados. – Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. – Múltiplos de un número. – Divisores de un número. – Relación entre múltiplos y divisores. – Cálculo de los divisores de un número. – Mínimo común múltiplo de dos números. – Máximo común divisor de dos números. – Criterios de divisibilidad. – Números primos y números compuestos. – La criba de Eratóstenes. – Descomposición en factores primos. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas, en contextos numéricos, geométricos y funcionales, valorando su utilidad para hacer predicciones. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. • Superar bloqueos e inseguridades ante la resolución de situaciones desconocidas. • Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante. • Utilizar las propiedades de las operaciones, las estrategias y los diferentes procedimientos que se utilizan según la naturaleza del cálculo que se ha de realizar. • Conocer, utilizar y automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números. • Identificar, resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas y valorando la utilidad de los conocimientos matemáticos adecuados y reflexionando sobre el proceso aplicado para la resolución de problemas.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Analiza y comprende el enunciado de los problemas (datos, relaciones entre los datos, contexto del problema). <i>Aprender a aprender</i> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas. <i>Apr. a aprender – Sentido de inic. y espíritu emprendedor</i> • Identifica patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio, en contextos numéricos, geométricos y funcionales. <i>Aprender a aprender</i> • Se plantea la resolución de retos y problemas con la pre-cisión, esmero e interés adecuados. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Se habitúa al planteamiento de preguntas y a la búsqueda de respuestas adecuadas, tanto en el estudio de los conceptos como en la resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Toma decisiones en los procesos de resolución de problemas valorando sus consecuencias y su conveniencia por su sencillez y utilidad. <i>C. Lingüística – Sentido de inic. y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>C. Digital</i> • Conoce y aplica los criterios de divisibilidad por 2, 3, 5, 9 y 10. <i>Aprender a aprender</i> • Estima y comprueba resultados mediante diferentes estrategias. <i>Aprender a aprender</i> • Calcula los primeros múltiplos de un número dado. <i>Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Analiza el enunciado de la actividad, comprende la relación entre los datos que aparecen y es capaz de resolverla. Act. 50 – Resuelve actividades identificando patrones. Texto. Act. 12 – Resuelve diferentes actividades elaborando listas sistémicas. Act. 46 – Busca soluciones alternativas en actividades puramente matemáticas. Act. 20 Profundiza – Identifica los múltiplos de 2, 3, 5, 9,10 y 11 sin necesidad de hacer el cálculo. Act. 32 – Identifica números primos utilizando la criba de Eratóstenes. Act. 43 – Se plantea la resolución de la actividad como un reto que afronta con precisión, esmero e interés. Act. 3 ¡Ponte a prueba! – Se plantea preguntas y respuestas para comprender los conceptos estudiados en la unidad. Act. 5 – Se plantea preguntas y respuestas para resolver las actividades. Act. 9 – Toma, en el proceso de resolución de problemas, decisiones valorando sus consecuencias y su conveniencia valorando su sencillez y su utilidad. Aplico mis conocimientos – Utiliza Internet para practicar con los conocimientos que ha adquirido a lo largo de la unidad. Gimnasio Visualiza un vídeo para entender el significado de m.c.m y m.c.d. Mediateca – Maneja con soltura los criterios de divisibilidad por 2, 3, 5, 9 y 10. Act. 33 – Busca factores primos de un número por tanteo o buscando los sucesivos divisores primos. Act. 46 – Calcula los 15 primeros múltiplos de cinco que no sean múltiplos de 10. Act. 4 – Calcula los diferentes divisores de un número menor que 100. Act. 4 Practica

<ul style="list-style-type: none"> • Calcula todos los divisores de cualquier número menor que 100. <i>Aprender a aprender</i> • Reflexiona sobre el proceso aplicado a la resolución de problemas: revisando las operaciones utilizadas, las unidades de los resultados, interpretando las soluciones, buscando otras formas de resolverlos. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas y busca otras formas de resolverlos. Act. 20 Practica Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas cotidianos e interpreta los resultados. Act. 6 Resolución de problemas.
---	--

UNIDADE 4	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para obtener información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas y presentar resultados. – Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. – Fracción de un número. – Fracciones irreducibles. – Reducción a común denominador. – Comparación de fracciones. – Suma de fracciones con diferente denominador. – Resta de fracciones con diferente denominador. – Multiplicación de fracciones: fracción de una fracción. – División de fracciones. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. Sistema de coordenadas cartesianas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc. • Reflexionar sobre las decisiones tomadas, aprendiendo para situaciones similares futuras. • Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante en Internet o en otras fuentes, elaborando documentos propios. • Interpretar diferentes tipos de números según su valor, en situaciones de la vida cotidiana. • Realizar operaciones y cálculos numéricos sencillos mediante diferentes procedimientos, incluido el cálculo mental, haciendo referencia implícita a las propiedades de las operaciones, en situaciones de resolución de problemas. • Operar con los números teniendo en cuenta la jerarquía de las operaciones, las propiedades de las mismas, estrategias personales y diferentes procedimientos. • Conocer, utilizar y automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división. • Reconocer los ejes de coordenadas en el plano. Representar pares ordenados en un sistema cartesiano.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>

• Analiza y comprende el enunciado de los problemas (datos, relaciones entre los datos, contexto del problema). <i>Apr. a apr. – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Distingue entre problemas y ejercicios y aplica las estrategias adecuadas para cada caso. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Reflexiona sobre los problemas resueltos y los procesos desarrollados. <i>C. Lingüística – Apr. a aprender – Sentido de inic. y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>C. Digital – Aprender a aprender</i> • Lee, escribe y ordena números. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Ordena números naturales, enteros, decimales y fracciones básicas por comparación, representación en la recta numérica y transformación de unos en otros. <i>Aprender a aprender</i> • Reduce fracciones a común denominador y calcula fracciones equivalentes. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Realiza sumas y restas de fracciones con diferente denominador y calcula el producto de una fracción por un número. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Utiliza y automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división. <i>Aprender a aprender</i>	• Aprender en situación de resolución de problemas a completar frases con datos razonables. Resolución de problemas • Resuelve actividades identificando patrones. Act. 23 • Ordena fracciones con ayuda de dibujos, sin reducir a común denominador. Act. 13 • Comprueba los cálculos utilizados en la resolución de actividades puramente matemáticas. Act. 3 ¡Ponte a prueba! • Distingue entre actividades de cálculo puro y de resolución de problemas, y las resuelve adecuadamente. Act. 20, 21 • Reflexiona sobre actividades resueltas y reconoce otras donde aplicar el mismo método con la finalidad de hallar resultados aproximados. Cálculo mental • Utiliza Internet para practicar con los conocimientos que ha adquirido a lo largo de la unidad. Gimnasio Utiliza la calculadora para comprobar el resultado esperado. Act. 1 ¡Ponte a prueba! – Ordena números decimales y fracciones básicas por comparación y transformación de unos en otros. Act. 4 Practica – Ordena por comparación fracciones básicas reduciéndolas primero a común denominador. Act. 11 – Transforma números decimales y fracciones básicas de unos a otros. Act. 12 – Reduce dos fracciones a común denominador. Act. 3 Practica – Reduce dos fracciones a común denominador y observasi son equivalentes. Act. 10 – Realiza sumas y restas de fracciones con diferente denominador. Act. 14-21 – Calcula el producto de una fracción por un núm. Act. 22 – Utiliza y automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división aplicándolos a las operaciones con fracciones. Act. 5-6, Practica

<ul style="list-style-type: none"> Describe posiciones y movimientos por medio de coordenadas cartesianas. Aprender a aprender 	<ul style="list-style-type: none"> Escribir las coordenadas de los distintos alunizajes indicados en el plano. Act. 9 Actividad competencial
---	---

UNIDADE 5	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> Análisis y comprensión del enunciado. Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. Planteamiento de pequeñas investigaciones en contextos numéricos, geométricos y funcionales. Acercamiento al método de trabajo científico mediante el estudio de algunas de sus características y su práctica en situaciones sencillas. Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. Números decimales en la recta numérica. Comparación de números decimales. Redondeo de números decimales. Suma y resta de números decimales. Multiplicación de números decimales. División de decimal entre natural. División de dos números naturales y cociente decimal. Divisor decimal. Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. Utilización del sistema monetario. 	<ul style="list-style-type: none"> Expresar verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema. Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante en Internet o en otras fuentes, elaborando documentos propios. Interpretar diferentes tipos de números según su valor, en situaciones de la vida cotidiana. Conocer, utilizar y automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas y en situaciones de la vida cotidiana. Identificar, resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas y valorando la utilidad de los conocimientos matemáticos adecuados y reflexionando sobre el proceso aplicado para la resolución de problemas. Conocer, transformar, comparar, ordenar y utilizar las unidades del sistema monetario.
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> Comunica verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema de Matemáticas o en contextos de la realidad. C. <i>lingüística – Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Explica verbalmente los pasos seguidos para la realización de una actividad puramente matemática. Act. 17 Razona Explica verbalmente los pasos seguidos para la realización de una actividad de tipo problema. Act. cooperativa

<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Realiza estimaciones y elabora conjeturas sobre los re-sultados de los problemas a resolver. <i>Apr. a aprender</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>Competencia. Digital – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Lee, escribe y ordena en textos numéricos y de la vida cotidiana números. <i>Aprender a aprender</i> • Descompone, compone y redondea números naturales y decimales, interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras. <i>Aprender a aprender</i> • Realiza operaciones y cálculos numéricos mediante diferentes procedimientos, haciendo referencia a las propiedades de las operaciones, resolviendo problemas de la vida cotidiana. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Utiliza y automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas y en situaciones cotidianas. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Resuelve problemas combinados cuya resolución requiera realizar varias operaciones que impliquen dominio de los contenidos trabajados, utilizando estrategias heurísticas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Utiliza en contextos reales las equivalencias, operaciones y cambios del sistema monetario. <i>Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Reflexiona sobre la resolución de actividades averiguando el significado de las operaciones .Resolución de problemas. – Redondea los importes de cada producto para comprobar el importe total es correcto. Act. 13 Profundiza – Utiliza Internet para practicar con los conocimientos que ha adquirido a lo largo de la unidad. Gimnasio – Lee, escribe y ordena decimales hasta las centésimas en textos numéricos y de la vida cotidiana. Act. 9 – Descompone y compone números decimales, interpretando el valor posicional de sus cifras. Act. 5 – Redondea números decimales, interpretando el valor de posición de cada una de sus cifras. Act. 10 – Realiza cálculos mentales para resolver problemas de la vida cotidiana. Act. 15 Profundiza – Realiza cálculos a mano para resolver problemas de la vida cotidiana. Act. 10 Aplica – Comprueba los resultados de sumas calculando sus dos restas asociadas. Act. 15 – Comprueba los resultados de divisiones calculando sus dos multiplicaciones asociadas. Act. 25 – Multiplica y divide por 10, 100 y 1.000 sin tener necesidad de realizar el cálculo vertical. Cálculo mental – Resuelve problemas cotidianos planificando las resoluciones. Resolución de problemas – Resuelve actividades con operaciones combinadas valorando la respuesta y razonando su veracidad. Act. 17 Razona – Utiliza en contextos reales las equivalencias, operaciones y cambios del sistema monetario. Act. 5
--	---

UNIDADE 6

CONTENIDOS

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

- Análisis y comprensión del enunciado.
- Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc.
- Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico.
- Magnitudes proporcionales.
- Reducción a la unidad.
- Regla de tres.
- Porcentajes.
- Problemas de porcentajes.
- Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental.
- Escalas.
- Interpretación de gráficos sencillos.

- Expresar verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema.
- Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas.
- Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas.
- Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc.
- Identificar y resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas.
- Utilizar los números enteros, decimales, fraccionarios y los porcentajes sencillos para interpretar e intercambiar información en contextos de la vida cotidiana.
- Iniciarse en el uso de los porcentajes y la proporcionalidad directa para interpretar e intercambiar información y resolver problemas en contextos de la vida cotidiana.
- Interpretar una representación espacial realizada a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones cercanas.
- Realizar, leer e interpretar. representaciones gráficas de un conjunto de datos relativos al entorno inmediato.

**ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y
COMPETENCIAS CLAVE**

DESCRIPTORES

- Comunica verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema. *C. Lingüística – Aprender a aprender*
- Analiza y comprende el enunciado de los problemas. *C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor*
- Identifica patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio. *Aprender a aprender*

- Explica verbalmente los pasos seguidos para la realización de un problema sobre la producción de aceite. Act. 5 Actividad competencial
- Analiza el enunciado de la actividad y es capaz de discernir los datos necesarios para su correcta resolución de los que no lo son. Resolución de problemas
- Identifica correctamente la escala en maquetas, planos y mapas. Act. 49

<ul style="list-style-type: none"> • Profundiza en problemas una vez resueltos, analizando la coherencia de la solución y buscando otras formas de resolverlos. <i>Aprender a aprender</i> • Planifica el proceso de trabajo con preguntas adecuadas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Utiliza diferentes tipos de números en contextos reales, estableciendo equivalencias entre ellos, identificándolos y utilizándolos como operadores en la interpretación y la resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Calcula porcentajes de una cantidad aplicando el operador decimal o fraccionario correspondiente. <i>Aprender a aprender</i> • Calcula aumentos y disminuciones porcentuales. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Usa la regla de tres en situaciones de proporcionalidad directa: ley del doble, triple, mitad, para resolver problemas de la vida diaria. <i>Aprender a aprender</i> • Calcula tantos por ciento en situaciones reales. <i>Aprender a aprender</i> • Interpreta una representación espacial realizada a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones cercanas. <i>Aprender a aprender</i> • Interpreta y realiza gráficos sencillos: diagramas de barras, poligonales y sectoriales. <i>Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Profundiza en actividades con planteamientos erróneos, buscando formas válidas de resolución. Act. 15 Profundiza – Desarrolla la solución de problemas cotidianos haciéndose preguntas, analizando la información de la que dispone y la que quiere conseguir. Resolución de problemas – Utiliza números naturales, decimales y porcentajes en contextos reales, estableciendo equivalencias entre ellos y utilizarlos en la resolución de problemas. Act. 38 – Utiliza fracciones y decimales como operadores en el cálculo de porcentajes. Act. 24 – Calcula porcentajes de una cantidad aplicando indistintamente el operador decimal o el fraccionario correspondiente. Act. 24 – Calcula aumentos y disminuciones porcentuales aplicándolos a la resolución de problemas cotidianos. Act. 6 Practica – Usa la regla de tres para resolver problemas de la vida diaria sobre el consumo de gasolina de un coche. Act. 14 Profundiza – Calcula tantos por ciento sobre distintos tipos de números en problemas cotidianos. Act 35-36 – Interpreta el croquis de un itinerario realizado a partir de un sistema de referencia u objetos y situaciones cercanas. Escalas – Interpreta planos realizados a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones cercanas. Act. 42 – Interpreta gráficos de barras, con datos obtenidos de situaciones de contextos reales. Act. 6 Act. competencial
--	--

UNIDADE 7	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas. • Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc.

<ul style="list-style-type: none"> – Números enteros. – Números enteros en la recta numérica. – Comparación de números enteros. – Suma de números enteros. – Resta de números enteros. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. – Sistema de coordenadas cartesianas. – Orientación en el plano. – Interpretación de gráficos sencillos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar y resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. • Interpretar diferentes tipos de números según su valor, en situaciones de la vida cotidiana. • Utilizar las propiedades de las operaciones, estrategias personales y diferentes procedimientos. • Conocer, utilizar y automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números. • Reconocer los ejes de coordenadas en el plano. Representar pares ordenados en un sistema cartesiano. • Realizar, leer e interpretar. representaciones gráficas de un conjunto de datos relativos al entorno inmediato.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>Aprender a aprender</i> • Profundiza en problemas una vez resueltos. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Planifica el proceso de trabajo con preguntas adecuadas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Se plantea la resolución de retos y problemas con la precisión, esmero e interés adecuados a su nivel. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Lee, escribe y ordena en textos numéricos y de la vida cotidiana, números. <i>Aprender a aprender</i> • Ordena conjuntos de números de distinto tipo. <i>Aprender a aprender</i> • Usa la calculadora aplicando las reglas de su funcionamiento, investigado y resolviendo problemas. <i>C. Ling. – Apr. a aprender – Sentido de inic. y espíritu emprendedor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Resuelve actividades ayudándose con un dibujo. Act. 2 – Resuelve actividades utilizando razonamientos lógicos. Act. 3 ¡Ponte a prueba! – Profundiza en actividades con planteamientos erróneos, buscando formas válidas de resolución. Act. 4 Resolución de problemas. – Desarrolla la solución de problemas cotidianos haciéndose preguntas, analizando la información de la que dispone y la que quiere conseguir. Act. 21 – Se plantea la resolución de las actividades como un reto que afronta con precisión, esmero e interés. Act. 3 ¡Ponte a prueba! – Lee, escribe y ordena números enteros en textos numéricos y de la vida cotidiana. Act. 4 – Ordena números enteros y los sitúa en la recta numérica. Act. 6 – Usa la calculadora, aplicando las reglas de su funcionamiento, para resolver actividades. Resolución de problemas

<ul style="list-style-type: none"> • Describe posiciones y movimientos por medio de coordenadas cartesianas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Realiza escalas y gráficas sencillas, para hacer representaciones elementales en el espacio. <i>Aprender a aprender – Consciencia y expresiones culturales</i> • Interpreta y realiza gráficos sencillos: diagramas de barras, poligonales y sectoriales, con datos obtenidos de situaciones de su entorno próximo. <i>Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Utiliza coordenadas cartesianas para describir puntos y para representar posiciones en una cuadrícula. Act. 13 Profundiza – Utiliza coordenadas para describir puntos para y representar posiciones en planos y mapas divididos en casillas. Act. 32 – Lee e interpreta gráficos de barras sencillos con datos obtenidos de situaciones de su entorno próximo. Act. 11 Aplica – Realiza gráficos de barras sencillos con datos obtenidos de situaciones de su entorno próximo. Act. 12 Profundiza
--	--

UNIDADE 8	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para obtener información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas y presentar resultados. – Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. – Escritura de números decimales. – Operaciones con números decimales. – Resolución de problemas de la vida cotidiana. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. – Sistema sexagesimal. Unidades de tiempo. – Unidades de medida de ángulos. – Sumas con medidas de ángulos. – Restas con medidas de ángulos. – Ángulos complementarios y suplementarios. 	<ul style="list-style-type: none"> • Expresar verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema. • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc. • Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje. • Utilizar los números enteros, decimales, fraccionarios y los porcentajes sencillos para interpretar e intercambiar información en contextos de la vida cotidiana. • Operar con los números teniendo en cuenta la jerarquía de las operaciones, aplicando las propiedades de las mismas, las estrategias personales y los diferentes procedimientos que se utilizan según la naturaleza del cálculo que se ha de realizar, decidiendo sobre el uso más adecuado. • Conocer las unidades de medida en el sistema sexagesimal y sus relaciones, utilizándolas para resolver problemas de la vida diaria.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Comunica verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema de Matemáticas o en contextos de la realidad. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Analiza y comprende el enunciado de los problemas. <i>Aprender a aprender – Iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas. <i>Aprender a aprender</i> • Se plantea nuevos problemas, a partir de uno resuelto. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>C. Digital</i> • Estima y comprueba resultados mediante diferentes estrategias. <i>Aprender a aprender</i> • Aplica las propiedades de las operaciones y las relaciones entre ellas. <i>Aprender a aprender</i> • Realiza operaciones y cálculos numéricos mediante diferentes procedimientos, haciendo referencia a las propiedades de las operaciones, resolviendo problemas de la vida cotidiana. <i>Aprender a aprender</i> • Conoce y utiliza las unidades de medida del tiempo y de los ángulos así como sus relaciones. <i>Aprender a aprender</i> • Realiza equivalencias y transformaciones con medidas en el sistema sexagesimal. <i>Aprender a aprender</i> • Resuelve problemas realizando cálculos con medidas temporales y angulares. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Explica verbalmente y de forma razonada los pasos seguidos para la realización de actividades relacionadas con el sistema sexagesimal en contextos de su realidad inmediata. Act. 1 Actividad competencial – Analiza el enunciado de la actividad, comprende la relación entre los datos que aparecen y es capaz de resolverla. Act. 9 Aplica – Analiza el enunciado de la actividad y es capaz de averiguar preguntas con las operaciones que resuelven el problema. Resolución de problemas – Es coherente con las unidades utilizadas en la resolución de actividades. Act. 12 – Profundiza en las actividades resueltas variando los datos. Act. 2 – Utiliza Internet para practicar los conocimientos que ha adquirido a lo largo de la unidad. Gimnasio – Trabaja con expresiones de tiempo complejas e incomplejas indistintamente. Act. 7 – Trabaja con ángulos complejos e incomplejos indistintamente. Act. 6 Practica – Aplica las propiedades de los ángulos complementarios y suplementarios para calcular ángulos de figuras. Act. 6 Ya sé... – Resuelve actividades relacionadas con el sistema sexagesimal haciendo los cálculos con papel y lápiz. Act. 1 – Resuelve actividades relacionadas con el sistema sexagesimal utilizando dibujos. Act. 24 – Conoce y utiliza las unidades de medida del tiempo así como sus relaciones. Act. 12 – Conoce y utiliza las unidades de medida de los ángulos así como sus relaciones. Act. 22 – Realiza equivalencias y transformaciones con medidas de tiempo. Act. 1 – Realiza equivalencias y transformaciones con ángulos. Act. 13 – Resuelve problemas cotidianos operando con medidas de tiempo. Act. 3 – Resuelve problemas cotidianos operando con ángulos
---	--

UNIDADE 9	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Análisis y comprensión del enunciado. – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Planteamiento de pequeñas investigaciones en contextos numéricos, geométricos y funcionales. – Acercamiento al método de trabajo científico mediante el estudio de algunas de sus características y su práctica en situaciones sencillas. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Utilización de medios tecnológicos en el proceso de aprendizaje para obtener información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas y presentar resultados. – Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. – Unidades de longitud. – Unidades de masa. – Unidades de capacidad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc. • Conocer algunas características del método de trabajo científico en contextos de situaciones problemáticas a resolver. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. • Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información. • Conocer, transformar, comparar, ordenar y utilizar las unidades de medida de masa, longitud, superficie y de la información, explicando oralmente y por escrito, el proceso seguido.
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Profundiza en problemas una vez resueltos. <i>Aprender a aprender</i> • Practica el método científico, siendo ordenado, organizado y sistemático. <i>C. Lingüística</i> • Realiza estimaciones sobre los resultados esperados y contrasta su validez. <i>Apr. a apr. – Inic. y espíri. empren.</i> • Desarrolla y muestra actitudes adecuadas para el trabajo en Matemáticas. <i>Aprender a aprender –</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Resuelve act. siguiendo razonamientos lógicos. Act.23 – Resuelve act. con ayuda de una tabla. Act. 1 ¡Ponte a prueba! – Resuelve actividades con varias propuestas de solución, analizando la coherencia de las soluciones propuestas. Act. 3 Practica – Resuelve problemas cotidianos con múltiples apartados relacionados de forma lógica y clara. Act. competencial – Dada la resolución de actividades, averigua los datos que faltan en los enunciados. Resolución de problemas

<p><i>Iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Se habitúa al planteamiento de preguntas y a la búsqueda de respuestas adecuadas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>C. Digital</i> • Identifica y aplica las unidades de longitud, masa y superficie del Sistema Métrico Decimal en la resolución de problemas. <i>Sentido de inic. y espíritu emprendedor</i> • Transforma medidas en forma compleja e incompleja. <i>Aprender a aprender</i> • Realiza estimaciones de medidas de objetos, eligiendo las unidades más adecuadas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Desarrolla y muestra actitudes adecuadas para el trabajo en Matemáticas: esfuerzo, perseverancia, flexibilidad y aceptación de la crítica razonada. Act. 1 Actividad competencial – Se plantea preguntas y respuestas que le ayudan a plantearse la resolución de la actividad. Act. 8 – Utiliza calculadora para realizar ejercicios complementarios a la unidad. Act. 1 Actividad competencial – Utiliza Internet para practicar con los conocimientos que ha adquirido a lo largo de la unidad. Gimnasio – Utiliza las unidades de longitud del Sistema Métrico Decimal en la resolución de problemas cotidianos. Act. 6 – Utiliza las unidades de masa del Sistema Métrico Decimal en la resolución de problemas cotidianos. Act.16 – Utiliza las unidades de capacidad del Sistema Métrico Decimal en la resolución de problemas cotidianos. Act .28 – Transforma medidas de longitud en forma compleja e incompleja indistintamente. Act. 2 Practica – Transforma medidas de masa en forma compleja e incompleja indistintamente. Act. 12 – Escoge las medidas de diversos objetos cotidianos, estimando la unidad más adecuada en cada caso. Act. 3 Practica
--	--

UNIDADE 10	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Análisis y comprensión del enunciado.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: ensayo y error razonado. – Resolución de problemas de la vida cotidiana. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. – Unidades de superficie. – Unidades agrarias – Volumen. – Unidades de volumen. – Relación entre volumen y capacidad. – Cambios de unidades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Identificar, resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas y valorando la utilidad de los conocimientos matemáticos adecuados y reflexionando sobre el proceso aplicado para la resolución de problemas. • Conocer, transformar, comparar, ordenar y utilizar las unidades de medida de volúmenes, explicando oralmente y por escrito, el proceso seguido.

	<ul style="list-style-type: none"> • Resolver problemas, utilizando y transformando las unidades de medida de volúmenes, eligiendo la unidad más adecuada, explicando el significado de los datos, la situación planteada, el proceso seguido y las soluciones obtenidas.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Estima y comprueba resultados mediante diferentes estrategias. <i>Aprender a aprender</i> • Reflexiona sobre el proceso aplicado a la resolución de problemas: revisando las operaciones utilizadas, las unidades de los resultados, comprobando e interpretando las soluciones en el contexto, buscando otras formas de resolverlos. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Identifica las unidades de volumen del Sistema Métrico Decimal para su aplicación en la resolución de problemas. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Establece equivalencias entre las medidas de superficie y unidades agrarias. <i>Aprender a aprender</i> • Establece equivalencias entre las medidas de capacidad y volumen. <i>Aprender a aprender</i> • Transforma medidas de volumen y las expresa en forma compleja e incompleja. <i>Aprender a aprender</i> • Realiza transformaciones entre las medidas de volumen y las de capacidad estableciendo sus equivalencias. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Realiza estimaciones de volúmenes de objetos y espacios conocidos eligiendo la unidad y más adecuada. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Explica de forma oral y por escrito los procesos seguidos y las estrategias utilizadas en todos los procedimientos realizados. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Resuelve problemas con la ayuda de esquemas, aprende a hacer repartos desiguales. Resol. de problemas – Resuelve act. ayudándose con dibujos. Act. 32 – Trabaja con expresiones complejas e incomplejas indistintamente. Act. 7 Ya sé... – Revisa las unidades utilizadas en los resultados de problemas cotidianos. Act. 17 Profundiza – Reflexiona sobre los procesos aplicados en la resolución de problemas cotidianos, buscando otras formas de resolverlos. Act. 19 Razona – Identifica las unidades de volumen del Sistema Métrico Decimal y las aplica en la resolución de actividades. Act. 27 – Utiliza las unidades de superficie del Sistema Métrico Decimal en la resolución de problemas cotidianos. Act. 9 Aplica – Transforma entre unidades de superficie y unidades agrarias indistintamente. Act. 11 – Establece equivalencias entre medidas de capacidad y volumen. Act. 28 – Transforma medidas de volumen y las expresa en forma compleja e incompleja indistintamente. Act. 16 Profundi. – Transforma medidas de volumen y capacidad realizando equivalencias entre medidas complejas e incomplejas indistintamente. Act. 38 – Estima volúmenes de objetos y espacios conocidos eligiendo las unidades adecuadas, explicando verbalmente el proceso de resolución. Act. Me interesa, Reflexiono – Resuelve en grupo actividades de unidades de medida, explicando oralmente los procesos

<ul style="list-style-type: none"> • Resuelve problemas de medidas, utilizando estrategias heurísticas, de razonamiento, creando conjeturas, construyendo, argumentando, y tomando decisiones. <i>Aprender a aprender</i> • Reflexiona sobre el proceso de resolución de problemas de medidas. <i>Aprender a aprender</i> 	<p>seguidos y las estrategias utilizados en la resolución de. Actividad competencial</p> <ul style="list-style-type: none"> – Resuelve actividades de medida de volúmenes ayudándose con una tabla. Act 9 Ya sé... – Resuelve actividades de medida de volúmenes utilizando aproximaciones. Act. 2 Actividad competencial – Resuelve actividades de medida de volúmenes y revisa el proceso seguido. Act. 41
---	---

UNIDADE 11	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Análisis y comprensión del enunciado.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Resolución de problemas de la vida cotidiana. – Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental. – Área del rectángulo y área del cuadrado. – Área del romboide y área del triángulo. – Área del rombo y área del trapecio. – Área de un polígono regular. – Área del círculo. – Volumen del prisma. – Volumen de la pirámide. – Volumen del cilindro. – Volumen del cono. – Volumen de la esfera. – Poliedros regulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas. • Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas, en contextos numéricos, geométricos y funcionales, valorando su utilidad para hacer predicciones. • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. • Conocer, utilizar y automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números. • Interpretar una representación espacial realizada a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones cercanas. • Utilizar las nociones básicas de geometría para comprender situaciones de la vida cotidiana. • Calcular el área de figuras planas: cuadrado, rectángulo, triángulo, trapecio, rombo y romboide.
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Identifica patrones, regularidades y leyes matemáticas en situaciones de cambio, en contextos numéricos, geométricos y funcionales. C. <i>Lingüística – Conciencia y expresiones culturales – Sociales y cívicas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica figuras y cuerpos geométricos estudiados en objetos del mundo real. Act. 53 • Identifica figuras y cuerpos geométricos conocidos en figuras y cuerpos compuestos. Act. 9 Aplica

<ul style="list-style-type: none"> • Realiza predicciones sobre los resultados esperados, utilizando los patrones y leyes encontrados, analizando su idoneidad y los errores que se producen. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Desarrolla y muestra actitudes adecuadas para el trabajo en Matemáticas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender – Sociales y cívicas</i> • Se habitúa al planteamiento de preguntas y a la búsqueda de respuestas adecuadas, tanto en el estudio de los conceptos como en la resolución de problemas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Calcula tantos por ciento en situaciones reales. <i>C. lingüística – Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Interpreta una representación espacial (croquis de un itinerario, planos de casas y maquetas) realizada a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones cercanas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> • Observa, manipula, reconoce, identifica, describe y dibuja, poliedros, prismas y pirámides y sus elementos básicos: vértices, caras y aristas. <i>Aprender a aprender – Conciencia y expresiones culturales</i> • Calcula el área y el perímetro de diversas figuras planas. <i>Aprender a aprender – Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor</i> • Calcula longitudes de circunferencias y áreas de círculos. <i>Apr. a aprender – Sentido de inic. y espíritu emprendedor</i> • Calcula el volumen del prisma, pirámide, cilindro y cono utilizando las fórmulas. <i>C. Lingüística – Aprender a aprender</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Calcula volúmenes de figuras compuestas. Act. 18 Profundiza • Predice nuevos términos en series numéricas. Act. 1 ¡Ponte a prueba! • Desarrolla y muestra actitudes adecuadas para el trabajo en Matemáticas: esfuerzo, perseverancia, flexibilidad y aceptación de la crítica razonada. Act. 17 Profundiza • Se plantea preguntas y respuestas para comprender los conceptos estudiados en la unidad. Act. 36 <p>Se plantea preguntas y respuestas para resolver las actividades correctamente. Act. 17 Profundiza</p> <p>Calcula tantos por ciento en actividades con contextos cotidianos. Act. 4 Actividad competencial</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interpreta planos de objetos o situaciones cercanas y calcula áreas de figuras planas a partir de ellos. Act. 14 – Interpreta figuras u objetos cotidianos a diferente escala y calcula relaciones entre ellos. Act. 17 Profundiza – Reconoce, clasifica y reproduce poliedros y sus elementos básicos: vértices, caras y aristas. Act. 61 – Calcula áreas de rectángulos y cuadrados. Act. 1-2 – Calcula áreas de romboides y triángulos. Act. 6-8 – Calcula áreas de rombos. Act. 10 – Calcula áreas de trapecios. Act. 13 – Calcula áreas de polígonos regulares. Act. 15 – Calcula perímetros de circunferencias. Act. 30 – Calcula áreas de círculos. Act. 27 – Calcula el volumen del prisma Act. 35 – Calcula el volumen del la pirámide. Act. 41 – Calcula el volumen del cilindro. Act. 46 <p>Calcula el volumen del cilindro y cono. Act. 5 Practica</p>
--	---

UNIDADE 12	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Análisis y comprensión del enunciado.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Estrategias y procedimientos puestos en práctica: hacer un dibujo, una tabla, un esquema de la 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos

<p>situación, ensayo y error razonado, operaciones matemáticas adecuadas, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Planteamiento de pequeñas investigaciones en contextos numéricos, geométricos y funcionales. – Acercamiento al método de trabajo científico mediante el estudio de algunas de sus características y su práctica en situaciones sencillas. – Confianza en las propias capacidades para desarrollar actitudes adecuadas y afrontar las dificultades propias del trabajo científico. – Integración de las Tecnologías de la Información y la Comunicación en el proceso de aprendizaje. <p>Tipos de variables: cualitativas y cuantitativas.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Frecuencia absoluta y frecuencia relativa. – Media aritmética y mediana. – Moda y rango. – Gráficos de líneas y de sectores. – Experimentos aleatorios y resultados posibles. – Cálculo de probabilidades. 	<p>necesarios y comprobando las soluciones obtenidas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático. • Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante en Internet o en otras fuentes, elaborando documentos propios. • Recoger y registrar una información cuantificable, utilizando algunos recursos sencillos de representación gráfica. • Realizar, leer e interpretar representaciones gráficas de un conjunto de datos relativos al entorno inmediato. • Observar, hacer estimaciones y constatar que hay sucesos imposibles, posibles o seguros, o que se repiten
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estrategias heurísticas y procesos de razonamiento en la resolución de problemas. <i>Conciencia y expresiones culturales – Sociales y cívicas</i> • Practica el método científico, siendo ordenado, organizado y sistemático. <i>Aprender a aprender</i> • Planifica el proceso de trabajo con preguntas adecuadas. <i>Aprender a aprender</i> • Desarrolla y muestra actitudes adecuadas para el trabajo en Matemáticas: esfuerzo, perseverancia, flexibilidad y aceptación de la crítica razonada. <i>Aprender a aprender – Sociales y cívicas</i> • Utiliza herramientas tecnológicas para la realización de cálculos numéricos, para aprender y para resolver problemas. <i>C. Digital</i> • Identifica datos cualitativos y cuantitativos en situaciones familiares. <i>C. Lingüística – Conc. y expresiones culturales</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Resuelve actividades siguiendo razonamientos lógicos. Act. 1 ¡Ponte a prueba! • Resuelve actividades ayudándose con diagramas. Act. 34 • Resuelve actividades ayudándose con tablas. Act. 36 • Resuelve problemas cotidianos con múltiples apartados relacionados de forma lógica y clara. Act. 4 Act. Compet. • Resuelve problemas cotidianos haciéndose preguntas, analizando la información de la que dispone y aquella que quiere conseguir. Act. 1 ¡Ponte a prueba! • Resuelve actividades de estadística y probabilidad mostrando flexibilidad y aceptación de la crítica razonada. Act. 11 Profundiza <p>Utiliza Internet para buscar información para describir una actividad propuesta. Act. 11 Profundiza</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Recoge y clasifica datos cualitativos y cuantitativos, de situaciones de su entorno, construyendo tablas de frecuencias absolutas. <i>Aprender a aprender</i> • Aplica de forma intuitiva a situaciones familiares, las medidas de centralización: la media aritmética, y la moda. <i>Aprender a aprender</i> • Interpreta y realiza gráficos sencillos: diagramas de barras, poligonales y sectoriales, con datos obtenidos de situaciones de su entorno próximo. <i>Aprender a aprender – C. Digital</i> • Se inicia de forma intuitiva en el cálculo de la probabilidad de un suceso aleatorio. <i>Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor – Sociales y cívicas</i> • Realiza conjeturas y estimaciones sobre algunos juegos. <i>Aprender a aprender – Sociales y cívicas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Identifica datos cualitativos y cuantitativos en situaciones familiares. Act. 1 – Recoge y clasifica datos cualitativos y cuantitativos de su entorno, construyendo tablas de frecuencias absolutas. Act. 5 – Aplica el concepto de media aritmética en problemas cotidianos. Act. 8 – Aplica el concepto de moda en problemas cotidianos. Act. 19 – Interpreta diagramas de barras sencillos. Act. 17 – Interpreta gráficos de líneas sencillas. Act. 10 Practica – Interpreta gráficos de sectores sencillos. Act. 25-26 – Realiza diagramas de barras sencillos. Act. 1 Practica – Realiza gráficos de líneas sencillas. Act. 4 Practica – Realiza gráficos de sectores sencillos. Act. 27 – Responde preguntas relacionadas con sucesos aleatorios, iniciándose en el cálculo de probabilidad de forma intuitiva. Act. 29 – Se inicia en el cálculo de probabilidades sencillas de sucesos aleatorias. Act. 37-38 Realiza conjeturas razonadas sobre algunos juegos de azar. Act. 6 Practica
---	--

Metodoloxía

Usaránse os recursos didácticos necesarios que permitan desenvolver os Estándares de aprendizaxe propios da área incluíndo o desenvolvemento das Competencias Clave, e poder alcanzar así os obxectivos do currículo.

Buscaranse situacións próximas aos alumnos para que estes poidan aplicar en diferentes contextos os contidos dos catro saberes que forman cada unha das competencias (saber, saber facer, saber ser e saber estar). Así mesmo, crearanse contextos e situacións que representen retos para os alumnos; que os inviten a cuestionarse os seus saberes actuais; que os obriguen ampliar a súa perspectiva e a contrastar os seus pareceres cos dos seus compañeiros, a xustificar e a interpretar con rigor, etc.

Para traballar as competencias clave relacionadas co dominio emocional e as habilidades sociais

terán un especial protagonismo as actividades de planificación e execución de tarefas en grupo que favorezan o diálogo, a escoita, a cooperación e a confrontación de opinións.

Recursos Didácticos

- Libro de texto.
- *Enderezos da Internet*. Cada tema dispón de enderezos da Internet que serven para reforzar e complementar os contidos, habilidades e competencias traballadas en cada tema.
- *Actividades de Avaliación Inicial*. Unha páxina de actividades deseñadas para avaliar os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o estudo de cada un dos temas.
- *Actividades de Reforzo e Ampliación*. Unha páxina de actividades de reforzo e outra de ampliación permiten consolidar os coñecementos dos contidos do tema e ampliar algúns aspectos importantes.
- *Actividades de Avaliación Final*. Dez preguntas seguindo o modelo das avaliacións de diagnóstico para a Educación Primaria permiten avaliar o nivel de logro de cada un dos Estándares de Aprendizaxe acadado polos alumnos.

Avaliación

Avaliación Inicial: Valoraremos os coñecementos previos que se teñen sobre cada un dos aspectos avaliados establecendo se:

- Son suficientes.
- Se deben mellorar.
- Se se descoñecen.

Avaliación Continua:

- Rexistro da observación do caderno do alumnado.
- Observación directa do traballo diario, da súa actitude e da participación da aula.
- Análise e valoración das tarefas creadas para a avaliación.

Avaliación Final: Realizarase unha Avaliación Final dos diferentes temas.

Atención a diversidade

- Actividades de reforzo.
- Reforzo individual por parte da tutora.
- Actividades de ampliación propostas na guía didáctica.
- Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede.

TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS – Curso 2022-2023 CIENCIAS DA NATUREZA 6º Nivel

DATAS	PRIMEIRO TRIMESTRE
12 – IX 23 - IX	<p>TEMA 1: COMO RESPONDEMOS AOS ESTÍMULOS</p> <ul style="list-style-type: none"> •Niveis de organización •Funcións do corpo humano •Sistema nervioso •Elementos. •Respostas: Actos reflexos e voluntarios,
26 – IX 7 - X	<ul style="list-style-type: none"> •Organos dos sentidos •O tacto e a sensibilidade. •Gusto e olfacto. •O oído e a visión. •O oído: audición e equilibrio. •Aparato locomotor •Sistema esquelético: ósos e articulacións. •Sistema muscular: tendóns e ligamentos
10 -X 21– X	<p>TEMA 2: A nutrición no ser humano</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aparato dixestivo. •Órganos. •Glándulas. •Fases da dixestión. •Dixestión mecánica e química. •Aparato circulatorio •Órganos. •O sangue. •Funcionamento do corazón. •Circulación sanguínea.
24– XI 11-- XI	<ul style="list-style-type: none"> •Aparato respiratorio •Órganos. •Movementos dos pulmóns. •Intercambio de gases. •Respiración celular

	<ul style="list-style-type: none"> • O aparello excretor: . • Örganos.. • Procesos de excreción. • Enfermidades relacionadas coa nutrición e a súa prevención
14 – XI	<p>TEMA 3: Como se sera unha vida humana?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reproducción sexual. • Caracteres sexuais primarios e secundarios
25 – XI	<ul style="list-style-type: none"> • Aparatos reprodutores • Feminino. • Masculino
28 – XI	<ul style="list-style-type: none"> • A fecundación, embarazo e parto. • Fases de formación do cigoto e do embrión. <p>Desenvolvemento do ser humano durante o embarazo</p>
9 - XII	<ul style="list-style-type: none"> • Como transcorre o parto. • As etapas da vida • Infancia, Xuventude, Idade adulta e vellez
12 -XII	REPASO E AVALIACIÓN
22 - XI	

DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
	<p>TEMA 4. Como podemos coidar a saúde?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saúde e enfermidades • Enfermidades infecciosas e non infecciosas. • Vacinas.
9 – I	
20– I	<ul style="list-style-type: none"> • Häbitos de vida saudables • Dieta equilibrada. • Pirámide dos alimentos • Funcións dos alimentos • Revisións médicas • Exercicio físico • Hixiene

	<ul style="list-style-type: none"> •Relacións sociais •Disbancias tóxicas ambientais •Tabaco e alcohol
<p>23 – I</p> <p>3 - II</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Técnicas de primeiros auxilios. •Prevención de accidentes •Intoxicacións alimentarias •.Atragoamentos
<p>6 – II</p> <p>22– II</p>	<p>TEMA 5: Como se clasifican e se relacionan os seres vivos?</p> <ul style="list-style-type: none"> •Clasificación •Criterios. •Grupos. •Identificación •Microscopio óptico. •Os reinos •Bacterias •Protistas •Fungos.
<p>25– II</p> <p>10 – III</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Plantas: •Animais •Ecosistemas •Elementos •Cadeas e redes •Impactos ambientais •Protección
<p>13 – III</p> <p>17 – III</p>	<p>REPASO E AVALIACIÓN</p>

DATAS	TERCEIRO TRIMESTRE
20 – III 31– III	<p>TEMA 6: Como se relaciona materia e enerxía?</p> <ul style="list-style-type: none"> •A materia transfórmase. •Materia •Masa e volume •Densidade •Mesturas •Cambios da materia. •Materiais •Materias primas •Propiedades da materia
11 – IV 28 - IV	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicacións tecnolóxicas •Enerxía •Fontes, formas e transformación da enerxía. •Calor e temperatura. •luz
2 – V 19 – V	<p>TEMA 7: Como se move o mundo?</p> <ul style="list-style-type: none"> •Forzas. •Deforman os corpos. •Moven os corpos. •Gravidade. •Máquinas. •Mecánicas. •Eléctricas. •Térmicas. •Estructuras.
22 – V 9 - VI	<ul style="list-style-type: none"> •Electricidade •Carga eléctrica. •Electrización •Corriente eléctrica •Xerador eléctrico. •Circuito eléctrico. •Receptor eléctrico.

	<ul style="list-style-type: none"> •Seguridade eléctrica. •Magnetismo •Electricidade e magnetismo •Electroimán •Avances científicos.
12- VI 21- VI	REPASO E AVALIACIÓN.

OBXECTIVOS	COMPETENCIAS CLAVE
a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.	Competencias sociais e cívicas. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.	Competencias sociais e cívicas. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender
c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.	Competencias sociais e cívicas. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Comunicación lingüística.
d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade.	Competencias sociais e cívicas. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Conciencia e expresións culturais
e) Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.	Comunicación lingüística. Aprender a aprender. Competencias sociais e cívicas.
g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser capaces de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Aprender a aprender. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.

C.E.P. DR. FLEMING

h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Sociais e cívicas. Conciencia e expresións culturais.
i) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciban e elaboren.	Dixital. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.	Conciencia e expresións culturais. Comunicación lingüística. Dixital.
k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Sociais e cívicas.
m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Sociais e cívicas. Conciencia e expresións culturais.
o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, destacando as mulleres e os homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.	Sociais e cívicas. Conciencia e expresións culturais.

UNIDADE 1	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Procura de información efectiva en textos ou na Internet para resolver actividades. – Coñecemento e explicación coherente das partes básicas dunha célula. – Procura de información na Internet sobre tecidos de follas e tecido epitelial. – Expresión oral correcta da información achada e de forma organizada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obter información sobre feitos ou fenómenos delimitados, facer predicións e integrar datos observados • Identificar os órganos das funcións vitais do corpo humano e relacionalos con hábitos de saúde. • Coñecer o funcionamento de células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas...

- Procura efectiva e autónom de información nos textos para responder preguntas.
- Coñecemento e explicación con corrección do proceso de osificación.
- Identificación nos textos e nas imaxes das páxinas os aparellos do corpo humano.
- Coñecemento dos órganos de cada aparello e realización dun esquema sobre este tema.
- Coñecemento en profundidade do aparello locomotor do corpo humano.
- Coñecemento e nomeamento correcto dos ósos da columna vertebral.
- Coñecemento en profundidade dos músculos do aparello locomotor.
- Identificación dos músculos con diferentes tipos de movemento do corpo.
- Coñecemento e explicación da estrutura propia dunha célula.
- Nomeamento correcto dos compoñentes do citoplasma da célula.
- Diferenciación teórica e práctica da célula vexetal e da animal.
- Identificación das semellantes e diferenzas de células vexetais e animais.
- Descubrimento nunhas afirmación de que tipo de célula se fala.
- Coñecemento das características propias de cada célula en profundidade.

- Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos... e as súas funcións.

**ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y
COMPETENCIAS CLAVE**

DESCRIPTORES

- Busca, selecciona e organiza información e elabora informes comunicando conclusións. *C. Sociais e cívicas. C. Conc. e expresións culturais. C. Dixital. C. Lingüística.*
- Expresa oralmente e por escritos, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área. *C. Lingüística. C. Conc. e expresións culturais. C. Sociais e cívicas.*
- Manexa estratexias axeitadas para acceder á información dos textos de carácter científico. *C.*

- Busca información o texto e organizaa para responder a pregunta.. Páx. 4, Act. 1.
  - Coñece e explica coherentemente cales son as partes básicas dunha célula. Páx. 4, Act. 1.
  - Busca información na Internet sobre tecidos de follas e do tecido epitelial. Páx. 7, Act. 9.
  - Expresa a información que atopou de forma organizada e comprensible. Páx. 7, Act. 9.
  - Sabe como buscar e atopar información nos textos para responder preguntas. Páx. 16. Act. 4.
- Coñece e explica con corrección o proceso de osificación. Páx. 16. Act. 4.

<p><i>Sociais e cívicas. C. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do ser humano. <i>C. Conc. e expr. Culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Identifica e describe as características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor... e explica as súas funcións. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expr. Culturais.</i> • Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, etc. e súa función. <i>C. Conc. e expresións culturais. C. Sent. Iniciativa e esp. emprendedor.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Identifica nos textos e nas imaxes as páxinas os aparellos do corpo humano. Páx. 9, Act. 1. – Coñece os órganos de cada aparello e fai un esquema sobre este tema. Páx. 9, Act. 1. – Coñece en profundidade o aparello locomotor do corpo humano. Páx. 10, Act. 4. – Coñece e nomea correctamente os ósos da columna vertebral. Páx. 10, Act. 4. – Coñece en profundidade os músculos do aparello locomotor. Páx. 13, Act. 1. <p>Identifica os músculos con diferentes tipos de movemento do corpo. Páx. 13, Act. 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece e explica en profundidade a estrutura da célula. Páx. 5, Act. 8. – Nomea e explica os compoñentes do citoplasma da célula. Páx. 5, Act. 8. – Diferencia teoricamente e na práctica a célula vexetal e a célula animal. Páx. 5, Act. 9. – Identifica semellanzas e diferenzas de células vexetais e animais. Páx. 5, Act. 9. – Descubre nunhas afirmacións de que tipo de célula se está falando. Páx. 5, Act. 10. <p>Coñece as características propias de cada célula en profundidade. Páx. 5, Act. 10.</p>
---	---

UNIDADE 2	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Coñecemento dos termos relativos ao reino animal e uso correcto.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Elaboración dunha táboa diferenciando as características de vertebrados e empregando un vocabulario propio da área. – Emprego correcto dun procesador de textos para facer unha táboa. – Procura efectiva da información necesaria en textos e na Internet. – Compleción dunha táboa coa información que atopa na Internet ou nos textos.. – Coñecemento das utilidades posibles e do uso correcto de procesadores de textos.. – Interiorización de todos os contidos aprendidos sobre os seres vivos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obter información sobre feitos ou fenómenos delimitados, facer predicións e integrar datos observados • Coñecer diferentes niveis de clasificación dos seres vivos, atendendo ás súas características e tipos. • Investigar as características de ecosistemas da súa redonda e valorar o seu coidado. • Coñecer as características das fontes de enerxía e relacionalas co desenvolvemento enerxético sostible.

<ul style="list-style-type: none"> – Compleción dun mpapa conceptual con todos os termos relativos aos seres vivos. – Comprensión da importancia que ten a fotosíntese para a vida na Terra. – Explicación correcta de en que consiste o proceso da fotosíntese. – Realización dunha cadea alimentaria correcta con varios animais. – Coñecemento dos ecosistemas nos que poden vivir unha serie de animais. – Relación de cadeas alimentarias con diferentes hábitats naturais e humanizados. – Coñecemento do medio físico que se presenta no hábitat da sabana. – Coñecemento dos seres vivos que viven no hábitat da sabana. – Comprensión do que podería ocorrer se se desequilibra unha cadea alimentaria. – Comprensión de que a fotosíntese necesita usar enerxía para levarse a cabo. 	
<p style="text-align: center;">ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p style="text-align: center;">DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Expresa oralmente e por escritos, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expresións culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas, etc.). <i>C. Lingüística. C. Dixital.</i> • Manexa estratexias axeitadas para acceder á información dos textos de carácter científico. <i>C. Sociais e cívicas. C. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i> • Identifica as características e clasifica os seres vivos en animais, plantas, fungos... <i>C. Sociais e cívicas. C. Mat. E bás. en ciencias e tecnoloxía.</i> • Explica a importancia da fotosíntese para a vida na Te-rra. <i>C. Lingüística. C. Mat. e bás. en ciencia e tecnoloxía.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Coñece moi ben os termos relativos ao reino animal e úsaos correctamente. Páx. 23, Act. 7. • Elabora unha táboa diferenciando as características dos vertebrados empregando correctamente o vocabulario da área. Páx. 23, Act. 7. • Emprega correctamente un procesador de textos para facer unha táboa. Páx. 23, Act. 7. • Coñece o funcionamento e utilidades dos procesadores de texto. Páx. 23, Act. 7. • Busca a información que precisa no texto e tamén na Internet. Páx. 23, Act. 9. <p>Cubre unha táboa correctamente coa información que atopou no texto e na Internet. Páx. 23, Act. 9.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interioriza todos os contidos aprendidos sobre os seres vivos.. Páx. 36, Act. 1. – Completa un mapa conceptual con todos os termos relativos aos seres vivos. Páx. 36, Act. 1. – Comprende a importancia que ten a fotosíntese para que exista vida na Terra. Páx. 25, Act. 5.

<ul style="list-style-type: none"> • Investiga e explica as relacións entre os seres vivos: cadeas alimentarias, poboacións, comunidades e ecosistemas. <i>C. Mat. e bás. en ciencias e tecnoloxía.</i> • Identifica e explica as características das formas de enerxía. <i>C. Mat. e básicas en ciencias e tecnoloxía.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – Explica correctamente en que consiste o proceso da fotosíntese. Páx. 25, Act. 5. – Realiza unha cadea alimentaria correcta con varios animais que se lle propoñen. Páx. 33, Act. 6. – Sabe en que ecosistemas viven os animais que se lle propoñen. Páx. 33, Act. 7. – Comprende o que ocorrería se se rompe unha cadea alimentaria. Páx. 33, Act. 7. – Relaciona cadeas alimentarias con diferentes hábitats naturais e humanizados. Páx. 33, Act. 7. – Coñece o medio físico que se presenta no hábitat da sabana. Páx. 29, Act. 5. <p>Coñece os seres vivos que viven no hábitat da sabana. Páx. 29, Act. 5.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Comprende que a fotosíntese necesita usar enerxía para levarse a cabo. Páx. 25, Act. 5. <p>Explica coherentemente a transformación de enerxía na fotosíntese. Páx. 25, Act. 5.</p>
---	---

UNIDADE 3	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Capacidade para buscar de forma autónoma información na Internet. – Colaboración cos compañeiros e procura de información en parella ou grupo. – Organización adecuada da información que atopa na Internet. – Participación nun debate respectando o proceso alleo de procura de información. – Emprego de todo o material de laboratorio con coidado e responsabilidade. – Organización, limpeza e ordenación de todo o material do laboratorio. – Coñecemento e explicación das funcións do aparello dixestivo. – Coñecemento e nomeamento das partes que forman o tubo dixestivo. – Coñecemento das propiedades dos nutrientes que permiten que cheguen ao sangue. – Coñecemento do percorrido dos nutrientes no aparello dixestivo. – Comprensión da relación de ter auga potable cunha boa saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Traballar de forma cooperativa, coidando a seguridade persoal e allea e as ferramentas e os materiais. • Coñecer o funcionamento de células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas.... • Relacionar determinadas prácticas da vida coa saúde do noso corpo. • Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos... e as súas funcións. • Investigar as características das redondas próximas e valorar o seu coidado.

<ul style="list-style-type: none"> – Coñecemento do proceso de potabilización da auga na actualidade. – Coñecemento e descrición do aparello circulatorio do ser humano. – Coñecemento das funcións que ten o aparello circulatorio no corpo humano. – Coñecemento e explicación de diversos avances da ciencia. – Debate con respecto polos compañeiros sobre os avances en medicina. – Investigación de forma efectiva sobre os aditivos alimentarios. – Opinión comprensiva e respecuosa dos aditivos alimentarios. 	
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estratexias para estudar e traballar eficazmente, en solitario ou en equipo. <i>C. Sociais e cívicas. C. Conc. e expr. Culturais. C. Sent. Iniciativa e esp. empr.</i> • Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade de instrumentos, materiais e tecnoloxías. <i>C. Sociais e cívicas. C. Sentido de iniciativa e esp. emprendedor.</i> • Identifica e describe as características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor... e explica as súas funcións. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expr. Culturais.</i> • Recoñecer estilos de vida saudables e os seus efectos sobre o noso corpo. <i>C. Sociais e cívicas.</i> • Observa, identifica e describe avances da ciencia sobre a saúde. <i>C. Sent. Iniciativa e esp. emprendedor.</i> • Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, etc. e súa función. <i>C. Conc. e expr. sións culturais. C. Sent. Iniciativa e esp. emprendedor.</i> • Investiga e explica as relacións entre os seres vivos: cadeas alimentarias, poboacións, comunidades e ecosistemas. <i>C. Mat. e bás. en ciencias e tecnoloxía.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • É capaz de buscar de forma solitaria e autónoma información na Internet. Páx. 41. Act. 8. • Sabe colaborar cos compañeiros e buscar información en parella ou en grupos na Internet. Páx. 41. Act. 8. • Organiza adecuadamente a información que atopa autonomamente na Internet. Páx. 47. Act. 3. • Participa nun debate cos compañeiros respectando o proceso alleo de procura de información. Páx. 47. Act. 3. • Emprega todo o material de laboratorio con coidado e responsabilidade. Páx. 55. Practica. <p>Organiza, limpa e deixa ordenado todo o material do laboratorio ao rematar a actividade. Páx. 55. Practica.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece e explica as funcións do aparello dixestivo. Páx.40, Act. 1. – Sabe cales son as partes que compoñen o tubo dixestivo. Páx.40, Act. 3 – Sabe as propiedades dos nutrientes que permiten que cheguen ao sangue. Páx.45, Act. 2. – Sabe o percorrido dos nutrientes no aparello dixestivo Páx.45, Act. 2. – Comprende a relación de ter auga potable cunha boa saúde do corpo. Páx.47, Act. 2. <p>Sabe como se potabiliza a auga e explica o proceso comprensiblemente. Páx.47, Act. 2.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Coñece e describe o aparello circulatorio do ser humano. Páx.48, Act. 1. – Coñece as funcións que ten o aparello circulatorio no corpo humano. Páx.48, Act. 1. – Coñece e explica diversos avances da ciencia no ámbito da medicina. Páx.47, Act. 1. – Debate con respecto cos compañeiros sobre os avances da medicina. Páx.47, Act. 1. – Investiga de forma efectiva sobre os aditivos alimentarios que atopamos diariamente nos produtos. Páx.47, Act. 3. <p>Dá a súa opinión de forma comprensiva e respectuosa sobre os aditivos alimentarios. Páx.47, Act. 3.</p>
--	---

UNIDADE 4	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<p>Investigación do que é unha alerxia e exposición oral sobre o tema.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Selección correcta da información útil para falar das alerxias. – Investigación cun compañeiro sobre os músculos que se usan na respiración. – Exposición en parellas sobre o proceso e funcionamento da respiración. – Realización dun debuxo limpo e correcto dun alvéolo pulmonar. – Debuxo correcto e limpo de glóbulos vermellos con frechas de cores. – Coñecemento do aparello respiratorio e exposición oral do tema. – Localización das vías respiratorias e dos pulmóns en debuxos. – Recoñecemento de hábitos saudables e non saudables e listaxe correcta. – Recoñecemento dos hábitos da súa vida cotiá mellorables. – Comprensión dos efectos que o tabaco ten sobre a saúde.. – Exposición oral das consecuencias nocivas do tabaco na saúde. – Coñecemento do aparello urinario e dos seus compoñentes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizar proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións e presentar informes coas conclusións en diferentes soportes. • Identificar os órganos das funcións vitais do corpo humano e relacionalos con hábitos de saúde. • Relacionar determinadas prácticas de vida co adecuado funcionamento do corpo. • Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos... e as súas funcións. • Investigar as características de ecosistemas da súa redonda e valorar o seu coidado.

<ul style="list-style-type: none"> – Nomeamento dos órganos pertencentes ao aparello urinario. – Experimento sobre a respiración humana usando obxectos cotiáns. – Manexo de todos os materiais con responsabilidade e coidado. – Conclusións válidas despois de facer o experimento e de forma comprensible e . – Coñecemento das medidas de precaución que deben tomarse con obxectos cortantes como as tesoiras. 	
<p style="text-align: center;">ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p style="text-align: center;">DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Realizar proxectos, experiencias sinxelas e investi-gacións formulando hipóteses, seleccionando o material e extraendo conclusións. <i>C. Sent. In. E esp. empr.</i> • Presenta un informe oral ou escrito usando soportes variados e recollendo información de diferentes fontes. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expr. Culturais.</i> • Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do ser humano. <i>C. Conc. e expr. Culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Recoñece estilos de vida saudables e os seus efectos sobre o corpo. <i>C. Conc. e expresións culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Recoñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas. <i>C. Conc. e expr. Culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, etc. e súa función. <i>C. Conc. e expresións culturais. C. Sent. Iniciativa e esp. emprendedor.</i> • Observa e rexistra procesos da vida dos seres vivos usando medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados. <i>C. Mat. e básicas en ciencia e tecnoloxía.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Investiga de forma efectiva que é unha alerxia e expón a información. Páx.65, Act. 4. • Selecciona correctamente a información útil para falar das alerxias. Páx.65, Act. 4. • Investiga cun compañeiro ou compañeira que músculos usamos na respiración. Páx.61, Act. 3. • Expón co seu compañeiro ou compañeira como funciona a respiración. Páx.61, Act. 3. • Realiza un debuxo correcto e limpo dun alvéolo pulmonar cun capilar sanguíneo. Páx.63, Act. 7. <p>Debuxa glóbulos vermellos de forma correcta con frechas de cores para indicar as direccións. Páx.63, Act. 7.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece o aparello respiratorio en profundidade e explícao. Páx.60, Act. 1. – Sabe localizar as vías respiratorias e os pulmóns nun debuxo. Páx.60, Act. 1. – Recoñece hábitos saudables e non saudables e explícaos coas súas palabras. Páx.65, Act. 1. – Recoñece que hábitos podería mellorar e escoita as opinións dos demais ao respecto. Páx.65, Act. 1. – Comprende os efectos que o tabaco pode ter sobre a saúde. Páx.65, Act. 2. <p>Expón de forma oral correctamente as consecuencias nocivas do tabaco. Páx.65, Act. 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece en profundidade o aparello urinario e os seus compoñentes. Páx.66, Act. 1. – Nomea correctamente os órganos pertencentes ao aparello urinario. Páx.66, Act. 1.

	<ul style="list-style-type: none"> – Fai un experimento sobre a respiración humana usando obxectos cotiáns de forma correcta. Páx.71, Practica. – Manexa todos os materiais con responsabilidade e coidado. Páx.71, Practica. – Saca conclusións válidas despois de facer o experimento. Páx.71, Practica.
--	---

UNIDADE 5

CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Procura no texto e nas imaxes a información que precisa para facer a actividade. – Organización da información do tema correctamente e realización dun esquema válido. – Expresión oral con corrección das diferenzas da reprodución sexual e asexual. – Coñecemento en profundidade do vocabulario propio do tema e emprego correcto. – Organización e esquematización do percorrido dos espermatozoides no aparello reprodutor feminino. <p>Emprego correcto do vocabulario relativo á reprodución humana.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñecemento en profundidade do aparello reprodutor humano feminino e masculino. – Localización das semellanzas e diferenzas físicas entre homes mulleres. – Descrición moi correcta do aparello reprodutor masculino. – Descrición moi correcta e limpa do aparello reprodutor feminino. – Coñecemento de cales son as células sexuais e exposición oral con corrección. <p>Diferenciación correcta das células sexuais masculinas e femininas.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñecemento perfecto da estrutura do aparello reprodutor masculino. – Nomeamento moi correcto dos órganos do aparello reprodutor masculino. – Comprensión dos cambios que se manifestan nas imaxes da dobre páxina. – Coñecemento das etapas relacionadas co paso do tempo do ser humano. – Descrición correcta das características concretas da idade adulta nun humano. <p>Emprego dunha linguaxe adecuada á exposición oral</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obter información sobre feitos ou fenómenos delimitados, facer predicións e integrar datos observados • Identificar os órganos das funcións vitais do corpo humano e relacionalos con hábitos de saúde. • Coñecer o funcionamento de células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas... • Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos... e as súas funcións. • Investigar as características de ecosistemas da súa redonda e valorar o seu coidado.

e á área.	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Busca, selecciona e organiza información e elabora informes comunicando conclusións. <i>C. Sociais e cívicas. C. Conc. e expresións culturais. C. Dixital. C. Lingüística.</i> • Expressa oralmente e por escritos, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expresións culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do ser humano. <i>C. Conc. e expr. Culturais. C. Sociais e cívicas.</i> • Identifica e describe as características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor... e explica as súas funcións. <i>C. Lingüística. C. Conc. e expr. Culturais</i> • Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, etc. e súa función. <i>C. Conc. e expresións culturais. C. Sent. Iniciativa e esp. emprendedor.</i> • Observa e rexistra procesos da vida dos seres vivos usando medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados. <i>C. Mat. e básicas en ciencia e tecnoloxía.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Busca no texto e nas imaxes a información que precisa para facer a actividade. Páx.79, Act. 6. • Organiza a información do tema correctamente e fai un esquema válido. Páx.79, Act. 6. • Expressa oralmente con corrección as diferenzas da reprodución sexual e asexual. Páx.76, Act. 1. • Coñece en profundidade o vocabulario propio do tema e emprégao correctamente. Páx.76, Act. 1. • Organiza e esquematiza o percorrido dos espermatozoides no aparello reprodutor feminino. Páx.80, Act. 1. <p>Emprega correctamente o vocabulario relativo á reprodución humana. Páx.80, Act. 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece en profundidade o aparello reprodutor humano feminino e masculino. Páx.76, Act. 3. – Localiza as semellanzas e diferenzas físicas entre homes mulleres. Páx.76, Act. 4. – Describe correctamente o aparello reprodutor masculino. Páx.77, Act. 7. – Describe correctamente o aparello reprodutor feminino. Páx.77, Act. 7. – Sabe cales son as células sexuais e expón oralmente con corrección. Páx.77, Act. 7. <p>Diferencia correctamente as células secuais masculinas e femininas. Páx.77, Act. 7.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Coñece perfectamente a estrutura do aparello reprodutor masculino. Páx.77, Act. 8. – Nomea correctamente os órganos do aparello reprodutor masculino. Páx.77, Act. 8. – Comprende os cambios que se manifestan nas imaxes da dobre páxina. Páx.83, Act. 1. – Coñece as etapas relacionadas co paso do tempo do ser humano. Páx.83, Act. 1. – Describe correctamente as características concretas da idade adulta nun humano. Páx.83, Act. 5.

UNIDADE 6	
CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> – Emprego correcto de estratexias para organizar a información que atopa. – Capacidade para facer as actividades de forma solitaria e autónoma. – Comprensión das instrucións do experimento e realización correcta. – Petición de axuda se ten algunha dúbida e aceptación de consellos e críticas construtivas. – Emprego das candeas no experimento pondo en prácticas as medidas de seguridade. <p>Emprego con responsabilidade e coidado de todo o material para facer o experimento.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Comprensión de en que consiste o proceso de combustión. – Identificación en varias imaxes de situacións nas que se produce combustión. – Coñecemento de en que consiste o proceso de oxidación e exposición oral. – Relación de varios materiais que poden sufrir oxidación ou non. – Coñecemento de en que consiste o proceso da fermentación e exposición oral. <p>Investigación do proceso de facer pan e exposición correcta de forma oral.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Identificación e diferenciación correcta de diversos materiais que se empregan para facer máquinas. – Procura de forma efectiva de información sobre a fibra de carbono. – Realización dunha listaxe de obxectos que levan fibra de carbono. – Procura de información sobre diversos materiais máis ou menos modernos, como poden ser o grafeno ou a fibra de vidro. – Coñecemento dos usos e aplicacións que se fan actualmente dos materiais estudados no tema. <p>Identificación de obxectos e máquinas feitas con diversos materiais e por que este material é o elixido</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Traballar de forma cooperativa, coidando a seguridade persoal e allea e as ferramentas e os materiais. • Realizar experiencias sinxelas e e pequenas investigacións sobre fenómenos físicos e químicos da materia. • Coñecer os principios básicos que rexen as máquinas e os aparellos.
ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE	DESCRIPTORES
<ul style="list-style-type: none"> • Utiliza estratexias para estudar e traballar eficazmente, en solitario ou en equipo. <i>C. Sociais e cívicas. C. Conc. e expr. Culturais. C. Senti. Iniciativa e esp. empr.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Emprega correctamente estratexias para organizar a información que atopa. Páx.97, Act. 5. • Sabe facer actividades de forma solitaria e autónoma. Páx.97, Act. 5.

- Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade de instrumentos, materiais e tecnoloxías. *C. Sociais e cívicas. C. Sentido de iniciativa e esp. emprendedor.*
- Identifica e expón as principais características das reaccións químicas: combustión, oxidación e fermentación. *C. Mat. e básicas en ciencia e tecnoloxía. C. Lingüística.*
- Identifica diferentes tipos de máquinas e clasifícaas pola acción que realizan. *C. Mat. e básicas en ciencia e tecnoloxía. C. Conc. e expresións culturais.*

- Comprende as instrucións do experimento e realízaas correctamente. Páx.107, Practica.
- Pide axuda se ten algunha dúbida e acepta consellos e críticas construtivas. Páx.107, Practica.
- Emprega as candeas no experimento pondo en prácticas as medidas de seguridade. Páx.107, Practica.

Emprega con responsabilidade e coidado todo o material para facer o experimento. Páx.107, Practica.

- Comprende en que consiste o proceso de combustión. Páx.104, Act. 1.
- Identifica en varias imaxes situacións nas que se produce combustión. Páx.104, Act. 1.
- Coñece en que consiste o proceso de oxidación e expón oralmente. Páx.105, Act. 4.
- Relaciona varios materiais que poden sufrir oxidación ou non. Páx.105, Act. 4.
- Coñece en que consiste o proceso da fermentación e expón oralmente. Páx.105, Act. 7.

Investiga o proceso de facer pan e expón correctamente de forma oral. Páx.105, Act. 7.

- Identifica e diferencia correctamente diversos materiais que se empregan para facer máquinas. Páx.101, Act. 1.
- Busca de forma efectiva información sobre a fibra de carbono. Páx.101, Act. 1.
- Fai unha listaxe de obxectos que levan fibra de carbono. Páx.101, Act. 1.
- Busca información sobre diversos materiais máis ou menos modernos, como poden ser o grafeno ou a fibra de vidro. Páx.101, Act. 2.
- Coñece os usos e aplicacións que se fan actualmente dos materiais estudados no tema. Páx.101, Act. 2.

Identifica obxectos e máquinas feitas con diversos materiais e por que este material é o elixido para ese obxecto ou máquina. Páx.101, Act. 2.

CONTENIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> - Procura de información sobre as vantaxes de usar o transporte colectivo ou a bicicleta. - Organización da información que atopou e realización dunha boa exposición oral. - Realización dunha investigación preguntándolles aos pais sobre os medios de transporte da súa época. - Recompilación correcta da información e exposición oral na clase. - Emprego correcto de todo o vocabulario relativo á enerxía. <p>Coñecemento de que tipos de enerxía existen e exposición correcta de forma oral.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación en varias imaxes do tipo de enerxía que aparece nelas. - Nomeamento de forma correcta das enerxías que aparecen nunhas imaxes. - Localización na súa vida cotiá de diversos tipos de enerxía e exposición oral. - Identificación das formas de enerxía que usan os electrodomésticos da súa casa. - Coñecemento de que tipo de enerxía usan unha serie de obxectos propostos nunha listaxe. <p>Expresión oral correcta dos tipos de enerxía que coñece e polas que se lle pregunta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diferenciación de diversos tipos de máquinas tanto en imaxes como facendo unha listaxe propia das que coñece da súa vida cotiá. - Clasificación das máquinas que ve nas imaxes segundo o seu uso ou utilidade. - Coñecemento de que tipo de enerxía emprega cada unha das máquinas que ve nas imaxes. - Nomeamento correcto de todas as máquinas que aparecen no tema. - Clasificación dunhas máquinas segundo sexan térmicas ou eléctricas e exposición oral. <p>Coñecemento profundo de todo o vocabulario propio do tema e da área e emprego correcto en todas as súas producións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obter información sobre feitos ou fenómenos delimitados, facer predicións e integrar datos observados • Coñecer as características das fontes de enerxía e relacionalas co desenvolvemento enerxético sostible. • Coñecer os principios básicos que rexen as máquinas e os aparellos.
<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE</p>	<p>DESCRIPTORES</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Busca, selecciona e organiza información e elabora informes comunicando conclusións.C. 	<ul style="list-style-type: none"> • Busca información sobre as vantaxes de usar o transporte colectivo ou a bicicleta. Páx.110, Act. 2.

Sociais e cívicas. C. Conc. e expresións culturais. C. Dixital. C. Lingüística.

- Expressa oralmente e por escritos, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área. *C. Lingüística. C. Conc. e expresións culturais. C. Sociais e cívicas.*

- Identifica e explica as características das formas de enerxía. *C. Mat. e básicas en ciencias e tecnoloxía.*

- Identifica diferentes tipos de máquinas e clasifícaas pola acción que realizan. *C. Mat. e básicas en ciencia e tecnoloxía. C. Conc. e expresións culturais.*

- Organiza a información que atopou e fai unha boa exposición oral. Páx.110, Act. 2.

- Fai unha investigación preguntándolles aos pais sobre os medios de transporte da súa época. Páx.111, Act. 6.

- Recompila correctamente a información e expón oralmente na clase. Páx.111, Act. 6.

- Emprega correctamente o vocabulario relativo á enerxía. Páx.112, Act. 1.

Sabe que tipos de enerxía existen e expón correctamente de forma oral. Páx.112, Act. 1.

- Identifica en varias imaxes o tipo de enerxía que aparece nelas. Páx.112, Act. 3.

- Nomea de forma correcta as enerxías que aparecen nunhas imaxes. Páx.112, Act. 3.

- Localiza na súa vida cotiá diversos tipos de enerxía e expón oralmente. Páx.112, Act. 4.

- Identifica as formas de enerxía que usan os electrodomésticos da súa casa. Páx.112, Act. 4.

- Sabe que tipo de enerxía usan unha serie de obxectos propostos nunha listaxe. Páx.113, Act. 7.

Expressa de forma oral correctamente os tipos de enerxía que coñece e polas que se lle pregunta. Páx.113, Act. 7.

- Diferencia diversos tipos de máquinas tanto en imaxes como facendo unha listaxe propia das que coñece da súa vida cotiá. Páx.124, Act. 1.

- Clasifica as máquinas que ve nas imaxes segundo o seu uso ou utilidade. Páx.124, Act. 1.

- Sabe que tipo de enerxía emprega cada unha das máquinas que ve nas imaxes. Páx.124, Act. 3.

- Nomea correctamente todas as máquinas do tema. Páx.124, Act. 3.

- Clasifica unhas máquinas segundo sexan térmicas ou eléctricas e expón de forma oral. Páx.125, Act. 6.

Coñece en profundidade todo o vocabulario propio do tema e da área e emprégao de forma correcta nas súas producións. Páx.125, Act. 6.

Metodoloxía

No marco da Programación Didáctica inclúese os obxectivos que garanten as competencias clave, segundo o currículo, asumilos como obxectivos de centro e determinar a participación de cada unha

das áreas do currículo na consecución das competencias.

O carácter multidisciplinar de moitas das competencias afástase da concepción do currículo como un conxunto de compartimentos estancos entre as diversas áreas e materias e por iso require unha coordinación de actuacións docentes onde o traballo en equipo debe ser unha constante.

Debemos buscar situacións próximas aos alumnos para que estes poidan aplicar en diferentes contextos os contidos dos catro saberes que forman cada unha das competencias (saber, saber facer, saber ser e saber estar). Así mesmo, creará contextos e situacións que representen retos para os alumnos; que os inviten a cuestionarse os seus saberes actuais; que os obriguen ampliar a súa perspectiva e a contrastar os seus pareceres cos dos seus compañeiros, a xustificar e a interpretar con rigor, etc.

Para traballar as competencias clave relacionadas co dominio emocional e as habilidades sociais terán un especial protagonismo as actividades de planificación e execución de tarefas en grupo que favorezan o diálogo, a escoita, a cooperación e a confrontación de opinións.

Recursos Didácticos

- Libro de texto.
- *Enderezos da Internet*. Cada tema dispón de enderezos da Internet que serven para reforzar e complementar os contidos, habilidades e competencias traballadas en cada tema.
- *Actividades de Avaliación Inicial*. Unha páxina de actividades deseñadas para avaliar os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o estudo de cada un dos temas.
- *Actividades de Reforzo e Ampliación*. Unha páxina de actividades de reforzo e outra de ampliación permiten consolidar os coñecementos dos contidos do tema e ampliar algúns aspectos importantes.
- *Actividades de Avaliación Final*. Dez preguntas seguindo o modelo das avaliacións de diagnóstico para a Educación Primaria permiten avaliar o nivel de logro de cada un dos Estándares de Aprendizaxe acadado polos alumnos.

Avaliación

Avaliación Inicial: Valoraremos os coñecementos previos que se teñen sobre cada un dos aspectos avaliados establecendo se:

- Son suficientes.
- Se deben mellorar.

– Se se descoñecen.

Avaliación Continua:

- Rexistro da observación do caderno do alumnado.
- Observación directa do traballo diario, da súa actitude e da participación da aula.
- Análise e valoración das tarefas creadas para a avaliación.

Avaliación Final: Realizarase unha Avaliación Final dos diferentes temas.

Atención a diversidade

- Actividades de reforzo.
- Reforzo individual por parte da tutor/a
- Actividades de ampliación propostas na guía didáctica.
- Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede.

TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS – Curso 2022-2023 CIENCIAS SOCIAIS 6º Nivel

DATAS	PRIMEIRO TRIMESTRE
<p>12 – IX</p> <p>7 - X</p>	<p>Título 1: O relevo e a hidrografía en España.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Describir as características máis destacadas do relevo de España. • Situar a Meseta e describir as súas características xerais e os principais elementos do relevo da Meseta. • Describir os principais elementos do relevo que bordean a Meseta e situar as súas depresións exteriores. • Coñecer o relevo insular e as súas características xerais. • Localizar as costas da península e describir as súas principais características e elementos. • Coñecer o relevo de Galicia. • Coñecer o medio en España e en Galicia, o medio natural, os problemas ambientais e os espazos protexidos. • Nomear e localizar no mapa as diferentes vertentes hidrográficas e os grandes ríos de España. • Coñecer e identificar as principais características dos ríos de España segundo a vertente á que pertencen. • Coñecer e identificar as principais características da hidrografía nos arquipélagos canario e balear.
<p>10 -X</p> <p>11– XI</p>	<p>Título 2: O medio físico de Europa. Os problemas ambientais</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificar as principais unidades do relevo de Europa os seus climas e a súa rede hidrográfica, localizándoas nun mapa. • Describir os principais elementos do relevo do continente europeo. • Analizar e localizar o relevo de costas de Europa e describir as súas principais características e elementos. • Coñecer a hidrografía de Europa. Os elementos e características dos mares, lagos, ríos... • Coñecer o clima das zonas temperada e fría propias do clima europeo. • Explicar a influencia do comportamento humano no medio natural,

	identificando o uso sustentable dos recursos naturais propoñendo unha serie de medidas necesarias para o desenvolvemento territorial sustentable das sociedades, especificando os seus efectos positivos.
14- XI 9 - XII	<p>Título 3: Sectores económicos. Educación financeira</p> <ul style="list-style-type: none"> • Describir e explicar os sectores da produción en Europa. • Describir e explicar as actividades do sector primario e do sector secundario en España. • Describir e explicar as actividades do sector terciario en España. • Coñecer os sectores da produción en Galicia. <p>Definir o diñeiro e explicar os diferentes tipos de gasto e como xerar o aforro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definir o consumo e a publicidade e a relación que se establece entre eles. • Coñecer que é a empresa e para que serve e saber clasificalas segundo diversos criterios. • Comprender un proceso industrial identificando os pasos que se levan a cabo na elaboración do aceite de oliva.
12 -XII 22 - XI	REPASO E AVALIACIÓN
DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
9 – I 17-- II	<p>Título 4: España e a Unión Europea.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer a situación e os límites da Europa e da Unión Europea. • Coñecer as características da poboación europea. • Dar a coñecer a Unión Europea, saber os seus obxectivos e apreciar as vantaxes que ten pertencer á Unión. • Achegarse á historia da Unión Europea, aos seus tratados e ampliacións, ver como se foi conformando o que é hoxe a Unión. • Recoñecer as distintas institucións da Unión Europea, como se organizan e as súas funcións. • Coñecer como é o sistema monetario europeo de moeda única, o euro. • Coñecer e valorar a diversidade social e cultural dos europeos.

<p>23 – II</p> <p>17 – III</p>	<p>Título 5 : España no século XIX</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer España na Idade Contemporánea: o século XIX. • Achegarse aos principais acontecementos da Idade Contemporánea como a guerra da Independencia e o labor das Cortes de Cádiz (1808-1813). • Analizar a evolución política desde o reinado de Fernando VII ata a rexencia de María Cristina (1814-1902). • Identificar as transformacións económicas e sociais do século XIX. • Analizar as manifestacións artísticas e o desenvolvemento da cultura da España do século XIX.
<p>20 – III</p> <p>31 – III</p>	<p>REPASO E AVALIACIÓN</p>
<p>DATAS</p>	<p>TERCEIRO TRIMESTRE</p>
<p>11 – IV</p> <p>9– VI</p>	<p>Título 6: ESPAÑA NOS SÉCULOS XX E XXI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dar a coñecer España na Idade Contemporánea: os séculos XX e XXI. • Coñecer o reinado de Alfonso XIII e a ditadura de Primo de Rivera (1902-1931). • Estudar a Segunda República e a Guerra Civil (1931-1939), a ditadura de Franco (1939-1975), a transición á democracia e a Constitución de 1978. • Analizar a nosa historia recente. A organización política da España actual. • Coñecer o papel de España na Unión Europea. • Analizar as manifestacións artísticas e o desenvolvemento da cultura da España dos séculos XX e XXI.

12 - VI	REPASO E AVALIACIÓN
21 - VI	

UNIDADE 1. O RELEVO E A HIDROGRAFÍA EN ESPAÑA.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Describir as características máis destacadas do relevo de España. • Situar a Meseta e describir as súas características xerais e os principais elementos do relevo da Meseta. • Describir os principais elementos do relevo que bordean a Meseta e situar as súas depresións exteriores. • Coñecer o relevo insular e as súas características xerais. • Localizar as costas da península e describir as súas principais características e elementos. • Coñecer o relevo de Galicia. • Coñecer o medio en España e en Galicia, o medio natural, os problemas ambientais e os espazos protexidos. • Nomear e localizar no mapa as diferentes vertentes hidrográficas e os grandes ríos de España. • Coñecer e identificar as principais características dos ríos de España segundo a vertente á que pertencen. • Coñecer e identificar as principais características da hidrografía nos arquipélagos canario e balear. • Utilizar con rigor e precisión o vocabulario adquirido sobre a paisaxe dos ríos, os seus elementos e as súas características. • Realizar traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñan a busca, a selección e a organización de textos e imaxes de carácter xeográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de España: características xerais. O mapa físico de España. 	1. Describir e explicar as características xerais do relevo de España.	1.1. Describe as características máis destacadas do relevo de España.	CCL, CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo do interior peninsular: a Meseta e os seus sistemas montañosos; os sistemas montañosos que bordean a Meseta, os sistemas montañosos exteriores á Meseta; as depresións exteriores á Meseta. 	2. Describir e situar o relevo de interior de España.	2.1. Describe e explica as diferentes unidades que forman o relevo do territorio español.	CCL, CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de costa de España. 	3. Coñecer as costas españolas.	3.1. Describe as características principais das costas da península e dos arquipélagos balear e canario.	CCL CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de Galicia. 	4. Coñecer o relevo de Galicia.	4.1. Coñece e sitúa nun mapa o relevo de Galicia.	CMCT, CD, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • Os espazos protexidos de España e de Galicia. A intervención humana no medio. 	5. Explicar que é un espazo protexido e coñecer as principais características dun parque nacional.	5.1. Sitúa nun mapa os principais espazos protexidos de España.	CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> • A hidrografía. O río; elementos e características dun río. 	6. Explicar que é un río e cales son os seus principais elementos. 7. Coñecer as características dos ríos e os factores que as determinan.	6.1. Define río e explica os principais elementos que o compoñen. 7.1. Coñece as características dos ríos e os factores que as determinan.	CCL, CMCT, CD, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • Concas e vertentes hidrográficas. • Os ríos da vertente cantábrica: os ríos que desembocan no mar Cantábrico. • Os ríos da vertente atlántica: os ríos que desembocan no océano Atlántico. • Os ríos da vertente mediterránea: os ríos que desembocan no mar Mediterráneo • A hidrografía dos arquipélagos. 	8. Nomear e localizar no mapa os ríos que desembocan nas tres vertentes peninsulares. 9. Coñecer as características das augas dos arquipélagos.	8.1. Nomea e localiza no mapa os ríos que desembocan nas tres vertentes peninsulares. 9.1. Coñece as características das augas das Illas Baleares e das Illas Canarias.	CCL, CMCT, CD, CAA

UNIDADE 1. O RELEVO E A HIDROGRAFÍA EN ESPAÑA.

DESCRIPCIÓN DA UNIDADE

Esta unidade didáctica ten como obxectivo o estudo do relevo e dos ríos de España. Os devanditos contidos trataranse de acordo coa seguinte secuencia didáctica, que é a que se suxire para ter un eixe condutor sobre o que fundamentar o proceso de ensinanza-aprendizaxe:

- Lembraremos e afianzaremos os contidos que sobre o relevo de interior e as costas se iniciaron en cursos anteriores.
- Seguidamente, analizaremos e desenvolveremos a paisaxe de interior da península ibérica centrando a atención na Meseta e nos seus sistemas montañosos, os sistemas que a bordean, os sistemas montañosos exteriores a ela e as dúas depresións exteriores á Meseta.
- Analizaremos a paisaxe costeira de xeito xeral para seguir cunha presentación máis específica das costas atlánticas e das costas mediterráneas peninsulares.
- Seguiremos co estudo do relevo de Galicia e dos espazos protexidos de España e de Galicia.
- Recordaremos tamén e afianzaremos os contidos sobre os ríos que se iniciaron en cursos anteriores: os seus elementos e as súas características. Igualmente, repasaranse aquelas aprendizaxes que se adquiriron nas unidades didácticas anteriores, principalmente os mapas físicos, a localización da península ibérica e os territorios que forman España.
- Iniciarase a unidade didáctica cunha aproximación ao concepto de río, aos seus elementos e ás súas características.
- A continuación, analizaremos e desenvolveremos as características dos ríos segundo a vertente na que desembocan.
- Seguidamente estudaremos a hidrografía nos arquipélagos.
- Nas últimas páxinas desenvolveranse dúas tarefas competenciais, co fin de adquirir o logro das competencias básicas, en relación cos contidos tratados ao longo da unidade, así como un repaso desta para afianzar os devanditos contidos e os do segundo trimestre do curso.

ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS

MODELOS METODOLÓXICOS

- Modelo discursivo/expositivo.
- Modelo experiencial.
- Obradoiros.
- Aprendizaxe cooperativa.
- Traballo por tarefas.
- Traballo por proxectos.
- Outros.

PRINCIPIOS METODOLÓXICOS

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Motivación.
- Personalización.
- Inclusión.
- Interacción.
- Significatividade.
- Funcionalidade.
- Globalización.
- Avaliación formativa.
- Outros.

AGRUPAMENTO

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.
- Parellas.
- Pequeno grupo.
- Gran grupo.
- Grupo interclase.
- Outros.

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO

Comunicación lingüística.	Comprender o sentido dos textos escritos.	Le de forma comprensiva o texto «O río ao que lle gustaba o viño», así como os diferentes contidos e tarefas desenvolvidos na unidade, de forma individual e colectiva.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	Aplicarlle as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.	Resolve problemas matemáticos relacionados coa lonxitude dos ríos españois.
Competencia dixital.	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza as TIC para a busca de información nas actividades consideradas e a elaboración de traballos (ríos máis longos do mundo...).
Aprender a aprender.	Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.	Aplica os contidos e as aprendizaxes relacionadas cos traballos que se realizan sobre os ríos da súa comunidade.
	Intelixencias múltiples: desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Ten capacidade para planificar e desenvolver as tarefas.
Competencias sociais e cívicas.	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	É consciente e pon en práctica normas para aforrar auga e conservar limpos os ríos.
	Educación en valores: aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Esfórzase e persevera na súa aprendizaxe: atende, participa e realiza as actividades con interese.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Identifica os seus erros na tarefa.
Conciencia e expresións culturais.	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Desenvolve o sentido do gusto e a estética á hora de realizar o diagrama de barras sobre a lonxitude dos ríos, así como noutros traballos.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	

UNIDADE 2. O MEDIO FÍSICO DE EUROPA. OS PROBLEMAS AMBIENTAIS.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Identificar as principais unidades do relevo de Europa os seus climas e a súa rede hidrográfica, localizándoas nun mapa. • Describir os principais elementos do relevo do continente europeo. • Analizar e localizar o relevo de costas de Europa e describir as súas principais características e elementos. • Coñecer a hidrografía de Europa. Os elementos e características dos mares, lagos, ríos... • Coñecer o clima das zonas temperada e fría propias do clima europeo. • Explicar a influencia do comportamento humano no medio natural, identificando o uso sustentable dos recursos naturais propoñendo unha serie de medidas necesarias para o desenvolvemento 	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de interior de Europa: as grandes chairas e mesetas. Os macizos e os sistemas montañosos. 	1. Describir e localizar o relevo de interior do continente europeo.	1.1. Explica as características do relevo de interior de Europa.	CCL, CMCT, CD
			1.2. Localiza nun mapa as principais unidades do relevo de interior de Europa.	CMCT, CD, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • O relevo de costa de Europa: penínsulas, golfos, cabos, fiordes, rías e illas. 	2. Describir e explicar as características xerais do relevo de costa de Europa.	2.1. Describe as características máis destacadas do relevo costeiro de Europa.	CCL, CMCT, CD
			2.2. Localiza nun mapa e explica as diferentes unidades que forman o relevo costeiro do territorio europeo.	CMCT, CD, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • A hidrografía de Europa. Océanos e mares que rodean a Europa. Lagos e ríos europeos. 	3. Coñecer a hidrografía. Os elementos e características dos ríos e lagos europeos.	3.1. Recoñece os principais elementos e características dos ríos e lagos europeos.	CMCT, CD, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • O clima, a vexetación e a fauna de Europa: os climas da zona temperada, os climas da zona fría. 	4. Explicar e describir os diferentes tipos de clima de Europa.	4.1. Clasifica os climas europeos.	CCL, CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> • Os problemas ambientais: a degradación, a contaminación e a sobreexplotación de 	5. Explicar a influencia do comportamento humano no medio natural..	5.1. Describe e analiza o efecto da acción humana na conservación e transformación do medio natural.	CCL, CMCT, CD, CAA

<p>territorial sustentable das sociedades, especificando os seus efectos positivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Explicar as consecuencias que teñen as nosas accións cotiás sobre o medio e que poden impedir o freo do cambio climático e, xa que afectarlle ao noso futuro. 	<p>recursos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conservación e protección do medio natural: a acumulación de residuos. A reciclaxe. 		<p>5.2. Explica algúns efectos de contaminación sobre as persoas, animais, plantas e os seus ámbitos, e achega alternativas para previla ou reducila.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>
---	--	--	---	------------------------------

UNIDADE 2. O MEDIO FÍSICO DE EUROPA. OS PROBLEMAS AMBIENTAIS.

<p>DESCRICIÓN DA UNIDADE</p>	<p>A presente unidade didáctica ten como obxecto de estudo aprofundar en contidos tratados en niveis anteriores, concretamente ampliando aqueles que versan sobre o relevo, a hidrografía e o clima do continente europeo. Os devanditos contidos trataranse realizando a seguinte secuencia didáctica, que é a que se suxire para ter un eixe condutor sobre o que fundamentar o proceso de ensinanza-aprendizaxe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recordaremos e afianzaremos os contidos que sobre o relevo se iniciaron en cursos anteriores, e repasaranse aquelas aprendizaxes que se adquiriron sobre os mapas físicos e a localización do continente europeo. • Iniciarase a unidade didáctica cunha visión das características xerais do relevo do continente. • Deseguido, analizaremos e desenvolveremos a paisaxe de interior do continente europeo centrándonos en primeiro lugar no relevo de interior organizado arredor dunha gran chaira central rodeada de mesetas, macizos antigos e cordilleiras. • Continuaremos analizando a paisaxe costeira e os distintos accidentes xeográficos que presenta: penínsulas, golfos, cabos, fiordes, rías e illas. • Continuaremos co estudo da hidrografía de Europa. As características principais dos océanos e mares, dos ríos e dos lagos europeos. • Posteriormente introduciranse os contidos relacionados co clima de Europa. As características principais do clima nas zonas fría e temperada do continente. • Continuaremos analizando diferentes problemas ambientais como a degradación, a contaminación e a sobreexplotación de recursos. • Seguidamente, estudaranse a acumulación de recursos e a importancia da reciclaxe, así como outras accións que traballan pola mellora e polo respecto do ámbito e do medio. • Nas últimas páxinas desenvolveranse dúas tarefas competenciais co fin de adquirir o logro das competencias básicas en relación cos contidos tratados ao longo da unidade, así como un repaso desta para afianzar os devanditos contidos. 			
<p>ORIENTACIÓNS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p>	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p>	<p>AGRUPAMENTO</p>	

<p>METODOLÓXICAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p style="padding-left: 20px;">Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa.

			• Registros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido dos textos escritos.	Lectura comprensiva do texto «Unha <i>scout</i> no Pireneo francés», así como dos diferentes contidos, tarefas e actividades desenvolvidas na unidade, de forma individual e colectiva.
		Expresar oralmente, de forma ordenada e clara, calquera tipo de información.	Interpretación de mapas físicos sobre o relevo e a hidrografía de Europa.
		Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Realización das tarefas e actividades propostas.
	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	Interactuar co ámbito de xeito respectuoso.	Desenvolve e recoñece actitudes favorables para a conservación e o mantemento do relevo e da paisaxe de Europa.
		Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, distancias, porcentaxes...) en situacións cotiás.	Utiliza datos numéricos, algoritmos matemáticos, porcentaxes..., para resolver problemas relacionados co relevo, coa hidrografía e co clima de Europa.
Competencia dixital.	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Atopa información axeitada para resolver as diferentes actividades propostas.	

		Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza a internet para buscar información e outros recursos de aprendizaxe.
	Aprender a aprender.	Planificar recursos necesarios e pasos que hai que realizar no proceso de aprendizaxe.	Sigue os pasos establecidos para a resolución de problemas da vida cotiá e para organizar información dada.
		Intelixencias múltiples: Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Representa ideas e conceptos en esquemas ou gráficos simples.
	Competencias sociais e cívicas.	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	Compórtase segundo as normas establecidas en traballos cooperativos e grupais.
		Educación en valores: Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para a resolución de conflitos.	Resolve conflitos e situacións problemáticas a través do diálogo segundo unhas normas establecidas.
	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Identifica os seus erros na tarefa.
		Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.	Colabora e participa activamente nas tarefas grupais.
	Conciencia e expresións culturais.	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	É consciente da necesidade de establecer relacións de respecto e solidariedade con persoas doutras culturas que conviven no seu ámbito inmediato.
		Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Realiza o traballo con pulcritude.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 3. SECTORES ECONÓMICOS. EDUCACIÓN FINANCEIRA

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS	
<ul style="list-style-type: none"> • Describir e explicar os sectores da produción en Europa. • Describir e explicar as actividades do sector primario e do sector secundario en España. • Describir e explicar as actividades do sector terciario en España. • Coñecer os sectores da produción en Galicia. • Definir o diñeiro e explicar os diferentes tipos de gasto e como xerar o aforro. • Coñecer que é a empresa e para que serve e saber clasificalas segundo diversos criterios. • Definir o consumo e a publicidade e a relación que se establece entre eles. • Comprender un proceso industrial identificando os pasos que se levan a cabo na elaboración do aceite de 	<ul style="list-style-type: none"> • Os sectores da produción en Europa: sector primario, sector secundario e sector terciario. 	1. Describir e explicar os sectores da produción en Europa.	1.1. Describe e explica os sectores da produción en Europa.	CCL, CMCT, CD	
	<ul style="list-style-type: none"> • O sector primario e o sector secundario de España: a agricultura, a gandería, a pesca, a explotación forestal, a minería, as fontes de enerxía, as actividades industriais. 	2. Describir e explicar as diversas actividades no sector primario e no secundario en España.	2.1. Describe e explica a agricultura de secano e a agricultura de regadío.	2.1. Describe e explica a agricultura de secano e a agricultura de regadío.	CCL, CMCT, CD
				2.2. Explica que é a gandería e distingue diversos tipos de gandería.	CCL, CMCT, CD
				2.3. Describe que é a pesca e distingue entre pesca de altura e pesca de baixura.	CCL, CMCT, CD
				2.4. Explica que é a explotación forestal.	CCL, CMCT,
	3. Describir e explicar as actividades do sector secundario en España.	3.1. Describe que é a minería e distingue entre minas subterráneas e minas a ceo aberto.	CCL, CMCT, CD		
			3.2. Describe e distingue entre fontes de enerxía tradicionais ou non-renovables e fontes de enerxía alternativas ou renovables.	CCL, CMCT, CD	

UNIDADE 3. SECTORES ECONÓMICOS. EDUCACIÓN FINANCEIRA				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
oliva.			3.3. Describe e distingue o traballo artesanal.	CCL, CMCT
			3.4. Describe as principais industrias de España distinguindo entre industrias de base, de bens de equipo e de bens de consumo.	CCL, CMCT, CD
	<ul style="list-style-type: none"> O sector terciario en España: o comercio e o transporte, o turismo, outros servizos do sector terciario. 	4. Describir e explicar as actividades do sector terciario, o comercio, o transporte e o turismo en España.	4.1. Describe e explica a actividade comercial.	CCL, CMCT,
			4.2. Explica e diferencia entre comercio interior e exterior.	CCL, CMCT, CD
			4.3. Describe que é o transporte.	CCL, CMCT, CD
			4.4. Explica e diferencia entre transporte terrestre, marítimo e aéreo.	CCL, CMCT, CD
		5. Describir e explicar as actividades do sector terciario, o turismo e outras actividades terciarias.	5.1. Describe e explica que é o turismo.	CCL, CMCT, CD
			5.2. Describe os diversos tipos ou actividades de turismo segundo o destino elixido	CCL, CMCT,

UNIDADE 3. SECTORES ECONÓMICOS. EDUCACIÓN FINANCEIRA

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
			polos turistas.	CD
			5.3. Describe outros tipos de servizos: ensino, sanidade, medios de comunicación e servizos públicos.	CCL, CMCT, CD
	• Os sectores da produción en Galicia.	6. Coñecer os sectores de produción de Galicia.	6.1. Coñece a produción de Galicia nos sectores primario, secundario e terciario.	CCL, CMCT
	• O diñeiro e o aforro: o diñeiro e os tipos de gasto, o aforro.	7. Definir e explicar o diñeiro e o aforro.	7.1. Define o diñeiro e coñece a súa historia.	CCL, CMCT,
			7.2. Define e explica que é o aforro.	CCL, CMCT,
	• O consumo e a publicidade.	8. Definir e explicar o consumo e a publicidade.	8.1. Define o consumo.	CCL, CMCT
			8.2. Define a publicidade e explica para que serve.	CCL, CMCT
	• A empresa: tipos de empresas, clasificación.	9. Clasificar os diferentes tipos de empresas segundo diversos criterios.	9.1. Clasifica as empresas segundo a súa actividade económica, o capital que as crea, o tipo de actividade que realizan e en función do número de traballadores que teñan.	CMCT, CAA, CD

UNIDADE 3. SECTORES ECONÓMICOS. EDUCACIÓN FINANCEIRA

<p>DESCRICIÓN DA UNIDADE</p>	<p>Nesta unidade didáctica estudaremos os sectores económicos en España e Europa e en Galicia. As actividades que se desenvolven nos diferentes sectores e o índice de ocupación da poboación en España e en Galicia nos diferentes sectores económicos e afondarase no estudo da educación financeira, tendo en conta a secuencia didáctica que suxire un eixe condutor sobre o que fundamentar o proceso de ensinanza e aprendizaxe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizaranse as principais actividades ás que se dedica nos diferentes sectores económicos Europa, España e Galicia. Sector primario: agricultura, gandería, pesca e explotación forestal. Sector secundario: minería, produción de enerxía, construción e actividades industriais. Sector terciario: transporte, comercio e turismo. • Afondaremos en conceptos relacionados co tema traballado como diñeiro, aforro, consumo, etc. • Así mesmo, o noso alumnado afondará no concepto de empresa. • Analizaranse as principais características das diferentes empresas segundo a súa tipoloxía. • Por último, achegaremos os nosos alumnos e alumnas aos conceptos de publicidade e consumo e a relación que se establece entre eles. Intentaremos fomentar un consumo intelixente e responsable conectando os contidos da unidade con actitudes positivas relacionadas co aforro e co coidado do medio. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento

	☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en	Usa diferentes medios de información para ampliar vocabulario: libro de texto, dicionario, ordenador... Interpreta oralmente os factores que inflúen no cambio climático.

		contextos reais e en calquera materia.	
	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Desenvolve capacidade para planificación e desenvolver as tarefas.
	Competencia dixital.	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Toma conciencia e pon en práctica normas de seguridade no traballo.
	Aprender a aprender.	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Desenvolve capacidade para planificación e desenvolver as tarefas.
		Intelixencias múltiples: Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve capacidade para entender mellor a súa vida e para desenvolverse eficazmente.
	Competencias sociais e cívicas.	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Participación de forma activa na mellora e na conservación do planeta reducindo os factores que inflúen no cambio climático.
		Educación en valores: Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Participa en diálogos e debates sobre a necesidade de respectar as normas de convivencia.
	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Realiza actividades interactivas vinculadas á unidade.
		Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	Desenvolve capacidade para planificación e desenvolver as tarefas.
	Conciencia e expresións culturais.	Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.	É consciente da necesidade de respectar e valorar o patrimonio natural do planeta.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 4. A POBOACIÓN E A ORGANIZACIÓN POLÍTICA.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer como se estuda a poboación e como se contabiliza. • Definir conceptos poboacionais que se utilizan para o estudo da poboación. • Coñecer o crecemento natural e o crecemento real da poboación española e galega. • Explicar a distribución e a evolución demográfica española e galega representándoas con distintas formas de gráficos. • Clasificar a poboación española en relación co traballo. • Definir como é a composición e organización territorial de España. • Explicar a importancia da constitución para o funcionamento do Estado español. • Explicar a división de poderes do Estado e as 	<ul style="list-style-type: none"> • A poboación de España (I): a natalidade e a mortalidade, a emigración e a inmigración. 	1. Definir conceptos poboacionais que se utilizan para o estudo da poboación.	1.1. Define natalidade e mortalidade, crecemento natural e crecemento real.	CCL, CSEC, SIEP
	<ul style="list-style-type: none"> • A poboación española (II): a distribución da poboación, a poboación e as migracións, a poboación e o traballo. 	2. Coñecer a poboación total de España, o seu crecemento natural e o seu crecemento real, e a súa distribución.	2.1. Coñece a poboación total de España, o seu crecemento natural e o seu crecemento real.	CCL, CMCT, CAA, CSEC, CD
			2.2. Describe a distribución xeográfica da poboación española.	
			2.3. Coñece os movementos migratorios de España.	
			2.4. Clasifica a poboación española en relación co traballo, distinguindo entre poboación activa e poboación non activa.	
	<ul style="list-style-type: none"> • A poboación en Galicia: unha distribución desigual, con escaso crecemento, elevada emigración e envellecida. 	3. Coñecer a poboación total de Galicia, e as súas características principais.	3.1. Coñece a poboación total de Galicia, o seu crecemento natural e o seu crecemento real.	CCL, CMCT, CAA, CSEC, CD
3.2. Describe a distribución xeográfica da poboación galega.				

<p>institucións que se encargan destes, así como as súas atribucións como garantías que son recollidas na constitución.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer as institucións de goberno dos municipios e das comunidades autónomas, así como as súas funcións e atribucións respectivas. • Traballar con datos reais de poboación e facer e interpretar pirámides de poboación. • Desenvolver estratexias de respecto á diversidade humana e cultural da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> • A organización territorial de España: os municipios, as provincias e as comunidades autónomas. 	<p>4. Definir como é a composición e organización territorial de España.</p>	<p>4.1. Define a organización do territorio español.</p>	<p>CCL, CMCT, CD</p>		
			<p>4.2. Describe a formación dos municipios.</p>			
			<p>4.3. Describe e identifica as provincias e as comunidades autónomas.</p>			
	<ul style="list-style-type: none"> • O goberno de España: a constitución, o xefe de Estado, o goberno central, a cortes xerais e os tribunais de xustiza. 	<p>5. Explicar a importancia da constitución para o funcionamento do Estado español.</p>	<p>5.1. Identifica os principios democráticos máis importantes establecidos na constitución.</p>	<p>CAA, CMCT, CSEC, CEC</p>		
			<p>6. Comprender a división de poderes do Estado e as institucións que se encargan destes, así como as atribucións recollidas na constitución para cada un deles.</p>		<p>6.1. Identifica o poder executivo, o goberno central, e explica a súa composición e o seu labor.</p>	<p>CSEC, CEC, CMCT</p>
					<p>6.2. Identifica o poder legislativo, as cortes xerais e as cámaras que a compoñen, e explica a súa función e organización.</p>	
		<p>6.3. Coñece as funcións dos xuíces e maxistrados que compoñen os tribunais de xustiza, o poder xudicial.</p>				

	<ul style="list-style-type: none"> Os gobernos municipal e autonómico: o goberno municipal e o goberno autonómico. 	<p>7. Coñecer as institucións de goberno dos municipios, das provincias e das comunidades autónomas e as súas atribucións.</p>	7.1. Coñece os municipios, o goberno municipal e os concellos.	<p>CSEC, CEC, CMCT</p>
			7.2. Coñece as provincias e as súas deputacións.	
			7.3. Coñece as comunidades autónomas, o estatuto de autonomía e as institucións de goberno da comunidade.	
	<ul style="list-style-type: none"> A representación da poboación, gráficos e pirámides 	<p>8. Representar e interpretar a poboación en diversos gráficos e en pirámides.</p>	8.1. Representa a poboación en gráficos de columnas e circulares e pirámides.	<p>CSEC, CEC, CMCT, CD</p>
	<ul style="list-style-type: none"> A diversidade humana e cultural da poboación española. 	<p>9. Respectar a diversidade humana e cultural da poboación española.</p>	9.1. Recoñece a diversidade cultural e humana da poboación e mostra unha posición activa de respecto.	<p>CSEC, CEC, CMCT</p>

UNIDADE 4. A POBOACIÓN E A ORGANIZACIÓN POLÍTICA.

DESCRICIÓN DA UNIDADE	<p>Nesta unidade didáctica estudaremos o papel de España na Unión Europea a partir do coñecemento da composición e dos obxectivos da Unión Europea.</p> <ul style="list-style-type: none"> Iniciarase a unidade didáctica coa localización e límites de Europa. Estudaremos os países que forman parte dela e os fins da UE. Tamén coñeceremos as vantaxes de formar parte da Unión Europea como o libre mercado ou a libre circulación entre os países membros. Estudaremos a historia da Unión Europea, os seus principais tratados, os inicios da Comunidade Económica Europea co ano
------------------------------	---

	<p>de fundación polos países fundadores e os anos de incorporación do resto dos países membros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñeceremos as diversas institucións da Unión Europea, desde o Parlamento Europeo ata o Tribunal de Contas e o Tribunal de Xustiza Europeo, pasando polo Consello de Europa e a Comisión Europea. • Tamén nos anticiparemos ao futuro próximo coñecendo o nome dos países que se postulan como futuras incorporacións á Unión Europea e ás súas institucións. • Finalmente coñeceremos as vantaxes de ser cidadáns europeos. 		
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións.	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p>

	☐ Outros.	☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.	Realiza exposicións orais, de forma clara e ordenada, de contidos relacionados coa organización de Europa que manifesten a comprensión de textos orais e escritos.
	<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.	Resolve problemas matemáticos aplicados á vida cotiá relacionados con España e coa Unión Europea.
	<i>Competencia dixital.</i>	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Realiza actividades interactivas vinculadas á unidade.

	Aprender a aprender.	Planificar os recursos necesarios e os pasos que hai que realizar no proceso de aprendizaxe.	Ten capacidade para planificar e desenvolver as tarefas.
		Intelixencias múltiples: Desenvolve as distintas intelixencias múltiples.	Desenvolve capacidade para entender a propia vida interior para desenvolverse eficazmente na vida.
	Competencias sociais e cívicas.	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Desenvolve actitudes de colaboración e participación na elaboración das tarefas finais e noutras actividades.
		Educación en valores: Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Participa en diálogos e debates sobre acontecementos e a situación política.
	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.	Participa de xeito activo e comprometido nas actividades de clase en xeral e no desenvolvemento de técnicas cooperativas e colaboradoras especialmente.
	Conciencia e expresións culturais.	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Desenvolve o sentido do gusto e da estética á hora de realizar actividades plásticas e creativas.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 5. ESPAÑA NO SÉCULO XIX.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
• Coñecer España na Idade Contemporánea: o século XIX.	• España na Idade Contemporánea: o século XIX.	1. Describir as grandes etapas políticas do século XIX en España, desde a guerra da	1.1. Elabora un eixe cronolóxico cos reinados e coas etapas	CCL, CMCT, CD,

UNIDADE 5. ESPAÑA NO SÉCULO XIX.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS	
<ul style="list-style-type: none"> • Achegarse aos principais acontecementos da Idade Contemporánea como a guerra da Independencia e o labor das Cortes de Cádiz (1808-1813). • Analizar a evolución política desde o reinado de Fernando VII ata a rexencia de María Cristina (1814-1902). • Identificar as transformacións económicas e sociais do século XIX. • Analizar as manifestacións artísticas e o desenvolvemento da cultura da España do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> • A guerra da Independencia e o labor das Cortes de Cádiz (1808-1813). 	Independencia ata a rexencia de María Cristina, así como as consecuencias na súa comunidade.	políticas de España no século XIX.	CAA	
			<ul style="list-style-type: none"> • A evolución política: desde o reinado de Fernando VII ata a rexencia de María Cristina (1814-1902). 	1.2. Describe as grandes etapas políticas da historia de España desde 1808 ata 1902.	CCL, CMCT, CD
				1.3. Explica a guerra da Independencia e as súas consecuencias.	CCL, CMCT, CD
	1.4. Analiza a Constitución de Cádiz.			CMCT, CD, CAA	
	1.5. Describe as principais diferenzas entre unha monarquía absoluta e unha monarquía parlamentaria.			CCL, CMCT, CD	
	1.6. Identifica os principais grupos ou partidos políticos xurdidos ao longo do século XIX.			CMCT, CD	
	1.7. Define o carlismo e explica as súas ideas principais.			CCL, CMCT, CD	
				1.8. Explica as consecuencias da primeira guerra carlista.	CCL, CMCT, CD
				2.1. Investiga e explica a vida cotiá dunha localidade da súa comunidade no século XIX, nos seus aspectos social, económico	CCL, CMCT, CD

UNIDADE 5. ESPAÑA NO SÉCULO XIX.

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
	<ul style="list-style-type: none"> • As transformacións económicas e sociais do século XIX. 	2. Analizar as grandes transformacións económicas da España do século XIX, especificando as que se levaron a cabo na agricultura, na industria e nos transportes, e a súa repercusión concreta na vida cotiá.	(comercial, artesanal e agrícola) e urbanístico.	
			2.2. Explica as grandes transformacións sociais e económicas de España no século XIX.	CCL, CMCT, CD
			2.3. Analiza o proceso de industrialización de España e as súas diferenzas respecto aos países máis avanzados de Europa.	CCL, CMCT, CD
			2.4. Relaciona as dificultades do transporte e do comercio interior cos condicionamentos xeográficos, explicando a importancia da rede de ferrocarrís.	CCL, CMCT, CD
			3. Explicar as características da nova sociedade de clases, comparándoa coa sociedade estamental do Antigo Réxime.	CCL, CMCT, CD
	3.2. Explica as características principais da burguesía e da clase obreira no século XIX.	CCL, CMCT, CD		
	<ul style="list-style-type: none"> • Arte e cultura da España do século XIX. 	4. Diferenciar as correntes artísticas e culturais da España do século XIX, citando obras e autores representativos de cada unha delas.	4.1. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da España do século XIX, e cita os seus representantes máis significativos.	CCL, CMCT, CD

UNIDADE 5. ESPAÑA NO SÉCULO XIX.

<p>DESCRICIÓN DA UNIDADE</p>	<p>Nesta unidade didáctica estudaremos a historia de España na Idade Contemporánea.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partiremos da Guerra da Independencia, seguindo coas Cortes de Cádiz e cos reinados de Fernando VII e Isabel II. • Tamén se estudará a Primeira República, o reinado de Alfonso XII e a rexencia de María Cristina. • Continuaremos coa análise das transformacións económicas e sociais do século XIX. • Así mesmo, ofreceráselle ao noso alumnado unha análise das manifestacións artísticas e literarias do século XIX. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da

	<p>puntualizacións).</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<p>proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo.</p> <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas... •
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos escritos.	Le de forma comprensiva o texto «Os trens do avó», así como os diferentes contidos e tarefas desenvolvidos na unidade, de forma individual e colectiva.
	<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera	Resolve problemas matemáticos aplicados á vida cotiá e relacionados coas actividades que se levaron a cabo

		contexto.	durante a Idade Contemporánea (século XIX).
	Competencia dixital.	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Usa e manexa táboas, gráficos e imaxes para a recollida de información.
	Aprender a aprender.	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Aplica os contidos e aprendizaxes relacionadas coa Idade Contemporánea en España.
		Intelixencias múltiples: desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	É quen de planificar e desenvolver as tarefas.
	Competencias sociais e cívicas.	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Desenvolve actitudes de colaboración e participación na elaboración das tarefas finais e noutras actividades.
		<i>Educación en valores:</i> aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Esfórzase e persevera na súa aprendizaxe: atende, participa e realiza as actividades con interese.
	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Identifica os seus erros na tarefa.
	Conciencia e expresións culturais.	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Realiza o traballo con pulcritude.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

UNIDADE 6. ESPAÑA NOS SÉCULOS XX E XXI

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> • Dar a coñecer España na Idade Contemporánea: os séculos XX e XXI. • Coñecer o reinado de Alfonso XIII e a ditadura de Primo de Rivera (1902-1931). • Estudar a Segunda República e a Guerra Civil (1931-1939), a ditadura de Franco (1939- 1975), a transición á democracia e a Constitución de 1978. • Analizar a nosa historia recente. A organización política da España actual. • Coñecer o papel de España na Unión Europea. • Analizar as manifestacións artísticas e o desenvolvemento da cultura da España dos séculos XX e XXI. 	<ul style="list-style-type: none"> • España na Idade Contemporánea: os séculos XX e XXI. 	<p>1. Describir as grandes etapas políticas do século XX en España, desde o reinado de Alfonso XIII ata os nosos días, explicando as características xerais de cada unha delas e a incidencia destas na súa comunidade.</p>	1.1. Describe os principais feitos do reinado de Alfonso XIII, incluída a ditadura de Primo de Rivera.	CCL, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • O reinado de Alfonso XIII e a ditadura de Primo de Rivera (1902-1931). 		1.2. Explica as causas que levaron á proclamación da Segunda República, as súas reformas e os seus problemas.	CCL, CSC, CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • A Segunda República e a Guerra Civil (1931-1939). A ditadura de Franco (1939-1975). 		1.3. Identifica as causas e as consecuencias da Guerra Civil.	CCL, CSC, CD, CAA
			1.4. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra.	CCL, CD, CMCT
			1.5. Explica a evolución de España durante o franquismo.	CCL, CSC, CAA, CMCT
			1.6. Sitúa nunha liña do tempo os principais acontecementos históricos desde 1939 ata 1975.	CCL, CMCT, CAA
			1.7. Explica en que se diferencia unha ditadura dunha democracia.	CCL, CAA
			1.8. Sitúa nunha liña do tempo os principais acontecementos históricos desde 1975 ata os nosos días.	CCL, CD, CAA

	<ul style="list-style-type: none"> • A transición á democracia e a Constitución de 1978. 	2. Analizar a Constitución de 1978 como base da nosa democracia, relacionándoa coa organización política da España actual.	2.1. Identifica, respecta e valora a Constitución de 1978 como base da nosa democracia.	CCL	
			2.2. Recoñece a democracia como a forma de goberno que vela polos dereitos de todos os cidadáns, e explica como se constitúe un goberno democrático.	CCL, CSC, CAA	
	<ul style="list-style-type: none"> • A nosa historia recente. A organización política da España actual. 		2.3. Identifica e explica algúns artigos da Constitución española relativos aos dereitos e deberes dos cidadáns.	CCL, CSC, CAA	
			2.4. Describe a organización actual do Estado español e a función das súas principais institucións.	CCL, CSC, CCEC	
	<ul style="list-style-type: none"> • España na Unión Europea. 		3. Describir o proceso de integración de España en Europa, explicando que é a Unión Europea, a súa historia, as súas principais institucións e os seus obxectivos políticos e económicos.	3.1. Explica que é a Unión Europea.	CCL
				3.2. Describe o proceso de integración de España na Unión Europea.	CCL, CAA
		3.3. Identifica as principais institucións da Unión Europea.		CCL, CAA	
	<ul style="list-style-type: none"> • Arte e cultura da España dos séculos XX e XXI. 	4. Diferenciar as correntes artísticas e culturais da España dos séculos XX e XXI, citando obras e autores representativos de cada unha delas.	4.1. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da España dos séculos XX e XXI, e cita os seus representantes máis significativos.	CCL, CCEC, CD, CAA, CMCT	

<p>DESCRICIÓN DA UNIDADE</p>	<p>Nesta unidade didáctica imos continuar co estudo da historia de España na Idade Contemporánea. Nesta ocasión, centrarémonos nos séculos XX e XXI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comezaremos estudando o reinado de Alfonso XIII, a ditadura de Primo de Rivera e a Segunda República. • Tamén se estudará a Guerra Civil e a ditadura de Franco. • Continuaremos coa análise da transición e coa Constitución de 1978, ata a organización política actual. • Estudaremos o papel de España na Unión Europea. • Así mesmo, ofreceráselle ao noso alumnado unha análise das manifestacións artísticas e literarias dos séculos XX e XXI. 		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance 	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. 	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p> <p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou

	individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas... •
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo. 		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. • Lecturas de Ciencias Sociais. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	COMPETENCIA	DESCRITOR	DESEMPEÑO
	Comunicación lingüística.	Comprender o sentido dos textos escritos.	Le de forma comprensiva o texto «Cóntame como pasou», así como os diferentes contidos e tarefas desenvolvidos na unidade, de forma individual e colectiva.
	Competencia matemática e competencias básicas en	Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera	Resolve problemas matemáticos aplicados á vida cotiá e relacionados coas actividades que se levaron a cabo

	ciencia e tecnoloxía.	contexto.	durante a Idade Contemporánea (séculos XX e XXI).
	Competencia dixital.	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Usa e manexa táboas, gráficos e imaxes para a recollida de información.
	Aprender a aprender.	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Aplica os contidos e aprendizaxes relacionadas coa Idade Contemporánea en España.
		Intelixencias múltiples: desenvolver as distintas intelixencias múltiples.	É quen de planificar e desenvolver as tarefas.
	Competencias sociais e cívicas.	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Desenvolve actitudes de colaboración e participación na elaboración das tarefas finais e noutras actividades.
		Educación en valores: aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Esfórzase e persevera na súa aprendizaxe: atende, participa e realiza as actividades con interese.
	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Identifica os seus erros na tarefa.
	Conciencia e expresións culturais.	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Realiza o traballo con pulcritude.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		

Educación Artística - Plástica

Obxectivos

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, preparárense para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lle permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.
- e) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- f) Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciban e elaboren.
- g) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

Competencias Clave

- Comunicación lingüística (CL).
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- Competencia dixital (CD).
- Aprender a aprender (AA).
- Competencias sociais e cívicas (SC).
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (IE).
- Conciencia e expresións culturais (CEC).

Avaliación

Técnicas e instrumentos de avaliación

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas creadas.
  - ✓ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).
  - ✓ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).
- Elemento diagnóstico: obras. Outros documentos gráficos ou textuais.

CÁLCULO DA NOTA TRIMESTRAL

- A nota trimestral calcularase facendo a media das puntuacións obtidas nos traballos do trimestre. No caso de non entregar algún traballo este contarase igualmente á hora de facer a media cunha puntuación de cero; e de entregarse fóra de prazo, restaráselle un punto á nota obtida.
- A nota será positiva si é maior de 4,5. No resto das notas redondearase a alza a partir de 0,75. Exemplo 5,75-6 5,5-5.
- A nota final de trimestre ou curso quedará afectada pola actitude do alumno, podendo retraerse ata dous puntos se esta é negativa.

Principios metodolóxicos

- Actividade e experimentación.
- Personalización.
- Participación
- Motivación
- Significatividade e funcionalidade

Atención á diversidade

- Actividades de reforzo. Actividades de ampliación.
- Reforzo individual por parte do/a titor/a.
- Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos...

Contidos, criterios e estándares de aprendizaxes

OBXECT.	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPET. CLAVE
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL				
j e b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Indagación e apreciación das posibilidades plásticas e expresivas dos elementos naturais e artificiais do contexto próximo. ▪ B1.2. O contexto natural, artificial e artístico: posibilidades plásticas dos elementos naturais e o seu uso con fins expresivos. ▪ B1.3. Elaboración de protocolos para a observación sistemática de aspectos, calidades e características notorias e sutís das imaxes. 	<p>B1.1. Formular opinións cun criterio estético, oralmente ou por escrito, que expresen o respecto e a riqueza das achegas que ofrecen as manifestacións artísticas (plásticas, visuais ou musicais), apreciando as texturas, as formas, as liñas, as medidas e as cores.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.1. Observa e explica aspectos, calidades e características das obras artísticas seguindo un protocolo. 	CCL CCEC CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.2. Utiliza a observación e a percepción visual para interpretar imaxes. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.3. Reflexiona sobre o proceso de elaboración dunha composición plástica. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.4. Recoñece materiais e recursos plásticos nas imaxes e nas composicións plásticas. 	CCEC CCL

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.5. Aprecia as diferenzas entre as formas xeométricas do seu contexto próximo. 	CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.1.6. Analiza as posibilidades de texturas, formas, cores e materiais aplicados sobre soportes distintos. 	CCEC CCL
j e b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Indagación sobre o uso artístico dos medios audiovisuais e tecnolóxicos para o traballo con fotografías. ▪ B1.5. Documentación sobre a evolución da fotografía e valoración das posibilidades do formato dixital actual. ▪ B1.6. Valoración do cine de animación como ferramenta de aprendizaxe. 	B1.2. Aproximarse á lectura, a análise e a interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos, comprendendo de maneira crítica o significado e a función social, con capacidade para elaborar imaxes novas a partir dos coñecementos adquiridos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.1. Analiza de maneira sinxela e utilizando a terminoloxía axeitada imaxes fixas atendendo ao tamaño, ao formato e aos elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz e función). 	CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.2 Coñece a evolución da fotografía desde o branco e negro á cor, do formato de papel ao dixital, e valora as posibilidades que trae consigo a fotografía. 	CCEC CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Secuenciación dunha historia, unha novela e unha canción, con imaxes e textos explicativos. ▪ B1.8. Elaboración de carteis aplicando coñecementos plásticos e audiovisuais. ▪ B1.9. Iniciación a sinxelas obras de animación tendo en conta o son, a montaxe, o guión e a realización. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.3. Recoñece os temas da fotografía. 	CCEC CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.4. Realiza fotografías utilizando medios tecnolóxicos, analizando a posteriori a adecuación do encadramento ao propósito inicial. 	CCEC CAA CCL
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.5. Recoñece o cine de animación como un xénero do cine e comenta o proceso empregado para a creación, a montaxe e a difusión dunha película de animación, realizado tanto coa técnica tradicional como coa técnica actual. 	CCEC CCL CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB1.2.6. Secuencia unha historia en viñetas nas que incorpora imaxes e textos, seguindo o patrón do cómic. 	CCEC CAA

			<ul style="list-style-type: none"> EPB1.2.7. Realiza sinxelas obras de animación para familiarizarse cos conceptos elementais da creación audiovisual: guión, realización, montaxe, son. 	CCEC CAA CD
j i a	<ul style="list-style-type: none"> B1.10. Valoración dos medios de comunicación e das novas tecnoloxías da información e da comunicación como instrumentos de coñecemento, produción e satisfacción. B1.11. Uso das tecnoloxías da información e da comunicación para coñecer as manifestacións do patrimonio cultural e artístico dos pobos (autores e autoras, obras e documentación). B1.12. Uso intencionado da imaxe como instrumento de comunicación. 	B1.3. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación de xeito responsable para a busca, creación e difusión de imaxes fixas e en movemento.	<ul style="list-style-type: none"> EPB1.3.1. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes dixitais (copiar, pegar, modificar tamaño, cor, brillo, contraste, ...) que lle serven para a ilustración de textos. 	CD CSC
			<ul style="list-style-type: none"> EPB1.3.2. Coñece os protocolos de actuacións para a difusión de imaxes propias ou alleas, e respecta a propiedade intelectual de cada persoa.. 	CSC CD

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.13. A protección de datos. Dereito á propia imaxe. 			
BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA				
j b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Aplicación de recursos gráficos para a expresión de emocións, ideas e accións. ▪ B2.2. Disposición á orixinalidade, a espontaneidade e a plasmación de ideas, sentimentos e vivencias de forma persoal e autónoma, na creación dunha obra artística. ▪ B2.3. Recreación de espazos, aplicando conceptos artísticos básicos (equilibrio e composición). 	<p>B2.1. Realizar producións plásticas seguindo pautas elementais do proceso creativo, experimentando, recoñecendo e diferenciando a expresividade dos diversos materiais e técnicas pictóricas e elixindo as máis axeitadas para a realización da obra prevista.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.1. Utiliza as técnicas de debuxo e/ou pictóricas máis axeitadas para as súas creacións, manexando os materiais e instrumentos de forma adecuada, cuidando o material e o espazo de uso. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.2. Fai composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, alegría, tristura etc.) coa axuda de diversos recursos para cada caso (claroscuro, puntos, liñas, cores etc.). 	CCEC CAA

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.3. Debuxa obxectos cotiáns, ideas, accións e situacións. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.4. Experimenta con materiais e texturas gráficas con creatividade e soltura. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.5. Valora os elementos e os recursos empregados para alcanzar o efecto que máis se axuste ás propias necesidades. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.6. Distingue e explica as características da cor en canto a súa luminosidade, tono e saturación, aplicándoas cun propósito concreto nas súas producións. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.7. Obtén diversas texturas a partir da aplicación da cor. 	CCEC CAA

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.8. Executa composicións pareadas nas que aparecen as cores complementarias respectivas. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.9. Debuxa formas, figuras e elementos do contexto con dimensións, proporcións, tamaños e cores axeitadas (paisaxe, bodegón etc.). 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.1.10. Explica coa terminoloxía aprendida o propósito dos seus traballos e as características dos mesmos. 	CCEC CAA CCL
j b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Análise das formas de representación de volume. ▪ B2.5. Elaboración de obxectos 	B2.2. Representar volumes utilizando recursos como cores, claroscuros, corte, dobra e encartado.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.2.1. Representa con claroscurο a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas. 	CCEC CAA

	<p>tridimensionais con distintos materiais.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Comparación entre as formas que adopta a representación do espazo en diferentes áreas ou ámbitos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.2.2. Experimenta coa superposición de planos para crear volumes. 	<p>CCEC CAA</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.2.3. Utiliza a liña horizontal como elemento expresivo para proporcionar sensación de profundidade. 	<p>CCEC CAA</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.2.4. Fai obxectos tridimensionais utilizando o recorte, o encartado e o pegado de pezas de diversas formas, utilizando diversos tipos de materiais. 	<p>CCEC CAA</p>
<p>d j</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Coñecemento e valoración de identificadores artísticos de diferentes culturas. 	<p>B2.3. Coñecer as manifestacións artísticas máis significativas que forman parte do patrimonio artístico e cultural, e adquirir unha actitude de respecto e valoración dese patrimonio.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.3.1. Recoñece, respecta e valora as manifestacións artísticas máis importantes do patrimonio cultural e artístico español, nomeadamente aquelas que foron declaradas Patrimonio da Humanidade. 	<p>CSC CCEC</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Interese por coñecer producións do patrimonio cultural e artístico dos pobos. ▪ B2.9. Valoración do patrimonio cultural e artístico para a satisfacción con eles e para a súa conservación. ▪ B2.10. Elaboración de documentos relacionados con obras, creadores e creadoras, e manifestacións artísticas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.3.2. Aprecia as posibilidades que ofrecen os museos de coñecer obras de arte expostas neles e goza con elas. 	<p>CSC CCEC</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.3.3. Coñece algunha profesión do ámbito artístico, interésase polas características do traballo de artistas e artesáns ou artesás, e goza como público coa observación das súas producións. 	<p>CSC CCEC</p>
i j b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.11. Emprego dos medios audiovisuais e novas tecnoloxías da información e da comunicación para o tratamento de imaxes, deseño, animación e difusión dos traballos elaborados. 	<p>B2.4. Utilizar as TIC para a busca e tratamento de imaxes, como ferramentas para deseñar documentos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.4.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de información e documentación para a creación de producións propias. 	<p>CD CCEC</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.4.2. Manexa programas informáticos sinxelos de elaboración e retoques de imaxes 	<p>CD CCEC</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Preparación de documentos propios da comunicación artística. 		<p>dixitais (copiar, pegar; modificar tamaño, cor, brillo, contraste etc.) que serven para a ilustración de textos.</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.4.3. Elabora e prepara documentos propios da comunicación artística (carteis, guías ou programas). 	<p>CCEC CD</p>
a b j	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Elaboración de producións plásticas utilizando técnicas mixtas, elixindo as técnicas, os instrumentos e os materiais de acordo coas súas características e coa súa finalidade. ▪ B2.14. Asunción de responsabilidade no traballo propio (constancia e esixencia progresiva) e no traballo cooperativo (respecto polas achegas e as disposicións das demais persoas). 	<p>B2.5. Realizar producións plásticas, participando con interese e aplicación no traballo individual ou de forma cooperativa, respectando os materiais, os utensilios e os espazos, desenvolvendo a iniciativa e a creatividade, e apreciando a correcta e precisa realización dos exercicios e das actividades, a orde e a limpeza, o respecto polas normas, as regras e os/as compañeiros/as.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.5.1. Produce obras plásticas, logo de escoller as técnicas e os instrumentos máis axeitados para conseguir unha finalidade determinada. 	<p>CCEC CAA</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.5.2. Respecta os materiais, os utensilios e os espazos. 	<p>CSC CCEC</p>
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB2.5.3. Aмосa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo, respectando as 	<p>CSC CCEC</p>

	<ul style="list-style-type: none"> B2.15. Realización individual ou en grupo, con establecemento de momentos de revisión e de reflexión sobre o proceso seguido. 		<p>iniciativas de cada compañeiro ou compañeira.</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> EPB 2.5.4. Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades. 	<p>CSC CCEC CAA</p>
BLOQUE 3. DEBUXO XEOMÉTRICO				
g b j	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Elaboración de composicións plásticas partindo de conceptos xeométricos da realidade do alumnado. 	<p>B3.1. Identificar conceptos xeométricos na realidade que rodea o alumnado, en relación cos conceptos xeométricos recollidos na área de matemáticas coa súa aplicación gráfica.</p>	<ul style="list-style-type: none"> EPB3.1.1. Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade, e utilízalos nas súas composicións con fins expresivos. 	<p>CCEC CAA CMCCT</p>
			<ul style="list-style-type: none"> EPB3.1.2. Traza rectas paralelas e perpendiculares, usando o escuadro e o cartabón. 	<p>CCEC CAA CMCCT</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Uso da cuadrícula para coñecer e comprender o termo de escala. ▪ B3.3. Apreciación das posibilidades plásticas e expresivas das estruturas xeométricas. ▪ B3.4. Construción de estruturas e transformación de espazos usando nocións métricas e de perspectiva. ▪ B3.5. Uso dos instrumentos básicos do debuxo xeométrico para compor unha creación 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.3. Utiliza a regra considerando o milímetro como unidade de medida habitual aplicada ao debuxo técnico. 	CCEC CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.4. Suma e resta segmentos utilizando a regra e o compás. 	CMCCT CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.5. Calcula graficamente a mediatriz dun segmento utilizando a regra e o compás. 	CMCCT CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.6. Traza círculos co compás coñecendo o raio. 	CMCCT CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.7. Divide a circunferencia en dúas, tres, catro e seis partes iguais, utilizando o material propio do debuxo técnico. 	CMCCT CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.8. Aplica a división da circunferencia á construción de 	CCEC CMCCT

	artística partindo dos polígonos elementais.		estrelas e elementos florais aos que posteriormente lles dá cor.	CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.9. Continúa series con motivos xeométricos (rectas e curvas) utilizando unha cuadrícula propia facilitada cos instrumentos propios do debuxo técnico. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.10. Suma e resta ángulos de 90, 60, 45 e 30 graos utilizando o escuadro e o cartabón. 	CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.11. Analiza a realidade descompóndoa en formas xeométricas básicas e trasladándoa a composicións bidimensionais. 	CCEC CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.12. Identifica nunha obra bidimensional formas xeométricas simples. 	CCEC CMCCT

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.13. Realiza composicións utilizando formas xeométricas suxeridas polo ou pola docente. 	CCEC CMCCT CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.14. Coñece e comprende o termo de escala e é capaz de aplicalo cambiando a escala dun debuxo sinxelo mediante o uso de cuadrícula. 	CMCCT CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.1.15. Recoñece, clasifica e constrúe os polígonos elementais, apreciando as súas diferenzas e similitudes. 	CMCET CCEC
j g b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Exploración e uso adecuado do material de debuxo técnico, coa finalidade de atopar o máis apropiado para o resultado final. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Iniciarse no coñecemento e no manexo dos instrumentos e dos materiais propios do debuxo técnico, e empregalo adecuadamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPB3.2.1. Coñece e aprecia o resultado da utilización correcta dos instrumentos de debuxo, e valora a precisión dos resultados. 	CCEC CAA CMCCT

TEMPORALIZACIÓN - PLÁSTICA 6º

CURSO 2022/23

1º TRIMESTRE	
12 Setembro – 23 Setembro	<p><u>Tarefa 1</u> Cores cálidas e frías. Expresividade da gama cromática.</p> <p>Actividade: Facer 4 composicións plásticas con 4 cores utilizando as directrices en canto a expresividade.</p>
26 Setembro - 7 Outubro	<p><u>Tarefa 2</u> Trazado de liñas paralelas e perpendiculares.</p> <p>Actividades: Trazado de liñas (paralelas, verticais, horizontais E oblicuas) coa finalidade de crear unha paisaxe, obxecto, persoa... empregando escuadra e cartabón.</p>
10 Outubro – 28 Outubro	<p><u>Tarefa 3</u> Picasso/Dalí. O Samaín.</p> <p>Actividade: recreación de obras dos pintores mencionados. Samaín</p>
2 Novembro – 18 Novembro	<p><u>Tarefa 4</u> O Cómic</p> <p>Actividade: Facer coa axuda das TIC un cómic ou algún aspecto relacionado co mesmo.</p>
21 Novembro – 9 Decembro	<p><u>Tarefa 5</u> O nadal.</p> <p>Actividade: traballos de celebración social relacionados coa temática do Nadal.</p>
12 a 22 Dec.	AVALIACIÓN
2º TRIMESTRE	
9 xaneiro – 27 xaneiro	<p><u>Tarefa 1</u> Obxectos tridimensionais con diferentes materiais.</p> <p>Actividade: construción de diferentes obxectos tridimensionais aos que se engadirán mensaxes para a conmemoración do día da paz.</p>
30 Xaneiro – 17 Febreiro	<p><u>Tarefa 2</u> Técnicas plásticas varias.</p> <p>Actividade: obras relacionadas co Entroido.</p>

23 Febreiro – 10 Marzo	<p><u>Tarefa 3</u></p> <p>Trazo de círculos co compás. Figuras inscritas nunha circunferencia. Construción de elementos florais na circunferencia.</p> <p>Actividade: trazo de círculos co compás, de figuras inscritas na circunferencia e flores.</p>
13 Marzo – 31 Marzo	<p><u>Tarefa 4</u></p> <p>Elaboración de carteis, guías, folletos... con diferentes medios (audiovisuais, tecnolóxicos, plásticos...) sobre a cidade.</p> <p>Actividade: tríptico para promocionar a cidade de Vigo.</p>
20 a 24 Marzo	AVALIACIÓN
3º TRIMESTRE	
11 Abril – 21 Abril	<p><u>Tarefa 1</u></p> <p>O movemento. A persoa. Os animais.</p> <p>Actividades: debuxo de persoas e animais en movemento e diferentes posicións.</p>
24 Abril – 12 Maio	<p><u>Tarefa 2</u></p> <p>Utilizamos diferentes técnicas: murais e fotografía.</p> <p>Actividade: Murais e fotografías relacionados co PDI anual e as Letras Galegas.</p>
15 Maio – 19 Maio	<p><u>Tarefa 3</u></p> <p>O debuxo técnico: mediatriz, bisectriz, suma e resta de segmentos e de ángulos.</p> <p>Actividade: trazo de mediatriz, bisectriz, suma e resta de segmentos e ángulos.</p>
22 Maio – 2 Xuño	<p><u>Tarefa 4</u></p> <p>A perspectiva.</p> <p>Actividade: debuxos en perspectiva.</p>
5 Xuño – 21 Xuño	<p><u>Tarefa 5</u></p> <p>Arte na rúa</p> <p>Actividade: análise (tamaño, formato e elementos) de murais nas paredes de edificios, muros nas cidades... e creación dun.</p>
12 a 16 Xuño	AVALIACIÓN

DATAS	PRIMEIRO TRIMESTRE
21 – IX 2 – X	<p>Título 1: Tomamos decisións</p> <p>A intelixencia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cambios reais. • Todos nos equivocamos. • Aprendemos do pasado.
5 – X 16– X	<p>Hoxe tomo decisións</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os valores. • As virtudes ou as fortalezas. • Actuamos no presente. <p>Pensamos no futuro</p> <ul style="list-style-type: none"> • Como actuamos? • Os proxectos. • Como queremos ser de maiores?
19 – X 30– X	<p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Todos somos capaces. • Os valores. • Como nos comportamos?
2 – XI 13 – XI	<p>Título 2: Formamos a nosa personalidade</p> <p>A nosa forma de ser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temperamento e carácter. • Como vemos o mundo? <p>Coñecerse e cambiar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecerse a un mesmo. • Cambiar é posible. • Conseguir unha meta.
16–XI 27– XI	<p>A personalidade elixida</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nosa personalidade. • Ter personalidade. • Como queremos ser?
30 -XI 11 -XII	<p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formar o carácter. • Esfuerzo e autoconhecimento. • Plans e proxectos.

(Primeira avaliación)	
14-XII 21-XII	Repaso e avaliación

DATAS	SEGUNDO TRIMESTRE
11 – I 22 – I	<p>Título 3: A felicidade persoal</p> <p>A gratitude</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dar as grazas. • O perdón • Perdoar e pedir perdón. <p>Ser felices</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sentirnos ben. • Sentirnos queridos. • Sentir que progresamos. <p>Adestramos a valentía</p>
25 – I 5 - II	<p>Sentimentos ante o futuro</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipos de confianza. <p>As boas actitudes</p> <ul style="list-style-type: none"> • A actitude de crecemento ou de mellora persoal. • A actitude emprendedora.
8 -II 26– II	<p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os bos sentimentos. • A felicidade e a valentía. • A esperanza e a confianza.
1 – III 18-- III	<p>Título 4: A felicidade social</p> <p>Somos seres sociais</p> <ul style="list-style-type: none"> • Somos cidadáns. • A felicidade social e a xustiza. <p>Somos solidarios e xustos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ser solidarios. • Ser xustos. • Adestrámonos para ser xustos. <p>A xustiza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imos ser xustos. • Os Obxectivos do Milenio. <p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vivimos en sociedade. • Solidariedade e xustiza. • Xustiza e dignidade.

(Segunda avaliación) 22 – III ao 26 - III	

DATAS	TERCEIRO TRIMESTRE
6 – IV 16 – IV	<p>Título 5: Un mundo mellor</p> <p>Historia da humanidade</p> <ul style="list-style-type: none"> • Defensores dos dereitos. • A dignidade e o respecto. • Os dereitos humanos. <p>Os deberes fronte aos dereitos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os deberes. • Tipos de deberes. • Adestramos a asertividade.
19 – IV 30 – IV	<p>Cambiar o mundo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podemos cambiar o mundo. • O efecto bolboreta. • Continuamos a historia.
3 – V 14 – V	<p>Sección “Taller de filosofía”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respecto e dereitos humanos. • Os deberes e a asertividade. • O cambio na historia.
19 – V 28 – V	<p>Título 6: A política e os valores</p> <p>A orixe da política</p> <ul style="list-style-type: none"> • A política. • A escravitude. • Progresos políticos. <p>A democracia e a constitución</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Constitución española. • Problemas de discriminación por razón de xénero. • Problemas relacionados con diferenzas económicas. • Adestramos a xenerosidade.
31 – V 11 – VI	<p>Todos somos necesarios para cambiar o mundo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Construír un mundo mellor. • Actitudes de mellora. <p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escravitude e participación política. • Vivimos en democracia. • Cambiar a historia.

(Terceira avaliación) 14 - VI 21 - VI	Repaso e avaliación

UNIDADE 1. TOMAMOS DECISIONS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
1. Respetar os valores sociais recoñecidos apreciando a súa achega ao benestar persoal e ao ben común. 2. Adquirir unha actitude de agradecemento pola herdanza recibida do pasado e tomar conciencia das consecuencias que ten para o futuro o que se faga no presente. 3. Comprender a importancia dos valores na toma de decisións. 4. Exercitar o pensamento crítico sabendo argumentar razóns. 5. Practicar o razoamento hipotético para advertir as consecuencias dun acto. 6. Desenvolver a capacidade de escoitar os demais.	A intelixencia <ul style="list-style-type: none"> • Cambios reais. • Todos nos equivocamos. • Aprendemos do pasado. Hoxe tomo decisións <ul style="list-style-type: none"> • Os valores. • As virtudes ou as fortalezas. • Actuamos no presente. Pensamos no futuro <ul style="list-style-type: none"> • Como actuamos? • Os proxectos. • Como queremos ser de maiores? 	1. Respetar os valores socialmente recoñecidos, coñecendo e apreciando os valores da Constitución española e os dereitos e deberes da Constitución española.	1.2. Axuíza criticamente os valores implícitos en situacións vividas ou contempladas mediante audiovisuais, de acordo cos que constitúen a vida en común nunha sociedade democrática. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a idea de valor e a súa relación coas necesidades persoais. Taller de filosofía, act. 8, páx. 17. • Identifica os aspectos positivos dos valores e os pensamentos de persoas que contribuíron ao ben común. Presente, act. 3, páx. 11. 	Comunicación lingüística (Obxectivos 6 e 8) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (Obxectivo 5)
		2. Desenvolver un estilo persoal baseado na respectabilidade e na dignidade persoal elaborando un bo autoconcepto, practicando o autocontrol mediante estratexias de reestruturación cognitiva e realizando a toma de decisións meditada e responsable.	2.1. Coñece e asume os trazos característicos da propia personalidade poñéndoo de manifesto asertivamente. 2.2. Aplica o autocontrol á toma de decisións, á negociación e á resolución de conflitos. (Aprender a aprender)	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os seus trazos de personalidade e explica as fortalezas que lle gustaría desenvolver. Presente, act. 4, páx. 15; Futuro, act. 3, páx. 19. • Comprende en que consiste a toma de decisións e explica algunha decisión propia. Apertura, acts. 1 e 2, páx. 9; Pasado, act. 3, páx. 15; Presente, act. 6, páx. 16. • Aplica o autocontrol nalgunhas das súas decisións cotiás. Taller de filosofía, act. 7, páx. 21. 	Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 1, 2, 3, 6 e 8) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 4 e 7) Aprender a aprender (Obxectivo 4) Competencia dixital (Obxectivo 8)

UNIDADE 1. TOMAMOS DECISIÓNS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
7. Potenciar actitudes de iniciativa persoal e de emprendemento. 8. Promover a reflexión e o diálogo en grupo a partir de relatos breves.	Sección "Taller de filosofía": <ul style="list-style-type: none"> • Todos somos capaces. • Os valores. • Como nos comportamos? 	3. Propoñerse desafíos e levarlos a cabo mediante unha toma de decisións persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.	3.1. Actúa estimando as consecuencias das propias accións e desenvolvendo actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais, en situacións formais e informais de interacción social. (Competencias sociais e cívicas) 3.2. Emprega o pensamento consecuencial para tomar decisións éticas. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía)	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolve actitudes de respecto e gratitude cara ao labor dos membros da súa familia e contribúe a xerar unha boa convivencia. Pasado, act. 7, páx. 12. • Toma conciencia dos efectos que as nosas actuacións no presente teñen sobre o futuro, desenvolvendo o pensamento consecuencial. Futuro, acts. 1 e 2, páx. 18; act. 4 e 5, páx. 20; Taller de filosofía, act. 7, páx. 21. 	
		4. Crear un sistema propio de valores, asumindo os dereitos e deberes do alumno ou alumna, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais con supostos prácticos que reflectan situacións escolares.	4.1. Realiza xuízos morais de situacións escolares. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Establece unha orde de valores segundo criterios propios, para tomar decisións en situacións escolares e sociais. Taller de filosofía, act. 9, páx. 17. 	

UNIDADE 1. TOMAMOS DECISIONS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		5. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática, transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e empregando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	5.1. Resolve os conflitos de modo construtivo. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor) 5.2. Analiza as emocións, sentimentos, posibles pensamentos e puntos de vista de protagonistas de mensaxes audiovisuais que entran en conflito. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre o seu comportamento en situacións escolares e sobre a resolución pacífica de conflitos cos seus compañeiros. Taller de filosofía, act. 7, páx. 21. • Reflexiona sobre os sentimentos e actuacións dos personaxes a partir dunha imaxe e un relato. Pasado, acts. 5 e 6, páx. 12. 	

UNIDADE 1. TOMAMOS DECISIONS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		6. Desenvolver un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.	6.1. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos. (Comunicación lingüística, Competencia dixital)	<ul style="list-style-type: none"> • Explícase con coherencia e de forma razoada, elaborando hipóteses. Pasado, acts. 1 e 2, páx. 10; acts. 3 e 4, páx. 11. • Comprende conceptos a partir de metáforas en contextos lingüísticos diversos. Taller de filosofía, acts. 9 e 10, páx. 13; Presente, act. 2, páx. 14. • Enumera e selecciona as ideas máis importantes e explica os seus argumentos. Repasa, act. 1, páx. 22. 	
		7. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para encontrar o mellor argumento.	7.1. Dialoga inferindo e dando o sentido adecuado á expresión dos demais. 7.2 Utiliza correctamente as estratexias de escoita activa. (Comunicación lingüística)	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoga, razoa e toma decisións en grupo. Taller de filosofía, acts. 8 e 9, páx. 13; act. 9, páx. 17. • Expresa o seu punto de vista e escoita o dos demais en exposicións orais breves. Presente, act. 7, páx. 16; Futuro, act. 6, páx. 20; Taller de filosofía, acts. 8 e 9, páx. 21. 	

UNIDADE 1. TOMAMOS DECISIONS

<p>PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE</p>	<p>1. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS</p> <p>Os alumnos desta idade xa viviron situacións nas que tiveron que decidir. Saben por experiencia que as consecuencias das súas decisións foron unhas veces desexables e noutras ocasións indesexables. En cada unha das súas decisións tiveron presentes os valores e tiveron que xerarquizalos para decidir como actuar en casos de conflito.</p> <p>Tamén saben que poden ser mellores naquilo que se propuxeron e que o esforzo e o adestramento son necesarios para desenvolver as súas virtudes, fortalecidas a partir dos hábitos.</p> <p>Ademais, entenden que é un proxecto e o sentido e importancia que ten para a propia vida.</p> <p>Todo iso son nocións xa traballadas no curso anterior.</p> <p>2. PREVISIÓN DE DIFICULTADES</p> <p>Desde o punto de vista metodolóxico, hai que ter en conta que o obxectivo desta materia non consiste tanto en que o alumnado adquira pasivamente uns coñecementos, senón en que sexa capaz de practicar o pensamento crítico e o diálogo en grupo sobre problemas morais. Todo iso os axudará a ser boas persoas e mellores cidadáns.</p> <p>Por outro lado, é importante que os alumnos descubran que os valores que presenta a publicidade e que asume acriticamente a maioría da poboación non son sempre os máis valiosos.</p> <p>Finalmente, hai que destacar a intelixencia como a capacidade de dar resposta aos problemas da vida. Para desenvolver o talento hai que exercitarse na aplicación da intelixencia para conseguir metas. Esta idea pódelle resultar difícil de comprender, xa que normalmente se asocia a intelixencia ao éxito académico.</p>		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.

		☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	MELLORA <ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE <ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. 	

		<ul style="list-style-type: none"> Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos...
TRABALLO COOPERATIVO	Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo.	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 	
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: Coñecer o pasado axúdanos a tomar decisións intelixentes no presente para construír o noso futuro e ser persoas felices e bos cidadáns.	
	Aprendizaxe cooperativa: Estrutura cooperativa 1-2-4 en acts. 3 e 4, sección Presente, páx. 15 do libro do alumno.	
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	
UTILIZACIÓN DAS TIC	<ul style="list-style-type: none"> Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo Busca selectiva de información. 	

UNIDADE 2. FORMAMOS A NOSA PERSONALIDADE

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>1. Comprender que a motivación intrínseca e o esforzo son necesarios para o logro de éxitos individuais e compartidos, así como para o desenvolvemento do potencial persoal.</p> <p>2. Tomar decisións meditadas e responsables baseadas nun autoconcepto axustado e positivo.</p> <p>3. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais, responsabilizándose do ben común.</p> <p>4. Desenvolver o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal.</p>	<p>A nosa forma de ser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temperamento e carácter. • Como vemos o mundo? <p>Coñecerse e cambiar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecerse a un mesmo. • Cambiar é posible. • Conseguir unha meta. <p>A personalidade elixida</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nosa personalidade. • Ter personalidade. • Como queremos ser? 	<p>1. Desenvolver un estilo persoal baseado na respectabilidade e na dignidade persoal, elaborando un bo autoconcepto, practicando o autocontrol mediante estratexias de reestruturación cognitiva e realizando unha toma de decisións meditada e responsable.</p>	<p>1.1. Razoa o valor da respectabilidade e a dignidade persoal e exprésao por escrito.</p> <p>1.2. Coñece e asume os trazos característicos da propia personalidade e ponos de manifesto asertivamente. (Competencias sociais e cívicas e Comunicación lingüística)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica algúns trazos de personalidade noutras persoas e recoñece os propios. Apertura, act. 1 e 2, páx. 23; Pasado, act. 4, páx. 25; Presente, act. 4, páx. 29; Futuro, act. 5, páx. 34. • Analiza cales son os trazos de personalidade máis desexables. Futuro, act. 4, páx. 33; act. 5 páx. 34; Taller de filosofía, act. 8 e 10, páx. 35. • Reflexiona sobre a súa forma de ser e o que lle gusta e expresa de que maneira podería cambiar. Pasado, act. 6, páx. 25. • Pescuda sobre diversos aspectos do desenvolvemento da identidade persoal e o autoconcepto. Taller de Filosofía, act. 12, páx. 27. • Explica o seu proxecto expresando os medios para conseguilo. Futuro, act. 7, páx. 34. 	<p>Comunicación lingüística (Obxectivos 5, 6 e 8)</p> <p>Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 5, 6, 7, 8 e 9)</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 1, 2, 3, 4 e 7)</p> <p>Aprender a aprender (Obxectivos 5 e 8)</p> <p>Competencia dixital (Obxectivos 1, 5, 8 e 9)</p>

UNIDADE 2. FORMAMOS A NOSA PERSONALIDADE

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>5. Dar boas razóns para apoiar os diferentes puntos de vista e opinións.</p> <p>6. Expresar opinións, sentimentos e emocións utilizando coherentemente a linguaxe verbal e non verbal.</p> <p>7. Desenvolver unha conduta asertiva.</p> <p>8. Encontrar o mellor argumento a través do diálogo e a creación de pensamentos compartidos.</p> <p>9. Contribuír á mellora do clima do grupo mostrando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.</p>	<p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formar o carácter. • Esfuerzo e autoconhecimento. • Plans e proxectos. 	<p>2. Desenvolver un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.</p>	<p>2.1. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións.</p> <p>2.2. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos ao mesmo tempo que respecta os dos demais nas actividades cooperativas.</p> <p>2.3. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos.</p> <p>2.4. Razona por escrito o valor da reestruturación cognitiva e da resiliencia. (Aprender a aprender, Competencias sociais e cívicas e Competencia dixital)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica os sentimentos experimentados ante situacións nas que interpreta ter "mala sorte". Pasado, act. 9, páx. 26. • Reflexiona sobre a súa propia capacidade de pensar e sobre a importancia de coñecerse a si mesmo e exprésalo. Taller de filosofía, act. 7, páx. 31. • Elabora hipóteses sobre os motivos que levan unha persoa a sentir ou a actuar de determinada forma. Presente, acts. 1, 2 e 3, páx. 28. • Recapitula, sintetiza e comproba o que aprendeu. Repasa, act. 1 e 2, páx. 36. • Reflexiona e escribe sobre a forma de afrontar positivamente as dificultades na vida. Taller de filosofía, act. 6, páx. 31. Pasado, act. 10, páx. 26. Presente, act. 4, páx. 29. 	

UNIDADE 2. FORMAMOS A NOSA PERSONALIDADE

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		<p>3. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais, empregando estratexias de reestruturación cognitiva para superar as dificultades que xorden e responsabilizándose do ben común.</p>	<p>3.1. Define e formula problemas de convivencia claramente. (Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pescuda sobre as posibles causas do problema de illamento dun neno e establece unha relación co autoconhecimento. Presente, actd. 1, 2 e 3, páx. 28. 	
		<p>4. Propoñer desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisións persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.</p>	<p>4.1. Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.</p> <p>4.2 Actúa estimando as consecuencias das propias accións e desenvolvendo actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais en situacións formais e informais de interacción social. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor e Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Avalía as consecuencias de tomar unha postura sobre a importancia dos factores herdados e os ambientais na construción da propia personalidade. Presente act. 1, 2 e 3 páx. 24; Taller de filosofía, act. 11, páx. 27. •Define unha meta persoal e planifica como alcanzala. Presente, act. 5, páx. 30. • Recoñece as cousas que se poden mellorar das que non (nunha casa e na propia persoa). Futuro, act. 1, páx. 32; Taller de filosofía, act. 9, páx 35. • Recoñece a importancia de ter un proxecto para alcanzar o éxito e do esforzo constante para conseguilo e explica o seu propio proxecto. Futuro, act. 1, 2 e 3, páx. 32; act. 6, páx. 34; Taller de filosofía, acts. 8 e 9 páx. 35; Taller de filosofía, act. 11, apartado e, páx. 27. • Comprende o valor de aceptar as equivocacións e fracasos como camiño de crecemento persoal. Futuro, act. 5, páx. 34. Taller de filosofía, act. 8, páx. 35. Taller de filosofía, act. 7, apartado d, páx. 31. 	

UNIDADE 2. FORMAMOS A NOSA PERSONALIDADE

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para encontrar o mellor argumento.	5.1. Utiliza correctamente as estratexias de escoita activa. 5.2. Relaciona diferentes ideas e opinións para encontrar os seus aspectos comúns. (Competencias sociais e cívicas, Aprender a aprender e Competencia dixital)	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoga encontrando aspectos comúns sobre ideas referidas ao carácter persoal. Taller de filosofía, act. 11, páx. 27. • Dialoga respectuosamente cos seus compañeiros para identificar as boas e malas razóns que apoian un argumento. Presente, act. 8, páx. 31. 	
		6. Desenvolver os aspectos da intelixencia interpersoal.	6.1. Utiliza a capacidade de empatizar e as diferentes habilidades sociais para favorecer o seu benestar individual e contribuir á cohesión dos grupos sociais aos que pertence. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoga sobre as distintas formas de actuar segundo o tipo de carácter, poñéndose no lugar do outro. Pasado, act. 5, páx. 25. 	

UNIDADE 2. FORMAMOS A NOSA PERSONALIDADE

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE	<p>3. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS</p> <p>Os nenos desta idade teñen xa formado un concepto de si mesmos e perciben algúns trazos da súa forma de ser que lles gustan e outros que non. Posúen xa a experiencia de que, se o propoñen, poden controlar e modificar algúns trazos do seu carácter e conseguir algunhas das metas que estableceron.</p> <p>Moitos dos alumnos desta idade experimentaron a necesidade do esforzo, da disciplina e do autocontrol para conseguir metas desexables. Ademais das metas escolares, moitos participan en actividades extraescolares que lles esixen adestramentos fortes: danza, deportes, música, idiomas...</p>
------------------------------------	--

	<p>Teñen a suficiente autonomía para fixarse obxectivos, con independencia dos propostos pola familia e o profesorado, e son capaces de razoar e de pedir razóns para avaliar se son máis ou menos razoables.</p> <p>4. PREVISIÓN DE DIFICULTADES</p> <p>Algúns nenos poden non ter experimentado abondo o éxito nas tarefas e metas que se propuxeron, ou que a familia e a escola lles impoñen. Algúns poden pensar que non valen o suficiente, culpase dos seus fracasos ou responsabilizar a mala sorte ou a natureza.</p> <p>O autoconcepto dos nenos desta idade depende en gran medida de como os ven os demais, especialmente os amigos ou os compañeiros. Os seus modelos de comportamento comezan a diversificarse. Por iso, será necesario acompañalos para ser críticos cos modelos de éxito e os ideais de felicidade vixentes na sociedade.</p> <p>Moitos alumnos e os seus pais relacionan a intelixencia coa facilidade que teñen para aprender as materias académicas e obter boas puntuacións nos exames. Será conveniente ampliar esta comprensión para descubrir a intelixencia como a capacidade para resolver os problemas da vida e realizar proxectos para vivir ben.</p>		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>
<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. 	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a

	☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo.		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: A reflexión acerca da nosa personalidade e como vamos formándoa ao longo da nosa vida contribúe a coñecernos a nós mesmos e ser conscientes das nosas fortalezas e debilidades.		
	Aprendizaxe cooperativa: <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura cooperativa Cooperación guiada ou estruturada, páx. 36 da guía esencial. • Estrutura cooperativa 1-2-4 na sección Presente páx. 31 do libro do alumno. 		
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		
UTILIZACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 		

DAS TIC		<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo • Busca selectiva de información. 			
UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL					
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>1. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.</p> <p>2. Comprender e practicar a gratitude e a axuda mutua como actos que están vinculados á felicidade persoal.</p> <p>3. Afianzar relacións interpersoais positivas desenvolvendo un bo autoconcepto, capacidade de empatía e habilidades sociais.</p> <p>4. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.</p>	<p>A gratitude</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dar as grazas. <p>O perdón</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perdoar e pedir perdón. <p>Ser felices</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sentirnos ben. • Sentirnos queridos. • Sentir que progresamos. <p>Adestramos a valentía</p> <p>Sentimentos ante o futuro</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipos de confianza. <p>As boas actitudes</p> <ul style="list-style-type: none"> • A actitude de crecemento ou de mellora persoal. 	<p>1. Desenvolver un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.</p>	<p>1.1. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións. (Aprender a aprender)</p> <p>1.2. Expressa os seus sentimentos, necesidades e dereitos ao mesmo tempo que respecta os dos demais nas actividades cooperativas. (Competencias sociais e cívicas e Comunicación lingüística)</p> <p>1.3. Razona por escrito o valor da reestruturación cognitiva e a resiliencia. (Competencias sociais e cívicas e Comunicación lingüística)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece e identifica a emoción do agradecemento e expresa motivos polos que sentirse agradecido. Pasado, act. 3, páx. 38; Pasado, acts. 4 e 5, páx. 39. • Reflexiona sobre a gratitude a partir dunha frase e un proverbio. Pasado, act. 6, páx. 39. • Identifica e reflexiona sobre o perdón nas relacións cos demais. Pasado, acts. 7, 8 e 9, páx. 40; Taller de filosofía, act. 13, páx. 41. • Define algúns sentimentos e clasifícaos. Taller de filosofía, acts. 10 e 12, páx. 41. • Dialoga cos seus compañeiros sobre diversos sentimentos. Taller de filosofía, act. 11, páx. 41. • Lembra algunha situación na que outras persoas o 	<p>Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 2, 3, 4, 5 e 7)</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 1, 5 e 6)</p> <p>Comunicación lingüística (Obxectivos 1, 3, 4 e 7)</p> <p>Aprender a aprender (Obxectivos 1, 3 e 4)</p> <p>Competencia dixital (Obxectivo 7)</p>

UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>5. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A actitude emprendedora. <p>Sección "Taller de filosofía":</p>			<p>fixeron sentir feliz. Presente, act. 1, páx. 43.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fai unha lista dos seus propios medos e escribe algún positivo. Presente, acts. 6 e 7, páx. 44. • Comprende e explica a posibilidade de superar as dificultades e saír fortalecido delas. Futuro, act. 4, páx. 47. 	
<p>6. Potenciar actitudes de confianza en si mesmo e espírito emprendedor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os bos sentimentos. • A felicidade e a valentía. 				
<p>7. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva, o diálogo e a escoita activa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A esperanza e a confianza. 	<p>2. Practicar o altruísmo no ámbito próximo razoando e sensibilizando sobre o seu valor.</p>	<p>2.1. Amósase xeneroso no seu ámbito próximo. (Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende o valor da gratitude e da axuda mutua a partir dun relato intercultural. Pasado, acts. 1 e 2, páx. 38. • Pensa nunha experiencia persoal de axuda a outra persoa e explícaa en relación ao sentimento da felicidade. Presente, act. 4, páx. 43. 	
		<p>3. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais, empregando estratexias de reestruturación cognitiva para superar as</p>	<p>3.1 Participa na solución de problemas escolares con seguridade e motivación. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre o sentido do perdón en situacións de conflito interpersoal. Pasado, act. 9 c, páx. 40. • Lembra unha situación problemática, como a resolveu e os sentimentos 	

UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		<p>dificultades que xorden e responsabilizándose do ben común.</p>	<p>3.2. Define e formula problemas de convivencia claramente. (Comunicación lingüística)</p> <p>3.3. Comprende e expresa por escrito a importancia da iniciativa privada na vida económica e social. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)</p>	<p>que experimentou durante o proceso. Presente, act. 5, páx. 43.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adestra a valentía como medio para superar os seus medos a partir dun relato. Presente, act. 8, páx. 44. • Reflexiona sobre os seus problemas e explica a posibilidade de superar as dificultades e saír fortalecido de elas. Futuro, acts. 4 e 5, páx. 47. • Comprende e explica a actitude de crecemento persoal. Futuro, act. 8, páx. 48. • Explica e xustifica os beneficios que supón ser unha persoa emprendedora. Futuro, act. 9, páx. 48. 	
		<p>4. Desenvolver os aspectos da intelixencia interpersonal.</p>	<p>4.1. Desenvolve un bo autoconcepto, é capaz de autocontrolarse e motívase apropiadamente. (Aprender a aprender)</p> <p>4.2. Utiliza a capacidade de empatizar e as diferentes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende e reflexiona sobre a felicidade e a súa consecución. Apertura, act. 1 e 2, páx. 37; Presente, act. 1 e 2, páx. 42; Taller de filosofía, act. 9 e 10, páx. 45; Repasa, act. 1, páx. 50. • Coñece e respecta costumes doutras culturas e 	

UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
			<p>habilidades sociais para favorecer o seu benestar individual e contribuír á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.</p> <p>(Competencias sociais e cívicas)</p>	<p>empatiza coa historia de orixe. Pasado, acts. 1 e 2, páx. 38.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pensa sobre o compromiso e a súa importancia no benestar social. Futuro, act. 6, páx. 47. • Reflexiona sobre os seus sentimentos e comportamentos de confianza e compromiso. Futuro, act. 7, páx. 47. 	
		<p>5. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.</p>	<p>5.1. Establece relacións de confianza cos iguais e as persoas adultas no centro escolar.</p> <p>(Competencias sociais e cívicas)</p> <p>5.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e comparte puntos de vista e sentimentos durante a interacción social no aula.</p> <p>(Comunicación lingüística)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoga cos seus compañeiros sobre o medo, a valentía e a prudencia en situacións escolares cotiás, expresando o seu punto de vista. Taller de filosofía, acts. 11 e 12, páx. 45. • Dialoga cos seus compañeiros e chega a unha resposta común. Taller de filosofía, act. 10, páx. 49. 	
		<p>6. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e mostrando condutas</p>	<p>6.1. Traballa en equipo empregando estratexias de interdependencia positiva.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responde preguntas relacionadas coa confianza e a seguridade nos demais. Taller de filosofía, acts. 11 e 	

UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		solidarias.	(Competencias sociais e cívicas e Competencia dixital)	12, páx. 49. • Pensa e dialoga cos seus compañeiros acerca de diversos temas relacionados coa unidade. Taller de filosofía, act. 11, páx. 41; acts. 11 e 12, páx. 45; act. 10, páx. 49. • Participa en equipo cos seus compañeiros nas propostas dixitais da unidade. Taller de filosofía, act. 11, páx. 41; act. 12, páx. 45.	

UNIDADE 3. A FELICIDADE PERSOAL

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE	<p>1. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS</p> <p>Os alumnos desta idade son conscientes de que hai sentimentos que os axudan a vivir mellor cos demais e de que hai outros sentimentos que dificultan a convivencia. Son capaces de recoñecer o que os demais fan por eles e de mostrar unha actitude de gratidade. Ao mesmo tempo, con frecuencia, experimentan a necesidade de ser perdoados cando actúan mal.</p> <p>Tamén saben que a felicidade require coidar as súas relacións cos demais e con eles mesmos. Así mesmo, recoñecen que o que os axuda a ser felices ten máis valor ca outras cousas que non lles dan a felicidade.</p> <p>Por outra banda, experimentaron que lograr as súas metas os fai sentir felices e que o adestramento, o esfuerzo e a confianza en s mesmos son actitudes imprescindibles para conseguilo.</p> <p>2. PREVISIÓN DE DIFICULTADES</p> <p>Cada día gozamos de moitos bens que recibimos, pero a maioría das veces non temos conciencia diso e, polo tanto, non os valoramos como merecen. Os nenos desta idade tampouco son conscientes de todo o que reciben dos demais e, en ocasións, poden pensar que o merecen. Axudalos a recoñecer o que as outras persoas lles regalan é necesario para que experimenten o agradecemento.</p>
------------------------------------	--

	<p>Por outra parte, hai que ter en conta que os alumnos, a maioría das veces, tenden a buscar a felicidade de forma inmediata. Por iso é fundamental que lles ensinemos a tomar decisións intelixentes, para que antes de actuar pensen as consecuencias favorables ou desfavorables que pode ter unha actuación, e tamén recordarlles que os sentimentos agradables son pasaxeiros, pero o esforzo e desenvolver as virtudes lles permitirán ser fortes e felices.</p> <p>Finalmente, a metodoloxía desta materia require que os alumnos dialoguen e xustifiquen os seus puntos de vista con razóns. Ademais, nesta unidade invitarémolos especialmente a expresar ideas propias e sentimentos. Todo iso require unha actitude de escoita atenta e activa ao que din os demais, que non sempre será fácil de manter pero que é moi necesaria.</p>		
ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	AGRUPAMENTO <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. 	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo.

		☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO COOPERATIVO	Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo.		
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 		
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: Reflexionar sobre os sentimentos permite identificar os que favorecen a felicidade persoal e facilitan a convivencia, como a gratitude, o perdón, o esforzo, a valentía, a esperanza e a confianza. Tamén é importante a reflexión sobre a importancia que ten a actitude de crecemento persoal e a actitude emprendedora.		
	Aprendizaxe cooperativa: <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura cooperativa 1-2-4 en sux. 6 páx. 57 da guía esencial. • Estrutura cooperativa de Folio xiratorio en sux. 4 páx. 58 da guía esencial. • Estrutura de Cooperación guiada ou estruturada en sux. 5 páx. 65 da guía esencial. 		
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.		
UTILIZACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 		

DAS TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo • Busca selectiva de información.
----------------	---

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>1. Comprender a responsabilidade social e a xustiza social empregando a capacidade de reflexión, síntese e estruturación.</p> <p>2. Respetar os valores universais comprendendo a necesidade de garantir os dereitos básicos de todas as persoas.</p> <p>3. Propoñer e levar a cabo desafíos, tomando decisións meditada e responsablemente, para comprometerse con un mesmo e cos demais.</p> <p>4. Reflexionar sobre as normas da comunidade educativa empregando o sistema de valores</p>	<p>Somos seres sociais</p> <ul style="list-style-type: none"> • Somos cidadáns. • A felicidade social e a xustiza. <p>Somos solidarios e xustos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ser solidarios. • Ser xustos. • Adestrámonos para ser xustos. <p>A xustiza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imos ser xustos. • Os Obxectivos do Milenio. <p>Sección "Taller de filosofía":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vivimos en 	<p>1. Desenvolver un estilo persoal baseado na respectabilidade e na dignidade persoal, elaborando un bo autoconcepto, practicando o autocontrol mediante estratexias de reestruturación cognitiva e realizando unha toma de decisións meditada e responsable.</p> <p>2. Desenvolver un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.</p>	<p>1.1. Razona o valor da respectabilidade e a dignidade persoal e exprésao por escrito. (Competencias sociais e cívicas)</p> <p>2.1. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións.</p> <p>2.2. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos ao mesmo tempo que respecta os dos demais nas actividades cooperativas.</p> <p>2.3. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o valor das persoas que loitaron polos Dereitos Humanos Presente, act. 8, páx. 54. • Identifica o respecto polos dereitos e a dignidade como factores de felicidade social. Taller de filosofía, act. 12, páx. 55. • Identifica como se sente cando as persoas son felices e cando non o son. Apertura, act. 2, páx. 51. • Reflexiona sobre o sentimento que provoca recoñecer que outros loitaron pola nosa felicidade social. Pasado, act 8, páx. 54. • Coñece o sentimento de indignación, a súa relación coa inxustiza, e reflexiona sobre a forma de xestionalo. 	<p>Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 e 8)</p> <p>Aprender a aprender (Obxectivos 1, 4, 6 e 8)</p> <p>Comunicación lingüística (Obxectivos 5 e 8)</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 2, 3, 6, 7 e 8)</p> <p>Competencia dixital (Obxectivos 6 e 7)</p>

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>persoal a partir dos valores universais.</p> <p>5. Expresar opinións, sentimentos e emocións utilizando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.</p> <p>6. Resolver problemas en colaboración, manifestando unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.</p> <p>7. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e mostrando condutas solidarias.</p> <p>8. Ter en conta as opinións dos demais para construír o propio pensamento.</p>	<p>sociedade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Solidariedade e xustiza. • Xustiza e dignidade. 		(Competencias sociais e cívicas, Aprender a aprender e Competencia dixital)	<p>Taller de filosofía, act. 7 e 8, páx. 63.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investiga cos demais sobre a felicidade social e redacta unha definición. Taller de filosofía act. 12, páx. 55; Repasa, act. 1, páx. 64. • Avalía un proxecto de adestramento para a xustiza, identificando os aspectos relevantes do proceso. Presente, act. 5, páx. 58. • Sintetiza e valora o que aprendeu. Repasa, act. 2, páx. 64. 	
		3. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais, empregando estratexias de reestruturación cognitiva para superar as dificultades que xorden e responsabilizándose do ben común.	3.1. Comprende e expresa a importancia da iniciativa privada na vida económica e social. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)	• Recoñece o valor do emprendemento social para cambiar situacións inxustas. Futuro, act. 1 e 2, páx. 60.	
		4. Propoñer desafíos e levalos a cabo mediante	4.1. Emprega o pensamento consecuencial para tomar	•Emprega o pensamento consecuencial para elaborar	

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		<p>unha toma de decisións persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.</p>	<p>decisións éticas.</p> <p>4.2 Actúa estimando as consecuencias das propias accións e desenvolvendo actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais en situacións formais e informais de interacción social. (Competencias sociais e cívicas)</p>	<p>hipóteses. Pasado, act. 7. páx. 54.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Pescuda sobre a solidariedade, a reciprocidade e a súa relación coa felicidade social. Presente, acts. 1 e 2, páx. 56; Taller de filosofía, act. 6 páx. 59. •Explica a importancia de loitar pola xustiza de maneira global. Futuro, acts. 4 e 5, páx. 62. •Dialoga sobre a amizade, a súa relación co valor da solidariedade e o respecto. Taller de filosofía, acts. 7 e 8, páx. 59. 	
		<p>5. Practicar o altruísmo no ámbito próximo razoando e sensibilizando sobre o seu valor.</p>	<p>5.1. É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas realizando exposicións orais sobre o seu valor e cometidos. (Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> •É sensible a situacións inxustas e valora as causas altruístas que favorecen a xustiza. Futuro, acts. 1 e 2, páx. 60; Futuro, act. 3, páx. 61. 	
		<p>6. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.</p>	<p>6. 1. Amosa unha boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe. (Aprender a aprender)</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Recoñece que axudar os demais contribúe á felicidade social. Apertura, act. 1, páx. 51. 	

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		7. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e empregando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	7.1. Coñece e emprega as fases da mediación en situacións reais e simulacións. (Competencias sociais e cívicas e Competencia dixital)	•Reflexiona sobre a importancia de resolver os conflitos de maneira pacífica e sobre as consecuencias do terrorismo para a felicidade social. Pasado, act. 9, páx. 54.	
		8. Crear un sistema propio de valores, asumindo os dereitos e deberes do alumno ou alumna, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais con supostos prácticos que reflicten situacións escolares.	8.1. Realiza xuízos morais de situacións escolares. (Competencias sociais e cívicas)	•Analiza situacións escolares e familiares, recoñecendo se son xustas e elaborando hipóteses sobre o que implica ser solidario coas vítimas. Presente, acts. 3 e 4, páx. 57.	
		9. Comprender o sentido da responsabilidade social e da xustiza social empregando a capacidade de reflexión, síntese e estruturación.	9.1. Manifesta por escrito o sentido da responsabilidade social e da xustiza social. (Competencias sociais e cívicas e competencia dixital)	•Reflexiona sobre a importancia do grupo e as relacións cotiás para o desenvolvemento persoal. Pasado, acts. 1, 2, 3, 4, 5 e 6, páxs. 52 e 53; Futuro, act. 3, páx. 61.	

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
				<ul style="list-style-type: none"> •Elabora hipóteses en relación coas consecuencias dunha sociedade que non asegura os dereitos humanos. Pasado, act. 7, páx. 54. •Dialoga sobre distintas maneiras de entender a xustiza e a súa relación coas leis. Taller de filosofía, act. 11, páx. 55; act. 9, páx. 59; act. 6, páx. 63; Futuro, act. 3, páx. 61. 	
		<p>10. Comprender a importancia da contribución dos cidadáns a través dos impostos aos servizos públicos, como a educación, a sanidade, o transporte, a defensa, a seguridade e os bens comúns, realizando razoamentos críticos.</p>	<p>10. 1. Coñece e explica verbalmente que os impostos serven para poder proporcionar recursos sociais que melloran a calidade de vida dos cidadáns.</p> <p>10. 2. Reflexiona e expón mediante producións creativas as consecuencias de non pagar impostos.</p> <p>(Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Pescuda en colaboración sobre a finalidade de pagar os impostos na nosa sociedade. Pasado, act. 10, páx. 54. 	

UNIDADE 4. A FELICIDADE SOCIAL

PUNTO DE PARTIDA	3. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS
-------------------------	---

<p>DA UNIDADE</p>	<p>Os nenos desta idade desenvolveron un forte sentido da sociabilidade, gozan estando cos amigos, cos compañeiros ou cos familiares. O grupo de amigos é cada vez máis importante para eles. Sentirse aceptados e queridos prodúcelles unha gran satisfacción. Asocian o seu ideal de felicidade a poder convivir ben cos demais e intúen que a súa felicidade depende tamén da felicidade dos que os rodean.</p> <p>Teñen xa unha idea de xustiza e son sensibles ante o que consideran inxusto. Saben que as persoas temos uns dereitos polo feito de ser persoas, que deben ser respectados. Experimentaron que as normas son necesarias para unha boa convivencia e para poder realizar proxectos xuntos.</p> <p>Son capaces de poñerse no lugar dos demais, de colaborar e ser solidarios sobre todo coas persoas que están preto deles. Poden aplicar a regra de ouro evitando facer aos outros o que non lles gusta que lles fagan, ou tratando os demais como lles gustaría que os tratasen a eles.</p> <p>4. PREVISIÓN DE DIFICULTADES</p> <p>Pode que os alumnos non teñan conciencia de que os beneficios sociais dos que gozan, e tamén o recoñecemento e o respecto dos dereitos humanos, se conseguiron grazas á loita de moitas persoas no pasado e no presente; así como que precisamos seguir loitando para mantelos, aumentalos e conseguir que sexan unha realidade para todas as persoas.</p> <p>Algunhas veces, resultaralles difícil mirar máis alá do propio contexto e ser conscientes de que moitas persoas aínda non viven coa dignidade que lles corresponde.</p> <p>Os alumnos deben comprender que moitos dos deberes que teñen no ámbito doméstico e no escolar son esixencias da xustiza. Tamén deben tomar conciencia do importante que é evitar que se produzan condutas de acoso cara aos compañeiros, xa que isto constitúe unha falta grave de respecto á súa dignidade. Quen aplaude ou mira cara a outro lado convértese en cómplice desta agresión.</p>		
<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros. 	<p>AGRUPAMENTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN</p>

PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	Cualificación cuantitativa: <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade. Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta. <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
TRABALLO	Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo.		

COOPERATIVO	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso.
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: Valorar a importancia de vivir en sociedade axuda a comprender que é necesaria para alcanzar a felicidade persoal. Ser solidarios e loitar pola xustiza é fundamental para conseguir a felicidade social..
	Aprendizaxe cooperativa: <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura cooperativa 1-2-4 na sux. 4, páx. 76 da guía esencial. • Estrutura cooperativa de Folio xiratorio na sux. 3, páx. 78 da guía esencial. • Estrutura de Cooperación guiada ou estruturada na sux. 2, páx. 84 da guía esencial
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.
UTILIZACIÓN DAS TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... • Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo • Busca selectiva de información.

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
1. Valorar positivamente os dereitos humanos, comprendendo os seus principios de igual dignidade entre as persoas, e os seus fins de xustiza e paz no mundo. 2. Entender a interrelación entre dereitos e deberes. 3. Descubrir as	Historia da humanidade <ul style="list-style-type: none"> • Defensores dos dereitos. • A dignidade e o respecto. • Os dereitos humanos. Os deberes fronte aos dereitos <ul style="list-style-type: none"> • Os deberes. 	1. Desenvolver un estilo persoal baseado na respectabilidade e na dignidade persoal, elaborando un bo autoconcepto, practicando o autocontrol mediante estratexias de reestruturación cognitiva e realizando unha toma de decisións meditada e responsable.	1.1. Razoar o valor da respectabilidade e da dignidade persoal e expresión. 1.2. Coñece e asume os trazos característicos da propia personalidade e ponos de manifesto asertivamente. (Competencias sociais e cívicas e Comunicación lingüística)	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoga a partir dunha imaxe sobre os dereitos humanos e a necesidade de que sexan respectados no mundo. Apertura, acts. 1, 2 e 3, páx. 65. • Comprende e reflexiona sobre a dignidade e a importancia de respectar os dereitos a través dun relato sobre os campos de concentración. Pasado, acts. 1, 2 e 3, páx. 66. • Comprende e explica o 	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 4 e 5) Aprender a aprender (Obxectivos 4 e 6) Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 1, 2, 3, 4 e 6) Comunicación

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
<p>consecuencias dalgúns prexuízos sociais e a súa relación coa inxustiza.</p> <p>4. Adestrar a asertividade como medio para defender os propios dereitos no ámbito próximo.</p> <p>5. Potenciar o compromiso persoal por mellorar o mundo sabendo que as pequenas accións contribúen ao cambio.</p> <p>6. Dialogar creando pensamentos compartidos cos compañeiros para encontrar o mellor argumento posible.</p> <p>7. Expresar opinións, sentimentos e emocións utilizando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tipos de deberes. • Adestramos a asertividade. <p>Cambiar o mundo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podemos cambiar o mundo. • O efecto bolboreta. • Continuamos a historia. <p>Sección “Taller de filosofía”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respecto e dereitos humanos. • Os deberes e a asertividade. • O cambio na historia. 	<p>2. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisións persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.</p>	<p>2.1. Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.</p> <p>2.2. Emprega o pensamento consecuencial para tomar decisións éticas. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)</p>	<p>significado da palabra <i>respecto</i>. Pasado, act. 4, páx. 67.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona e le sobre o respecto en situacións hipotéticas do seu ámbito próximo. Taller de filosofía, acts. 10 e 11, páx. 69. • Analiza comportamentos asertivos. Taller de filosofía, act. 8, páx. 73. <p>• Comprende e reflexiona a partir dun relato sobre a importancia da xustiza e a coexistencia de dereitos e deberes. Presente, acts. 1 e 2, páx. 70.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Explica un proxecto persoal futuro e resume os deberes que tería que cumprir para alcanzalo. Presente, act. 4, páx. 71. • Comprende e explica o valor do compromiso, valorando as súas capacidades e responsabilidade persoal. Futuro, acts. 1, 2 e 3, páx. 	<p>lingüística (Obxectivos 6 e 7)</p> <p>Competencia dixital (Obxectivo 7)</p>

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
				<p>74.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona e explica os efectos que poden producir os nosos actos para cambiar o mundo. Futuro, act. 4, páx. 75. • Pensa sobre as metas persoais e sociais para construír unha sociedade máis xusta. Futuro, acts. 5 e 6, páx. 76. 	
		<p>3. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para encontrar o mellor argumento.</p>	<p>3.1. Relaciona diferentes ideas e opinións para encontrar os seus aspectos comúns. (Comunicación lingüística)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pensa e dialoga cos seus compañeiros sobre os dereitos humanos. Taller de filosofía, act. 12, páx. 69. • Dialoga cos seus compañeiros sobre a igualdade. Taller de filosofía, act. 8, páx. 77. 	
		<p>4. Razoar as consecuencias dos prexuízos sociais, analizando os problemas que provocan e reflexionando sobre o efecto que teñen nas persoas que os sofren.</p>	<p>4.1. Analiza e describe verbalmente os problemas que orixinan os prexuízos sociais. (Competencias sociais e cívicas e Comunicación lingüística)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Indica algunhas situacións nas que non se respectan os dereitos humanos, como os campos de concentración, e analiza as súas consecuencias. Pasado, acts. 1 e 3, páx. 66; act. 8, páx. 68. • Comprende a partir dun relato breve a necesidade 	

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
				de asegurar os dereitos e deberes para que non haxa persoas oprimidas e inxustiza. Presente, acts. 1 e 2, páx. 70.	
		5. Expresar a relevancia de preservar os dereitos de libre expresión e opinión, liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión realizando traballos de análise e síntese.	5.1. Relaciona diferentes culturas e relixións coas formas de pensamento de persoas pertencentes a elas. 5.2. Analiza, reflexiona e expresa conclusións sobre os dereitos de libre expresión e opinión, liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión, mediante o uso das Tecnoloxías da Información e a Comunicación. (Conciencia e expresións culturais, Competencia dixital)	<ul style="list-style-type: none"> • Relaciona as grandes relixións cos seus fundadores. Pasado, act. 6, páx. 67. • Pensa e dialoga cos seus compañeiros sobre os dereitos humanos. Taller de filosofía, act. 12, páx. 69. • Analiza algúns aspectos da Declaración Universal dos dereitos Humanos e expresa as súas conclusións. Pasado, act. 7, páx. 68. • Coñece algúns dereitos e investiga sobre eles usando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación. Pasado, act. 9, páx. 68. • Coñece algúns dereitos do Neno e relaciónaos con algúns deberes. Taller de filosofía, act. 7, páx. 73. 	

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
				<ul style="list-style-type: none"> • Pensa e explica o significado da liberdade de pensamento e de relixión. Pasado, act. 5, páx. 67. • Responde algunhas cuestións sobre os dereitos e os deberes en situacións hipotéticas próximas á súa realidade. Taller de filosofía, act. 6, páx. 73. • Recoñece e valora positivamente os dereitos conseguidos en moitos lugares do mundo. Taller de filosofía, act. 7, páx. 77. • Resume as ideas máis importantes da unidade. Repasa, act. 1, páx. 78. • Dialoga cos seus compañeiros sobre a igualdade. Taller de filosofía, act. 8, páx. 77. 	
		6. Crear un sistema propio de valores, asumindo os dereitos e deberes do alumno ou alumna, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais	6.1. Coñece, enumera e respecta os dereitos e deberes do alumno ou alumna. 6.2. Xustifica as súas actuacións en base a valores	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre distintas situacións escolares, valorando cada situación. Taller de filosofía, act. 10, páx. 69. • Analiza e reflexiona sobre algúns dos seus dereitos e 	

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		<p>con supostos prácticos que reflectan situacións escolares.</p>	<p>persoais como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade nun mesmo e a capacidade de enfrontarse aos problemas.</p> <p>(Aprender a aprender, Competencias sociais e cívicas)</p>	<p>deberes. Taller de filosofía, act. 6, páx. 73.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cuestiónase como actuar ante a desigualdade, o racismo, a xenofobia e as relacións inxustas para contribuír na defensa dos dereitos humanos. Taller de filosofía, act. 8, páx. 77. • Pon en práctica o que aprendeu sobre a asertividade respondendo dilemas morais. Presente, act. 5, páx. 72. 	
		<p>7. Comprender a importancia da contribución dos cidadáns a través dos impostos aos servizos públicos, como a educación, a sanidade, o transporte, a defensa, a seguridade e os bens comúns, realizando razoamentos críticos.</p>	<p>7.1. Comprende, valora e expón por escrito o deber da achega cidadá ao ben da sociedade.</p> <p>(Competencias sociais e cívicas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende e analiza a importancia de cumprir os deberes. Presente, act. 3, páx. 71. 	

UNIDADE 5. UN MUNDO MELLOR

<p>PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE</p>	<p>5. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS</p> <p>Os alumnos estarán xa familiarizados con moitos conceptos que aparecen nesta unidade. Non obstante, é conveniente reforzalos e afondar máis. Os talleres de filosofía, como noutras unidades, pretenden desenvolver nos alumnos habilidades de pensamento e de razoamento que lles permitan dialogar de xeito argumentativo entre eles. Nesta ocasión, as propostas de diálogo tratarán sobre a dignidade e os dereitos humanos.</p> <p>É previsible que, con certa facilidade, os alumnos sintan indignación cando non se respectan os seus dereitos ou os doutras persoas, xa que saben que isto garda relación coa dignidade. Tamén comprenden que os dereitos están necesariamente vinculados aos deberes e que hai que cumprilos para que a vida en sociedade sexa xusta. Á súa vez, son capaces de distinguir diferentes tipos de deberes, tanto os deberes impostos desde fóra como os que nos dita o interior a través da conciencia.</p> <p>Por outra banda, aínda que non coñecen o significado da palabra asertividade, en ocasións son capaces de comportarse asertivamente defendendo con argumentos e con firmeza os seus propios puntos de vista e esixindo o respecto dos seus dereitos ante os demais. Ao mesmo tempo, posúen a experiencia de emprender algunha acción ou proxecto para defender os dereitos de persoas ou colectivos que sofren algunha inxustiza ou para solidarizarse con eles.</p> <p>6. PREVISIÓN DE DIFICULTADES</p> <p>Para empezar, é importante que os alumnos tomen conciencia de que o respecto da dignidade e o goce dos dereitos humanos actuais é o resultado do esforzo de moitos homes e mulleres que ao longo de toda a historia loitaron por iso, mesmo ata chegar a dar a súa vida. Á súa vez, deben saber que a loita polos dereitos non rematará mentres haxa persoas no mundo que vivan indignamente. Así mesmo, os alumnos deben comprender a obriga que temos todos de defender os dereitos humanos.</p> <p>Por outro lado, é conveniente axudalos a descubrir a universalidade dos dereitos. Todas as persoas somos iguais en dignidade e dereitos polo feito de ser persoas, non por actuar ben ou mal. Polo tanto, ninguén pode ser tratado dun modo indigno ou denigrante, aínda que non actuase ben.</p> <p>No tocante aos deberes, os alumnos deben afianzar o feito de que todo dereito supón un deber. Ás veces son moi conscientes dos dereitos que posúen, pero non o son tanto dos seus deberes.</p> <p>Finalmente, non hai que esquecer a importancia de traballar a asertividade nestas idades, xa que a presión do grupo de iguais pode facer que con frecuencia prefiran adaptar a súa conduta ao aceptado polo grupo.</p>		
	<p>ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS</p>	<p>MODELOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. 	<p>PRINCIPIOS METODOLÓXICOS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización.

	☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	☐ Observación directa do traballo diario. ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros.	☐ Observación directa. ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros.	<p>Cualificación cuantitativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...

	MELLORA	OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
ENSINANZA INDIVIDUALIZADA	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos...
TRABALLO COOPERATIVO	Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoa en grupo.	
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 	
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: É importante afondar na igual dignidade e dereitos de todos os seres humanos, así como no respecto e na defensa dos mesmos a través da asertividade. Tamén o é comprender que os pequenos actos e compromisos contribúen a un mundo mellor.	
	Aprendizaxe cooperativa: <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura cooperativa Folio xiratorio en sux. 4, páx. 96 da guía esencial. • Estrutura cooperativa 1-2-4 en sux. 5, páx. 99 da guía esencial. • Estrutura de Cooperación guiada ou estruturada en sux. 4, páx. 101 da guía esencial. • Estrutura cooperativa Escritura por parellas en sux. 6 páx. 105 da guía esencial. 	
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.	
UTILIZACIÓN DAS TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... • Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo • Busca selectiva de información. 	

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
1. Valorar o exercicio da política e da democracia. 2. Comprender a necesidade de garantir	A orixe da política <ul style="list-style-type: none"> • A política. • A escravitude. • Progresos 	1. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais, empregando estratexias	1.1. Identifica, define problemas sociais e cívicos e implanta solucións potencialmente efectivas. (Sentido de iniciativa e espírito	• Reflexiona sobre a necesidade de organización e liderado en grupo social e propón unha maneira de facelo. Presente, acts. 1, 2	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (Obxectivos 1, 3, 4,

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
os dereitos básicos de todas as persoas para que exista un verdadeiro respecto polos valores universais.	políticos. A democracia e a constitución • A Constitución española.	de reestruturación cognitiva para superar as dificultades que xorden e responsabilizándose do ben común.	emprendedor e Competencia dixital)	e 4, páx. 80.	7 e 8) Competencias sociais e cívicas (Obxectivos 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 e 8)
3. Comprender a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.	• Problemas de discriminación por razón de xénero. • Problemas relacionados con diferenzas económicas. • Adestramos a xenerosidade.	2. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e o contexto, tendo en conta os factores que iniben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	2.1. Coñece e emprega adecuadamente os sistemas de comunicación non verbal xestual, icónica, táctil instintiva e sonora instintiva en situacións reais e simuladas. 2.2. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o acercamento co seu interlocutor nas conversas. (Competencias sociais e cívicas)	• Recoñece os trazos non verbais dunha comunicación democrática. Apertura, act. 1, páx. 79. • Recoñece a valentía como un valor que axuda a expresar cuestións difíciles para achegarnos aos demais e cambiar o mundo. Taller de filosofía. act. 8, páx. 91	Aprender a aprender (Obxectivos 4, 6, 7 e 8) Comunicación lingüística (Obxectivos 3 e 8) Competencia dixital (Obxectivo 4)
4. Reflexiona sobre a igualdade de dereitos de homes e mulleres e recoñece a corresponsabilidade nas tarefas domésticas, nas tarefas públicas e no coidado da familia.	Todos somos necesarios para cambiar o mundo • Construír un mundo mellor. • Actitudes de mellora.	3. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para encontrar o mellor argumento.	3.1. Dialoga inferindo e dándolle o sentido adecuado á expresión dos demais. (Competencia lingüística)	• Aclara o sentido dalgúns conceptos e ponos en común cos demais mediante o diálogo. Pasado act. 3, páx. 81.	
5. Apreciar os valores da Constitución española e os dereitos e deberes	Sección "Taller de filosofía":	4. Practicar o altruísmo no ámbito próximo razoando e sensibilizando sobre o seu valor.	4.1. Colabora en causas altruístas en colaboración coa comunidade educativa. (Competencias sociais e cívicas e Competencia dixital)	• Explica diferentes formas de ser xeneroso no propio contexto e reflexiona sobre a xenerosidade mediante as Tecnoloxías da	

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
dos cidadáns e do goberno contidos nela.	<ul style="list-style-type: none"> • Escravitude e participación política. 			Información e a Comunicación. Presente, acts. 5 e 6. páx. 86.	
6. Razoar as consecuencias dos prexuízos sociais, analizando os problemas que provocan.	<ul style="list-style-type: none"> • Vivimos en democracia. • Cambiar a historia. 	5. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.	5.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas escolares en colaboración. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Argumenta sobre a importancia da participación e o liderado para o bo funcionamento do grupo social. Taller de Filosofía, act. 6. páx. 83. 	
7. Contribuír á mellora do clima do grupo mostrando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.		6. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e mostrando condutas solidarias.	6.1. Resolve problemas sociais empregando condutas solidarias e traballando cooperativamente. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre a importancia dunha visión positiva da cooperación para construír un mundo máis xusto. Futuro, acts. 1 e 2, páx. 88. 	
8. Dialogar escoitando os demais e dando boas razóns.		7. Razoar as consecuencias dos prexuízos sociais, analizando os problemas que provocan e reflexionando sobre o efecto que teñen nas persoas que os sofren	7.1. Detecta e axuíza criticamente prexuízos sociais detectados no seu ámbito próximo e expresa as conclusións nos seus traballos de equipo creativos. 7.2. Expón razoadamente consecuencias dos prexuízos sociais para as persoas do entorno social próximo. (Competencias sociais e cívicas e Competencia dixital)	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre a necesidade de respectar as minorías nunha democracia. Taller de Filosofía act. 7 páx. 87. • Detecta desigualdades sociais por razón de xénero, as súas causas e as súas consecuencias, e reflexiona sobre o papel do home e a muller a través das Tecnoloxías da Información e a Comunicación. Taller de Filosofía, acts. 8 e 9, páx. 	

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
				87.	
		8. Expresar a relevancia de preservar os dereitos de libre expresión e opinión, liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión, realizando traballos de análise e síntese.	8.1. Valora e respecta a libre expresión de todos os membros da comunidade educativa. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a escoita aos demais e o respecto de todas opinións como valores democráticos. Apertura, act. 2, páx. 79. 	
		9. Respetar os valores socialmente recoñecidos, coñecendo e apreciando os valores da Constitución española e os dereitos e Deberes da Constitución española.	9.1. Reflexiona sobre os dereitos e deberes da Constitución española realizando proxectos de traballo colaborativo. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre a importancia da Constitución española e os dereitos consagrados en ela. Presente, acts. 1, 2, 3, 4, páx. 85. • Reflexiona sobre os valores de liberdade e igualdade. Taller de Filosofía, act. 9 páx. 91. • Dialoga sobre diversas situacións actuais e recoñece situacións de escravitude. Taller de Filosofía, act. 5, páx. 83. 	
		10. Comprender o sentido da responsabilidade social e da xustiza social empregando a capacidade	10.1. Manifesta o sentido da responsabilidade social e da xustiza social. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñece o valor do esforzo e da perseveranza para actuar con responsabilidade social. Futuro, act. 3, páx. 89. 	

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS AVALIACIÓN	ESTÁNDARES APR.	INDICADORES	COMPETENCIAS
		de reflexión, síntese e estruturación.		<ul style="list-style-type: none"> Reflexiona sobre a súa propia contribución a un mundo máis xusto e máis feliz e as actitudes que precisa desenvolver para iso. Futuro, acts. 5 e 6, páx. 90. 	
		11. Contribuír á conservación do medio ambiente mantendo unha actitude crítica ante as faltas de respecto	11.1. Analiza, explica e expón mediante imaxes as causas e consecuencias da intervención humana no medio. 11.2. Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e comunica os resultados. (Competencias sociais e cívicas)	<ul style="list-style-type: none"> Reflexiona sobre as causas e consecuencias da contaminación, así como sobre a responsabilidade humana ante a deterioración ambiental. Taller de filosofía, act. 8, páx. 91. Describe xestos que axudan a protexer a natureza. Futuro, act. 4, páx. 89. 	
		12. Desenvolver un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.	12.1. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos. (Aprender a aprender)	<ul style="list-style-type: none"> Sintetiza e comproba o que aprendeu. Repasa, acts. 1, 2 e 3, páx. 92. 	

UNIDADE 6. A POLÍTICA E OS VALORES

PUNTO DE PARTIDA DA UNIDADE	7. COÑECEMENTOS PREVIOS NECESARIOS Os nenos desta idade experimentaron que para convivir con outras persoas son necesarias normas e leis que hai que respectar obrigatoriamente. Isto aprendérono, sobre todo, a partir dos xogos.
------------------------------------	--

Escoitaron que a **democracia** é a mellor forma de goberno coñecida. En ocasións manifestan o seu desexo de que outros ámbitos da vida cotiá, como o grupo de amigos, sexan xestionados democraticamente. Tamén reclaman o dereito a **participar** e a que as súas opinións se teñan en conta, sobre todo naquelas cousas que os afectan.

Teñen tamén unha idea aproximada do que implica a **liberdade** e saben que está relacionada coa **responsabilidade**. Interiorizaron o concepto de **igualdade** e indígnanse cando senten que non están sendo tratados con equidade. Son tamén conscientes de que na sociedade na que viven segue habendo **discriminación** e **grandes desigualdades**, tanto sociais como económicas.

8. PREVISIÓN DE DIFICULTADES

Algúns alumnos poden ter unha concepción negativa da **política** e dos **políticos**. Esta concepción, transmitida polos adultos, é unha xeneralización incorrecta: do feito de que algúns políticos sexan corruptos conclúese que todos os políticos son corruptos.

É importante ampliar o concepto de política recoñecendo que non só incumbe a os políticos, senón a todos os cidadáns. A **democracia** non consiste só en votar cada certo período de tempo, senón nunha forma de vivir como cidadáns que implica participar cos demais na construción de formas xustas de convivencia.

Aínda que se indignan ante casos de **discriminación** ou de **inxustiza**, en especial se son eles os prexudicados, convén que descubran que as actitudes machistas e discriminatorias se dan con frecuencia en moitos nenos e nenas da súa idade.

Atópanse na entrada á **adolescencia**, precisan reconsiderar o tipo de persoas que queren ser e o tipo de mundo onde queren vivir. É importante descubrir que todos temos o deber de participar na construción dun mundo mellor.

ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS	MODELOS METODOLÓXICOS	PRINCIPIOS METODOLÓXICOS	AGRUPAMENTO
	☐ Modelo discursivo/expositivo. ☐ Modelo experiencial. ☐ Obradoiros. ☐ Aprendizaxe cooperativa. ☐ Traballo por tarefas. ☐ Traballo por proxectos. ☐ Outros.	☐ Actividade e experimentación. ☐ Participación. ☐ Motivación. ☐ Personalización. ☐ Inclusión. ☐ Interacción. ☐ Significatividade. ☐ Funcionalidade. ☐ Globalización. ☐ Avaliación formativa. ☐ Outros.	☐ Tarefas individuais. ☐ Agrupamento flexible. ☐ Parellas. ☐ Pequeno grupo. ☐ Gran grupo. ☐ Grupo interclase. ☐ Outros.
	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN	SISTEMA DE CUALIFICACIÓN
	☐ Observación directa do traballo diario.	☐ Observación directa.	Cualificación cuantitativa:

<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Análise e valoración de tarefas creadas para a avaliación. ☐ Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións). ☐ Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións). ☐ Valoración cuantitativa do avance colectivo. ☐ Valoración cualitativa do avance colectivo. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Elemento de diagnóstico: rúbrica da unidade. ☐ Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade. ☐ Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade. ☐ Probas de avaliación externa. ☐ Outros documentos gráficos ou textuais. ☐ Debates e intervencións. ☐ Proxectos persoais ou de grupo. ☐ Representacións e dramatizacións. ☐ Elaboracións multimedia. ☐ Outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nas probas de avaliación de contidos, cada actividade cualificarase con 1 punto se se resolveu correctamente. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,25, 0,5 ou 0,75 puntos. Así, a cualificación máxima da proba será de 10 puntos. A avaliación inicial cualificarase do mesmo modo. <p>Cualificación cualitativa: terá como clave para o diagnóstico a rúbrica correspondente á unidade.</p> <p>Poderanse restar 1 punto por faltas de ortografía e 2 puntos por problemas de actitude e conduta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As probas de avaliación por competencias. • A observación directa. • Rexistros de avaliación, rúbricas...
<p>ENSINANZA INDIVIDUALIZADA</p>	<p>MELLORA</p>	<p>OUTRAS MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo. • Reforzo individual por parte do/a titor/a. • Apoios no Centro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa de ampliación do proxecto de <i>Ensinanza individualizada</i> correspondente á unidade. • Actividades de ampliación propostas na guía didáctica. • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... 	
<p>TRABALLO COOPERATIVO</p>	<p>Ampliación dos contidos buscando información, elaborándoa e expoñéndoas en grupo.</p>		
<p>ACTIVIDADES</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actividades complementarias do material Recursos complementarios de 6.º curso. 		

COMPLEMENTARIAS	
CONTIDOS TRANSVERSAIS	Educación en valores: Identificar a necesidade de facer política é importante para conseguir a realización de grandes valores. Os gobernos democráticos son importantes para intentar resolver algúns problemas sociais.
	Aprendizaxe cooperativa: <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura cooperativa 1-2-4 en sux. 3, páx. 117 da guía esencial. • Estrutura de Cooperación guiada ou estruturada en sux. 3, páx. 120 da guía esencial. • Estrutura cooperativa Folio xiratorio en sux. 2, páx. 122 da guía esencial. • Estrutura cooperativa Escritura por parellas en act. 3, da sección Futuro, páx. 125 do libro do alumno.
PLAN DE FOMENTO DA LECTURA	Utilización de lecturas da biblioteca xeral do centro, lecturas aportadas polos alumnos e lecturas dixitais.
UTILIZACIÓN DAS TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Utilización dos recursos Abalar: PDI, ordenadores dos alumnos, recursos en rede, recursos ofimáticos... • Elaboración de traballos e presentacións individuais ou en grupo • Busca selectiva de información.

Criterios de homoxeneización de cuestionarios e de corrección das probas de avaliación.

Ano escolar 2022/23

Criterios para a unificación das probas

Criterios de avaliación.

1. Matemáticas: adoptar os exames aportados polas editoriais como material do profesor, inxerindo A CRITERIO DO PROFESOR, se fora preciso, algunhas modificacións.
2. Ciencias sociais e ciencias da Natureza: Adoptar os exames aportados polas editoriais como material do profesor, inxerindo A CRITERIO DO PROFESOR, se fora preciso, algunhas modificacións. O exame poderá ser substituído por un traballo individual ou en equipo.
3. Castelán e Galego: modificar os aportados polas editoriais seguindo a seguinte estrutura:
  - Lectura e comprensión escrita.
  - Expresión escrita: o diario, a descrición, a narración (o conto),(lendas e fábulas), esquemas, resumos, texto instrutivo, a noticia, entrevista, reportaxe, poemas e romances.
  - Cuestionario referido á unidade que se avalíe (vocabulario, ortografía e gramática)
  - Ditado
4. As probas terán dez preguntas. Un punto por cada una.
5. De forma xeral, empezarse por pasar unha proba por unidade impartida, evolucionando progresivamente a dúas, dependendo das consideracións do profesor en función dos contidos ou por causas xustificadas. Si os contidos son complexos as unidades poden dividirse.

Criterios de corrección

- **Valoración das preguntas**: Adoptaranse ata cinco niveis de valoración: mal, regular menos, regular, regular máis, ben. As súas equivalencias cuantitativas serán 0 - 0'25 - 0'50 - 0'75 - 1.
- Os **erros na ortografía** básica cometidos ó longo dun exame de calquera materia repercutirán negativamente na nota, restando ata un máximo de 1 punto.(0,1 por cada falta)
  - o **Da mesma forma repercutirán os traballos que non formen parte dos controis.**
- **Valoración dos traballos individuais ou en equipo**:

- o Presentación ,orixinalidade e creatividade. (2 puntos)
  - o Contidos: Volume, rigor e organización .Tratamento da información. (2 puntos)
  - o Coherencia e cohesión do traballo, utilizando un vocabulario e unhas estruturas gramaticais axeitadas ao nivel. (2 puntos)
  - o Exposición do traballo: capacidade de expresarse con corrección e transmitir a información. (2 puntos)
  - o Traballo cooperativo (traballos en grupo):participación equitativa, capacidade de consenso, distribución das tarefas, asunción de responsabilidades. (2 puntos).
  - o No caso de ser un traballo individual os puntos do traballo cooperativo sumaranse aos outros apartados equitativamente.
  - o No caso de non expoñer os puntos correspondentes sumaranse aos outros apartados equitativamente.
- **A nota trimestral** será positiva si é igual ou maior que 4,5 se as notas obtidas na avaliación. No resto das notas redondearase a alza a partir de 0,75. Exemplo 5,75-6 5,5-5.
  - Na **nota final** redondearase a alza a partir de 0,5. Exemplo; 5,5 – 6.
  - **A nota final de trimestre ou curso quedará afectada pola actitude** do alumno, podendo retraerse ata **dous** puntos se esta é negativa (tarefa diaria, comportamento, traballos,...)
  - **Medidas de recuperación:** realizarase unha proba escrita ao alumnado que non supere o mesmo.
  - **Si aproba a terceira avaliación aproba a materia, pero non ten que ser cunha nota do mesmo rango.**